

စိတ်ကူးချိုချိုအနုပညာ

မိမိပင်လယ်ပွေ့ထဲက ပဒဟု

အထောက်တော်လှအောင်

Thich Nhat Hanh |
Vietnam: The Lotus in a Sea of Fire
The Buddhist Story

တတိယအကြိမ်

mgvoe.com

မီးပင်လယ်ပွေ့ထဲက ပဒုပ္ပာ အထောက်အကူလှအောင်

အယူဝါဒမတူသူချင်း လက်နက်စွဲကိုင် တိုက်ခိုက်ကြသော
ပဋိပက္ခများသည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင် အကြိမ်ပေါင်းများစွာ
ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီးဖြစ်၏။ ပေါ်ပေါက်နေဆဲရှိ၏။

အယူဝါဒနှင့် လူတန်းစား ကွဲပြားခြားနားနေသမျှ ကာလပတ်လုံး
ပေါ်ပေါက်နေဦးမည်လည်း ဖြစ်၏။

ယင်းပဋိပက္ခများ၊ စစ်ပွဲများသည် တစ်ကမ္ဘာလုံး၏ ငြိမ်းချမ်းရေးကို
ခြိမ်းခြောက်၏။ အယူဝါဒမတူသူချင်း၊ လူတန်းစားမတူသူချင်း၏
ဆက်ဆံရေးကို ပိုမိုတင်းမာစေ၏။

သို့သော် ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ပဋိပက္ခများ၊ စစ်ပွဲများသည်
အချိန်အတန်အသင့် ကြာမြင့်သောကာလမှာပင် ပြီးဆုံးခြင်းသို့
ရောက်ခဲ့ကြလေသည်။

စစ်အေးဘဝသို့ လျော့ကျသွားတတ်လေသည်။

သို့သော် ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲသည်ကား ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီးသည့်
ပဋိပက္ခများ၊ စစ်ပွဲများနှင့်လုံးဝမတူတော့ချေ။

ရက်ပေါင်းများစွာ၊ လပေါင်းများစွာ၊ နှစ်ပေါင်းများစွာ ဆင်နွှဲရင်း
အကျိုးမဲ့သော စစ်ပွဲကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့ကာ

ဗီယက်နမ်ပြည်သူတို့သည်

ပြာဝံအတွင်းမှ တိုင်းပြည်ကို ပြန်လည်ထူထောင်ရန်

စံစဉ်နေကြစဉ်မှာပင် အကုန်သတ်၊ အကုန်ဖျက်၊

ပြန်လည်လုယက်၊ အကုန်မီးရှို့၊ အကုန်မုဒိမ်းကျင့်သော

စစ်ဆိုး၊ စစ်ယုတ်၊ စစ်ကြမ်းကြုတ်ကြီးနှင့်

ရင်ဆိုင်ကြရပြန်သည်။

ပီးပင်လယ်ငွေထဲက ဟဒုပ္ပာ၊ အထောက်တော်လှအောင်
စာမျက်နှာ ၂၁၅ မျက်နှာ၊ ၁၄ • ၅ စင်တီ x ၂၀ • ၇ စင်တီ

ထုတ်ဝေသူ - ဦးစန်းဦး၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ(၀၀၅၃၈)၊ ကျ ၁၆၄လမ်း၊ တာမွေ၊ ရန်ကင်း

ပုံနှိပ်သူ - ဒေါ်ဝင်းမာ၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်(၀၀၄၁၂)၊ ၁၁၇၉၊ မစိုးရိမ်လမ်း၊ ရန်ကင်း

၂၀၁၉၊ ဩဂုတ်လ၊ တတိယအကြိမ်၊ အုပ်ရေ ၅၀၀

သန္တာစာအုပ်တိုက်၏ ဒုတိယအကြိမ်

ရောင်းစွဲ ၃ ၀ ၀ ၀ ကျပ်

မီးပင်လယ်ဗွေထဲက ပဒုမ္မာ

Vietnam: The Lotus in a Sea of Fire
The Buddhist Story
Thich Nhat Hanh

အထောက်တော်လှအောင်

မြန်မာပြန်

စာစိယာကြွင်း၊ ၂၀၁၅

မာတိကာ

☐	ဘာသာပြန်သူ၏အမှာစာ	က
	ပထမပိုင်း (မီးပင်လယ်ဗွေထဲကပဒုမ္မာ)	၁
☐	မီးပင်လယ်ဗွေထဲကပဒုမ္မာ	၂
☐	ဗိယက်နမ်ဗုဒ္ဓဘာသာ	၇
	- ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် အမျိုးသားရေးအဆောက်အအုံ	၁၁
	- ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒနှင့် တာအိုဝါဒ	၁၃
	- ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒနှင့် တာအိုဝါဒကိုလက်မခံခြင်း	၂၄
☐	ဗရင်ဂျီဘာသာ ဝင်ရောက်လာခြင်း	၂၇
	- ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဘာသာပိုင်းမင်ရှင်အဖွဲ့များ	၂၈
	- ကိုလိုနီဝါဒနှင့် ဘော်လရှဗုဒ္ဓ	၃၉
	- အမျိုးသားဗရင်ဂျီဘာသာ အတွေးအမြင်သစ်ပေါ်ထွန်းခြင်း	၅၁
☐	အရှေ့တောင်အာရှရှိ ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့်အမျိုးသားရေးဝါဒ	၅၈
	- သီဟိုဠ်နိုင်ငံ	၆၁
	- ဖြစ်စားနိုင်ငံ	၆၅
	- အနောက်နိုင်ငံများနှင့် ကွန်မြူနစ်တရုတ် ဦးတည်မှုအပေါ် နှိုင်းယှဉ်ချက်	၆၆
	- ဗိယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ပြန်လည်ကိုးကွယ်ခြင်း	၇၂

ဒုတိယပိုင်း (ယနေ့ ရုန်းကန်မှု)

၈၇

- ☐ ကွန်မြူနစ်ဝါဒ ဝင်ရောက်လာခြင်း ၈၈
 - အမျိုးသားခေါင်းဆောင် ဟိုချီမင်း ၉၂
 - ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် အာဏာရှင်ဦးဒင်ဇင် ၉၇
 - အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်ဦး ၁၀၈
- ☐ အမေရိကန်ဝင်ရောက်လာခြင်း ၁၁၃
 - ဗီယက်နမ်ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၏ ပြဿနာ ၁၂၃
 - မြေယာထူထောင်ရေးနှင့် ဗီယက်ကောင်းအန္တရာယ် ၁၂၈
 - သေနင်္ဂဗျူဟာကျေးရွာများ ၁၃၁
 - မြို့များနှင့် ဒုက္ခသည်များ၊ စာရိတ္တခြစားမှုနှင့် လောကဇရဲ ၁၃၂
- ☐ ဘာများကော တတ်နိုင်ဦးမည်နည်း ၁၄၁
 - တောင်ဗီယက်နမ်ပြည်သူများအတွက်နားလည်ရန်ခက်သော အမေရိကန်ရည်ရွယ်ချက် ၁၄၇
 - တတိယအလားအလာ ၁၅၀
 - ဗီယက်နမ်ရှိ ဘာသာရေးနှင့် အခြားအုပ်စုများ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးလှုပ်ရှားမှုများ ၁၅၉

တတိယပိုင်း

၁၆၉

- ☐ နိဂုံး ၁၇၀
- ☐ အမှာစကား ၁၇၆
 - နောက်ဆက်တွဲများ** ၁၈၅
 - ဆရာတော် သစ်နတ်ဟန်၏ ဖြေကြားချက် ၁၈၅
 - လူသား၏ ရန်သူကိုရှာဖွေခြင်း ၁၉၄
 - ရဟန်းမင်းကြီးထံ ပန်ကြားခြင်း ၂၀၀
 - ဝါရှင်တန်တွင် ထုတ်ပြန်သော ကြေညာချက် ၂၀၂
 - ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်သည့် ကြေညာချက် ၂၁၂

ဘာသာပြန်သူ၏အမှာ

နေ့စဉ် သတင်းစာဖတ်နေသူများသည် ဗီယက်နမ်သတင်းများကို ကျော်လွှားသွား၍ ရမည်မဟုတ်။ မဖတ်ဘဲ ချန်ထားခဲ့၍ဖြစ်မည်မဟုတ်။ အလားတူပင် ထိုသတင်းများကို ဖတ်ကြရသောအခါ လူသားများအပေါ် အကြင်နာတရားထားသူတိုင်း စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်ကြရပေမည်။

အယူဝါဒမတူသူချင်း လက်နက်စွဲကိုင် တိုက်ခိုက်ကြသော ပဋိပက္ခများသည် ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်တွင် အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီးဖြစ်၏။ ပေါ်ပေါက်နေဆဲရှိ၏။ အယူဝါဒနှင့် လူတန်းစား ကွဲပြားခြားနားနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ပေါ်ပေါက်နေဦးမည်လည်း ဖြစ်၏။ ယင်းပဋိပက္ခများ၊ စစ်ပွဲများသည် တစ်ကမ္ဘာလုံး၏ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ခြိမ်းခြောက်၏။ အယူဝါဒမတူသူချင်း၊ လူတန်းစားမတူသူချင်း၏ ဆက်ဆံရေးကို ပိုမိုတင်းမာစေ၏။

သို့သော်... ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ပဋိပက္ခများ၊ စစ်ပွဲများသည် အချိန်အတန်အသင့် ကြာမြင့်သောကာလမှာပင် ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့ကြလေသည်။ စစ်အေးဘဝသို့ လျှောက်သွားတတ်လေသည်။

ယနေ့ ဖြစ်ပွားနေသည့် ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲသည်ကား ဖြစ်ပွားပေါ်
ပေါက်ခဲ့ပြီးသည့် ပဋိပက္ခများ၊ စစ်ပွဲများနှင့်လုံးဝမတူတော့ချေ။
ရက်ပေါင်းများစွာ၊ လပေါင်းများစွာ၊ နှစ်ပေါင်းများစွာ ဆင်နွှဲနေကြလင့်
ကစား အပြီးမသတ်နိုင်သော အကျိုးမဲ့သော စစ်ပွဲကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်လာ
သည်။

- မရေမတွက်နိုင်သော စစ်ပစ္စည်းများနှင့် လက်နက်များ၊
- မြောက်မြားလှသောဒေါ်လာများ၊
- ကြီးမားလှသည့် စစ်တပ်အင်အား၊ လူအင်အားများ၊
- ခေတ်မီလှသည့် စစ်ပရိယာယ်များ၊

- သေနင်္ဂီယူဟာများကို အသုံးပြု တိုက်ခိုက်နေကြသော်လည်း
တစ်ဖက်ကို တစ်ဖက် အပြီးတိုင်အနိုင်မယူနိုင်သော၊ အောင်ပွဲမခံနိုင်
သော စစ်ပွဲတစ်ပွဲဖြစ်နေချေသည်။ ဤစစ်ပွဲကို အဆုံးမသတ်နိုင်သေး
စေကာမူ တစ်စတစ်စဖြင့် စစ်ရှိန်လျော့ပါး သွားရမည့်အစား တစ်နေ့
တခြား တိုး၍တိုး၍ စစ်ရှိန်မြင့်တက်လာသည်။ ကြီးထွားကျယ်ပြန့်လာ
သည်။

သို့ဖြင့်...

ဗီယက်နမ်တောင်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်း နှစ်ပြည်ထောင်စလုံးမှာ
ဖွတ်ဖွတ်ကြေ လျက်ရှိနေပြီ။

ဗီယက်နမ်ပြည်သူတို့သည် ကျွန်ဘဝမှ လွတ်မြောက်ရေး စစ်ပွဲ
များကို ဆင်နွှဲခဲ့ကြရ၏။ လွတ်မြောက်မှု တော်လှန်ရေး စစ်ကာလခရီး
ကြမ်းကြီးကို ကာလကြာမြင့် စွာဖြတ်သန်းကျော်လွှားခဲ့ကြရ၏။

သို့ကလို့ စစ်ကာလခရီးကြမ်းကြီးကို ကျော်လွှားလွန်မြောက်
ပြီး အေးရိပ်သာသို့ ရောက်မည်ကြံခါရှိသေးချိန်တွင် အခြားစစ်ကြီး
တစ်ရပ်နှင့် ပက်ပင်းပါတိုးကြရပြန်သည်။ ပြာပုံအတွင်းမှ တိုင်းပြည်ကို
ပြန်လည်ထူထောင်ရန် စီစဉ်နေကြစဉ်မှာပင် အကုန်သတ်၊ အကုန်ဖျက်၊
ပြန်လည်လုယက်၊ အကုန်မီးရှို့၊ အကုန်မုဒိမ်းကျင့်သောစစ်ဆိုး၊
စစ်ယုတ်၊ စစ်ကြမ်းကြုတ်ကြီးနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရပြန်သည်။

ဗီယက်နမ်ပြည်သူတို့၏ဘဝသည် နူရာဝဲစွဲ၊ လဲရာသူခိုး

ထောင်း၊ တောင်လဲရာမြက်ပြတ်၊ လူ့ဇာတ်သိမ်းကြရတော့မည့် ဘဝမျိုး ဖြစ်နေ၏။

“မီးပင်လယ်ဗွေထဲကပဒုမ္မာ” ကို မတ်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ဘာသာပြန်ဆို၍ ပြီးစီးပါသည်။ ထိုအခိုက် မြောက်ဗီယက်နမ်ကို ဗုံးကြဲ ရပ်ဆိုင်းလိုက်ကြောင်း အမေရိကန်သမ္မတဂျွန်ဆင်၏ မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့ အသံလွှင့်ကြေညာချက်သည် ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့တွင် ကျွန်တော် တို့ထံသို့ ရောက်လာ၏။ ပထမသော် အကြွင်းမဲ့ဗုံးကြဲရပ်လိုက်ပြီဟု ကျွန်တော်တို့ ထင်မှတ်ကြပြီး ဝမ်းအသာကြီးသာမိကြသည်။ ကြေညာ ချက်ကို စေ့စေ့စပ်စပ် ဖတ်ကြည့်သောအခါတွင်မူ မြောက်ဗီယက်နမ် ဒေသတချို့ကိုသာ ဗုံးကြဲရပ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ ဗီယက်နမ် စစ်ပွဲကား ဆက်လက်ဖြစ်မြဲ ဖြစ်နေဦးမည်။

ဗုံးကြဲရပ်မှု၏ အတိုင်းအတာသည် မူလထင်ထားသည်ထက် များစွာကျဉ်းမြောင်းကြောင်း အမေရိကန် လက်ထောက်ကာကွယ်ရေး ဝန်ကြီး ဂိုးလ်ဒင်းနှင့် တာဝန်ခံများက ဝန်ခံကြသည်။

အထက်လွှတ်တော် နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ ဖူးလ်ဘရိုက်ကလည်း ဆက်၍ဗုံးကြဲသည့် အစီအစဉ်ဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ရအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း၊ အမေရိကန်ပြည်သူလူထု ၏သဘောထားနှင့် ကွဲလွဲလျက်ရှိကြောင်း ပြောဆိုသည်။

အခြေအနေ အရပ်ရပ်ကိုသုံးသပ်ကြည့်လျှင် ဒေသတချို့ကို ဗုံးကြဲရပ်ခြင်းအားဖြင့် စစ်ရိန်လျော့ကျသွားမည်မဟုတ်။ ဗုံးဆက်ကြိ မည့်ဒေသများ၊ ထိုးစစ်ဆင်မည့် နေရာများကို ပို၍ထိရောက်စွာ၊ ပို၍ ပြင်းထန်စွာ ဆက်လက်ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်နိုင်သည့် သဘောကိုသာ မြင် တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဗီယက်နမ်စစ်ရိန် ပိုမိုပြင်းထန်နေဦးမည့် အရိပ်အယောင်များကိုသာ မြင်တွေ့နေရလေရာ ကျွန်တော်တို့၏ မျှော်လင့်အားထားချက်များမှာ ပျက်စီးသွားရပြန်သည်။

ဗီယက်နမ် ပြည်သူတို့ကား လောကဇရဲကို ဆက်လက်ခံစား နေကြရပေဦးတော့မည်။

ထိုကဲ့သို့ မျှော်လင့်အားထားချက်များ ပျက်စီးနေရခိုက်တွင်

စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲ ဖြစ်မြောက်နိုင်ရန် မြောက်ဗီယက်နမ်က ကိုယ်စားလှယ်လွှတ်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အမေရိကန်ကလည်း လက်ခံရန်အသင့်ရှိကြောင်း သတင်းများသည် ဧပြီ ၅ ရက်နေ့ထုတ် သတင်းစာများတွင် ပါရှိလာပြန်၏။

သမ္မတလောင်းရွေးပွဲဝင်နေသည့် ရောဘတ်ကနေဒီက အကျိုးမဲ့စေသည့် စစ်ရေးအောင်နိုင်ရေးကို ရပ်ဆိုင်းပြီး တောင်ဗီယက်နမ် အမျိုးသားလွှတ်မြောက်ရေးတပ်ဦးနှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးရမည်ဟု ပြောကြားသည်။ ၎င်းကပင် ဆက်လက်၍ အမျိုးသားလွှတ်မြောက်ရေးတပ်ဦးဆိုသည်မှာ လုံးဝမတည်ရှိသကဲ့သို့ ကျွန်ုပ်တို့အစိုးရက လမ်းစဉ်ချပြီး ကျင့်သုံးနေခြင်းမှာ ရယ်စရာကောင်းသည်။ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုမရှိကြလျှင် ဗီယက်နမ်၌ မည်သည့်အခါတွင်မျှ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရှာဖွေတွေ့ရှိတော့မည်မဟုတ် စသည်ဖြင့်လည်း ပင်ဆဲလ်ဗေးနီးယား တက္ကသိုလ်၌ ဧပြီ ၂ ရက်က မိန့်ခွန်းပြောကြားသည်။

ယခုဆိုလျှင် ဗီယက်နမ်ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် နှစ်ပက္ခတို့သည်လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ကုလသမဂ္ဂသည်လည်းကောင်း အားသွန်ခွန်စိုက် ကြိုးပမ်းနေကြချေပြီ။

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်မှု၊ လွတ်လပ်မှု၊ တရားမျှတမှု၊ စည်းလုံးညီညွတ်မှု၊ ပိုင်နက်နယ်မြေ တည်တံ့ခိုင်မြဲမှု၊ လောကပါလတရားများ စောင့်ထိန်းမှုတို့ကိုလေးစားပြီး နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် အဖြေရှာမှသာလျှင် ဗီယက်နမ်ပြဿနာ ပြီးပြေမည်ဟု ကျွန်တော်တို့ယုံကြည်ခဲ့ကြပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးကို ချစ်မြတ်နိုးစိတ်ပေါ်လာရန်လည်းကောင်း၊ စစ်တစ်ရပ်၏ဘေးဒုက္ခများကို မြင်တွေ့လာရန်လည်းကောင်း၊ “မီးပင်လယ်ဗွေထဲက ပဒုမ္မာ” ကို ကျွန်တော်ဘာသာပြန်ဆိုပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ဗီယက်နမ်ပြည်သူများ ယနေ့ခံစားနေကြရသည့် ဒုက္ခ၊ ထိုဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ရာနည်းလမ်း စသည်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး စာဖတ်သူများကို ကျွန်တော်စကားဦးမသန်းလိုပါ။ “မီးပင်လယ်ဗွေထဲ

ကပဒုမ္မာ” ကို ဖတ်ရှုသွားရင်းဖြင့် ယင်းအချက်များ ကွက်ကွက် ကွင်းကွင်း ထင်လင်းလာပါလိမ့်မည်။

ဤစာအုပ်ကိုရေးသားသူ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီး ဆရာတော် သစ်နတ်ဟန်သည် ဗိယက်နမ်တွင် ထင်ရှားသော ဘာသာရေးခေါင်းဆောင် ဆရာတော်တစ်ပါးဖြစ်သည်။ စာရေးဆရာ၊ ကဗျာဆရာလည်းဖြစ်သည်။ စစ်ဆေးစစ်ဒဏ် ခံနေကြရသည့် ပြည်သူ များသက်သာရာ သက်သာကြောင်းအတွက် လူမှုဝန်ထမ်းလုပ်ငန်းများ ကို အမြောက်ဆန်၊ ဗုံးဆန်ကြားတွင် ဆောင်ရွက်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး လည်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာတော်ဖော်ပြသည့် အချက်များသည် ပြည်သူ့ဘဝ၊ ပြည်သူ့ဆန္ဒ၊ ပြည်သူ့ယုံကြည်ချက် အစစ်အမှန်များဖြစ် ကြောင်း အငြင်းပွားဖွယ်ရာ အကြောင်းမရှိပါ။

“ဗိယက်နမ် ပြည်သူတို့၏ရန်သူသည် အမေရိကန် မဟုတ်၊ လူသားများမဟုတ်။ လူသားများ၏ ရင်တွင်း၊ အသည်းနှလုံးတွင်း၌ ကိန်းအောင်းနေသည့် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ တရားများသာလျှင် ပြည်သူတို့၏ရန်သူ အစစ်အမှန် ဖြစ်သည်” ဟု ဆရာတော်က မိန့်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာသံဃာတော် တစ်ပါးပီပီ ဗုဒ္ဓဘာသာရှုထောင့်မှ မြင်တွေ့ကိုင်တွယ်ထားသော ရှုမြင် သုံးသပ်ချက်၊ ဆန်းစစ်ချက်ဖြစ်သည်။ ဗိယက်နမ်စစ်နှင့် ပတ်သက် သည့် ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီး၏ အမြင်များကြားတွင် ထူးခြားနေသောအချက် လည်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာပြည်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာထွန်းကားသော နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ပြည်သူလူထုများရာစုကြီးက ကိုးကွယ်ကြ၏။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို နှစ်နှစ်ကာကာ ယုံကြည် သက်ဝင်သူဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဆရာတော်၏ ရှုမြင်သုံးသပ်ချက်သည် ပုထုဇဉ်လူသားများကို လောင်မြိုက်နေသည့် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ တည်းဟူသော မီးသုံးပုံကို ငြိမ်းသတ်နိုင်သည့် အယူအဆတစ်ရပ်ဖြစ် ကြောင်း ကျွန်တော်ယုံကြည်ပါသည်။

ထိုနည်းတူစွာ စာဖတ်သူများသည်လည်း ကျွန်တော်နှင့်

သဘောချင်း ကြိုက်ညီကြမည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။ လူသားတိုင်း
အား လောင်မြိုက်နေသည့် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ မီးများကို ငြိမ်း
သတ်နိုင်ရန် ဆရာတော်၏ အယူအဆဖြင့် သတိသံဝေဂတရားရကြ
ပါစေလို။

အထောက်တော်လှအောင်
အင်းစိန်၊ ဧပြီ ၅ ရက်၊ ၁၉၆၈။

ပထမပိုင်း

မီးပင်လယ်ဗွေထဲကပုဒ်များ

မီးပင်လယ်ဗွေထဲက ပဒုမ္မာ

၁၉၆၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၁၁ ရက်နေ့က တောင်ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၊ ဆိုင်းဂုံမြို့ ဖန်ဒင်ဖန်းလမ်းမပေါ်တွင် ဘုန်းတော်ကြီး သစ်ကွမ်ဒပ်သည် မိမိကိုယ်မိမိ မီးရှို့အသေခံကာ ဆန္ဒပြခဲ့၏။ သမ္မတဦးစင်စင်ခေါင်းဆောင်သော ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်သည့် အစိုးရ၏ လက်အောက်တွင် တောင်ဗီယက်နမ်ပြည်သူများ ဆေးဒုက္ခအသွယ်သွယ် ခံစားနေရသည်ကို ကမ္ဘာ့ပြည်သူများ သိရှိစေရန် မီးရှို့ဆန္ဒပြ အသေခံလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ကလို ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီး သစ်ကွမ်ဒပ် မီးရှို့ဆန္ဒပြသွားသည်မှစ၍သာလျှင် ဗီယက်နမ်ပြည်သူတို့၏ ပြဿနာနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို ကမ္ဘာ့ပြည်သူတို့က စတင်အာရုံစူးစိုက်ကာ အမှန်တကယ် အဆုံးအဖြတ်ပေးရန် ကြိုးပမ်းလာကြသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီး သစ်ကွမ်ဒပ်၏ မိမိကိုယ်မိမိ မီးရှို့ဆန္ဒပြခြင်းသည် အရှေ့နိုင်ငံများထက်ပို၍ အနောက်နိုင်ငံများကို ကြီးစွာစိတ်လှုပ်ရှားသွားစေ၏။ အရှေ့နှင့်အနောက်တို့၏ ဘာသာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုနောက်ခံသမိုင်းတို့သည် များစွာကွဲလွဲခြားနားကြသောကြောင့် အနောက်နိုင်ငံများအဖို့ ပို၍ထိခိုက်ရခြင်းဖြစ်သည်။

နယူးယောက်မြို့မှ စတော့ဟုမ်းမြို့သို့အသွား လေယာဉ်ပျံပေါ်တွင် အမေရိကန်အမျိုးသမီး ဆရာဝန်တစ်ဦးနှင့် ကျွန်ုပ်တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ဗီယက်နမ်နှင့် ပတ်သက်သည့် မေးခွန်းပေါင်း မြောက်မြားစွာကို အဆိုပါ အမေရိကန်အမျိုးသမီး

ဆရာဝန်မက ကျွန်ုပ်အားမေးသည်။

ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲအဆုံးသတ်ရန် သဘောတူညီလင့်ကစား ဘုန်းတော်ကြီး သစ်ကွမ်ဒပ်၏ မီးရှို့ဆန္ဒပြခြင်းကိုမူ ယင်းဆရာဝန်မအနေဖြင့် လက်ခံနိုင်ရန် ခက်ခဲနေသည်။ မိမိကိုယ်မိမိ မီးရှို့သော သစ်ကွမ်ဒပ်၏ အပြုအမူသည် စိတ်မတည်ငြိမ်သူ တစ်ဦး၏ အပြုအမူတစ်ခုအဖြစ်နှင့်သာ ဆရာဝန်မက အထင်ရောက်နေသည်။ မယဉ်ကျေးသော၊ ရိုင်းပျကြမ်းကြုတ်သော၊ ပေါက်ကွဲတတ်သော၊ ယုတ္တိမတန်သည့် အကြောင်းအရာတစ်ခုခုကို မိုက်မဲစွာ အယူသီး အစွဲအလမ်းကြီးနေသော လူတစ်ဦး၏ စိတ်မထိန်းသိမ်းနိုင်မှုမျှသာ ဖြစ်သည်ဟု သဘောပေါက်နေသည်။

ဆရာတော် သစ်ကွမ်ဒပ်သည် သက်တော် ၇၀ ကျော်ပြီဖြစ်ကြောင်း၊ လောင်းဗင်းဘုရားအတွင်း၌ တစ်နှစ်နီးပါးမျှ ဆရာတော်နှင့်အတူ ကျွန်ုပ်နေထိုင်ခဲ့ဖူးကြောင်း၊ ဆရာတော်သည် များစွာနူးညံ့ပျော့ပျောင်းကာ ကြင်နာတတ်သော၊ စိတ်ဓာတ်ကြံ့ခိုင်သော သံဃာတော်တစ်ပါးဖြစ်သည်ကို တွေ့ခဲ့ရကြောင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို မီးရှို့ဆန္ဒပြသောအခါတွင်လည်း တည်ငြိမ်လှကြောင်း ကျွန်ုပ်ကရှင်းပြသည်။ သို့သော်လည်း အမေရိကန်အမျိုးသမီး ဆရာဝန်မက မယုံကြည်ချေ။

ကျွန်ုပ်ကလည်း ဤအကြောင်းကို ဆက်၍မပြောတော့ပါ။ ဤအကြောင်းကို သူနားလည်နိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း ကျွန်ုပ် သဘောပေါက်ပါသည်။ ဆရာဝန်မတွင် နားလည်နိုင်သည့် အခြေခံမရှိပါ။ မီးရှို့ဆန္ဒပြခြင်းကို သူ့ရှုထောင့်တစ်ခုတည်းမှ ကြည့်နေသည်ကလွဲပြီး အခြားသော ရှုထောင့်များမှ ကျိုးကြောင်းဆက်စပ် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ရန်လည်း ဆန္ဒမပြင်းပြပါ။ ထို့ကြောင့် ဤအကြောင်းကို နားလည်နိုင်စွမ်း သူ့တွင်မရှိပါ။

ဆရာတော်၏ ဆန္ဒပြမှုမှစပြီး ဗီယက်နမ်နိုင်ငံရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ သံဃာပေါင်း မြောက်မြားစွာကိုလည်းကောင်း၊ မှန်းဆနေကြသည့် အနုမာန အယူအဆပေါင်း မြောက်မြားစွာကိုလည်းကောင်း ကမ္ဘာ့ပြည်သူများက ရှေ့တန်းတင်လာကြလေသည်။ အနောက်နိုင်ငံသား အများစုသည် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ပတ်သက်၍ ဗဟုသုတခေါင်းပါးကြ၏။ တိထွိဘာသာ တစ်ရပ်အနေဖြင့်သာ သူတို့မြင်ကြသည်။ သံဃာတော်များကို ပညာမတတ်သူများ၊ ယုံကြည်ရန်ခက်ခဲသည့် တန်ခိုးသိဒ္ဓိရရှိနေသော လူမွဲလူဆင်းရဲများ၊ ခေါင်းတုံးပြောင်များ၊ အသားမစားသူများ၊ တစ်ဖန်ပြန်လည်မွေးခြင်းမှ ကယ်တင်ရန် ဆုတောင်းနေသူများအဖြစ်နှင့် သူတို့သဘောထားကြသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များသည် တောင်ဗီယက်နမ်နိုင်ငံအတွင်း၌ အခက်အခဲ ဘေးဒုက္ခပေါ်ပေါက်စေသူများ၊ မငြိမ်သက်မှုဖြစ်ပွားစေသူများ၊ ကွန်မြူနစ် ဆန့်ကျင်ရေးစစ်ပွဲကို ကြားဝင် နှောင့်ယှက်နေသူများအဖြစ်နှင့်လည်း တချို့သော အနောက်နိုင်ငံသားများက တွေ့မြင်ကြသည်။ သဘောထားကြသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာသံဃာတော်များသည် ကွန်မြူနစ်များ၏ အန္တရာယ်ကို ရှောင်တိမ်းနိုင်သည်ဟု ထင်နေသူများ၊ ဝံပုလွေ၏ ဘေးအန္တရာယ်မှ လွတ်ကင်းနိုင်ရေးအတွက် ဝံပုလွေကို လှည့်စားရန် ကြိုးပမ်းသည့် သိုးမိုက်များအဖြစ်နှင့် ဘာမျှမခြားဟု အနောက်နိုင်ငံသားတို့က နားလည်နေကြသည်။

တောင်ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လူဦးရေမည်မျှရှိသည်ကို ခန့်မှန်းတွက်ဆလာကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ ကြိုးပမ်းမှုများလည်း ထင်ရှားလာလေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဗီယက်နမ်ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အကြောင်းကို လူအများက အတော်အသင့် နားလည်လာကြပုံရသည်။ နားမဝေးတော့ဟုဆိုနိုင်သည်။

ယခုနှစ် စောစောပိုင်းက ဆိုင်းဂုံမြို့တွင် အီတလီသတင်းထောက်တစ်ဦးကို ကျွန်ုပ်တွေ့သည်။ ဟွေးမြို့နှင့် ဒါနန်းမြို့များတွင် ကျောင်းသားနှင့် လူထုပဋိပက္ခဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ဟွေးမြို့တွင်ရောက်နေခိုက် စောစောပိုင်းရက်များတုန်းက ယင်းပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုကို ကောင်းစွာနားလည်ကြောင်း၊ သို့သော်လည်း အဖြစ်အပျက်ကို အတွင်းကျကျ လေးလေးနက်နက် စူးစမ်းလေ့လာသောအခါ သူ့အတွက် နားမလည်နိုင်စရာများ၊ မရှင်းလင်းမှုများ ပေါ်ပေါက်လာကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဘုရင့်ခေတ်မြို့တော်ဟောင်းဖြစ်သော ဟွေးမြို့တွင် ရက်သတ္တနှစ်ပတ်ကြာမျှနေထိုင်ပြီး စိတ်ရှုပ်ရှုပ်ဖြင့် ထွက်ခွာလာခဲ့ကြောင်း အဆိုပါ အီတလီသတင်းထောက်က ကျွန်ုပ်ကိုပြောပြသည်။

ဘာတွေဖြစ်ခဲ့သည်ဟူသော အကြောင်းမှန်ကို ဟွေးမြို့နှင့် ဆိုင်းဂုံမြို့များတွင် နေထိုင်ကြသူများပင်လျှင် နားလည်ရန် ခက်ခဲလှပေသည်။ ဗီယက်နမ်အကြောင်း တစ်စုံတစ်ရာကို နားလည်ရန်များစွာ ခက်ခဲနေသော နိုင်ငံခြားသား တစ်ယောက်အဖို့မူ ဆိုဖွယ်ရာမရှိပါ။ ထိုမျှသာမက ဗီယက်နမ်နိုင်ငံအတွင်း၌ ခြေရှုပ်နေကြသော သူလျှိုများနှင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ သတင်းထောက်များကလည်း နိုင်ငံခြားသတင်းဌာန အသီးသီးသို့ သတင်းမှားများကို ပေးပို့ကြသည်။ သတင်းမှန်ရနိုင်သည့် ဌာနများ၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်လည်း အဆက်အသွယ်ပြတ်လာကြသည်။

မကြာသေးမီက ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် ဟွေးမြို့သို့ ရောက်ခဲ့သည်။ ကျွန်ုပ်သည်

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် မွေးဖွားသော ဗီယက်နမ်လူမျိုးဖြစ်ပါ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာအတွက် နှစ်ပေါင်း ၂၀ မျှ သာသနာ့တာဝန်များကိုလည်း ထမ်းဆောင်ခဲ့ပါ၏။ သို့သော် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် အရေးအခင်း၏ ဦးတည်ချက်အမှန်ကို သိရှိရန် ဟွေးမြို့တွင် ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် ၅ ရက်ကြာနေထိုင်ပြီး စူးစမ်းလေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ အပတ် တကုတ် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့သော်လည်း ဆိုင်းဂုံမြို့ရှိ နိုင်ငံခြားသတင်းထောက်များ၏ မေးခွန်းကို ဖြေဆိုရာတွင်မူ များစွာခက်ခဲလှပါ၏။ သူတို့သဘောပေါက် နားလည်စေ ရန် များစွာကြိုးစားဖြေဆိုခဲ့ရပါ၏။

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၌ စစ်ဖြစ်ခဲ့သည်မှာ နှစ် ၂၀ ရှိပြီ။ နှစ်ရှည်လများ စစ်ကာလကို ဖြတ်သန်းနေရသည့် ဗီယက်နမ်အဖို့ မတည်ငြိမ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရ၏။ ဒယီးဒယိုင် ဖြစ်နေ၏။ အကြောင်းမဲ့ သတ်ဖြတ်မှုများ၊ လူ့အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများနှင့် ပြည်သူ့ ပစ္စည်းများကို ဖျက်ဆီးပစ်မှုများသည် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ဖြစ်ပွားနေ၏။ လူသားတို့၏ တန်ဖိုးကို ဖျက်ဆီးရန်အတွက် ငွေကြေးအမြောက်အမြားကို နေ့စဉ်နှင့်အမျှ သုံးစွဲနေ ကြသည်။ ဗီယက်နမ်ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးမှာ သံသယများ၊ စိတ်မချမ်းမြေ့မှုများ၊ မကျေ ချမ်းမှုများကို ကြီးမားစွာခံစားနေကြရပြီဖြစ်၏။

လူအပေါင်းမှာလည်း အကျင့်ပျက်နေကြချေပြီ။ ငွေကြေးများကို လွဲမှားစွာ အသုံးပြုနေကြသည်။ အကျင့်ပျက်သူတို့၏ လက်ဝယ်ရှိသော ငွေကြေးများသည်ကား မိန်းမများ၊ နိုင်ငံရေးသမားများ၊ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများနှင့် ပညာတတ်အမည်ခံသူများကို ဝယ်ယူရန်အတွက်သာ အသုံးဝင်နေတော့၏။ ငွေရှိသူတို့၏ အကျင့်ပျက်မှုများသည် ငွေမရှိသူများကိုပါ ကူးစက်ကာ အကျင့်ပျက်စေတော့သည်။

ထိုသို့သော အခြေအနေကြားတွင် တောင်ဗီယက်နမ်လူဦးရေ၏ ကိုးဆယ် ရာခိုင်နှုန်းသော တောင်သူလယ်သမားများသည် သူတို့၏ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင် များကို ချဉ်းကပ်ကာ အကူညီတောင်းကြရရှာသည်။ ကိုးကွယ်ရာရှာကြရသည်။ အခြေ အနေအရပ်ရပ်တို့က ကိုးကွယ်ရာမရှာမဖြစ်အောင် ဖန်တီးလာသည်။ ပြည်သူတို့ဘေး ဒုက္ခရောက်နေသောအခါတွင် နှုတ်ဆိတ်နေစိမ့်သည့် လျစ်လျူရှုနေစိမ့်သည့် ဘာသာ ရေးခေါင်းဆောင်များအပေါ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လူထုက မကျေနပ်မှုများ၊ အပြစ်ဆိုမှု များဖြစ်ပွားလာသည်။

မြစ်တစ်စင်း၏ ရေစီးကြောင်းသည် ရှေ့မှ စီးဆင်းနေသောရေများက ဆွဲယူ သဖြင့် ရေစီးကြောင်းဖြစ်ပေါ်လာသည်မဟုတ်၊ နောက်ပိုင်းတွင်ရှိသည့် ရေများက

ရှေ့သို့တွန်းပို့သောကြောင့်သာလျှင် စီးလျောနေသော ရေစီးကြောင်းဟူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်။ နောက်ပိုင်းတွင်ရှိသော ရေများသည် ရေစီးကြောင်းတစ်ခု၏ မောင်းနှင်အားများ ဖြစ်လေသည်။

သာသနာရေးမဟုတ်သည့် လူမှုရေးရာ ပြဿနာများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များ ပါဝင်ပတ်သက်လာကြသည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဖြစ်အပျက်များက ရှင်းပြနိုင်ပါလိမ့်မည်။ မျက်မှောက်ကာလ ဗိယက်နမ်၏အဖြစ်မှန်ကို ပေါ်ပေါက်နေသည့် အခြေအနေများက ဖော်ထုတ်ပေးလိမ့်မည်။ အခြေအနေအရပ်ရပ်ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ပြည်သူတို့၏ဘဝတွင် မလွဲမရှောင်သာ ပါဝင်ပတ်သက်နေရလေသည်။

နောက်ခံသမိုင်းများနှင့် ဗိယက်နမ်ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အနေအထားကို ကောင်းစွာ နားလည်ရန်လိုပါသည်။ ယနေ့ဗိယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် လူမှုရေးအဖြစ် အပျက်များကြား ဆက်သွယ်ပတ်သက်နေမှုများကို နားလည်ရန်လိုပါသည်။

သို့မှသာလျှင် ယနေ့ ဗိယက်နမ်နိုင်ငံရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ အနေအထားကို ကောင်းစွာသဘောပေါက် နားလည်နိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။

(၁)

ဗီယက်နမ် ဗုဒ္ဓဘာသာ

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ အမြစ်တွယ် ပြန့်ပွားခဲ့သည်မှာ ရာစုနှစ်ပေါင်း ၁၈ ရာစုမျှ ရှိချေပြီ။ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ရေလမ်းခရီးဖြင့် လည်းကောင်း၊ တရုတ်နိုင်ငံမှ ကုန်းလမ်းခရီးဖြင့် လည်းကောင်း ဗီယက်နမ်နိုင်ငံအတွင်းသို့ ဗုဒ္ဓဘာသာ စတင်ဝင် ရောက်လာကတည်းက ဖြစ်သည်။ ပထမတွင် အိန္ဒိယနှင့် တရုတ်ကုန်သည်များနှင့် အတူ ဗုဒ္ဓဘာသာပါလာခြင်း ဖြစ်၏။ ၁၃ ရာစုနှင့် ၁၄ ရာစုလောက်တွင် နိုင်ငံခြားမှ သံဃာတော်များသည် ခရစ်သက္ကရာဇ် ၂ ရာစုနှစ်ကကဲ့သို့ပင် ဂီယောင်ချောင် (ယခု မြောက်ဗီယက်နမ်နယ်မြေ) တွင် ရှိနေကြ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ လုပ်ငန်းများကို တွေ့မြင် ရ၏။

ထိုမှစပြီး ဂီယောင်ချောင်သည် အိန္ဒိယနှင့် တရုတ် နှစ်ပြည်ထောင်တို့ ရေလမ်း ခရီးဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာများ ကူးလူးဆက်သွယ်ရာ၊ သာသနာပြုများ သွားလာကြရာဒေသ ဖြစ်လာ၏။ ထိုနယ်မြေတွင်လည်း သာသနာပြုခြင်းများ၊ ထိုနယ်မြေမှတစ်ဆင့် တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံများသို့ ဘာသာတရား ကူးစက်ပြန့်ပွားခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

၂ ရာစုမှ ၁၀ ရာစုအတွင်း ဂီယောင်ချောင်ဒေသရှိ လူများအနက် ထင်ရှား သော လူမျိုးစုနှစ်စု ရှိလေသည်။ ယင်းလူမျိုးစုနှစ်စုသည် အေဟမ်(အဂ္ဂမ)နှင့် သီယင်

mgyc.com

(ဒယာန) လူမျိုးစုတို့ ဖြစ်ကြသည်။ သီယင်လူမျိုးစုသည် တစ်စတစ်စဖြင့် အခြား လူမျိုးစုများ၊ လူမျိုးငယ်များအပေါ်တွင် လွှမ်းမိုးရောယှက်လာ၏။

ဗီယက်နမ် ဗုဒ္ဓဘာသာ သမိုင်းစဉ်တွင် သီယင်လူမျိုးစုသည် အရေးအကြီးဆုံး သော လူမျိုးစုဖြစ်လာ၏။ သီယင်လူမျိုးစု၏ လက်တွေ့အကျင့်များသည် လွယ်ကူမှု ကား မရှိချေ။ အဇ္ဈတ္တ အတွင်းစိတ်သဏ္ဍာန်ကို ရင့်ကျက်လာသည်အထိ၊ တန်ခိုးရှိ လာသည်အထိ လေ့ကျင့်ရသည်။ အချိန်ကြာမြင့်စွာ လေ့ကျင့်ရသည်။ ကြံ့ခိုင်ပြီး စိတ်ဓာတ်ရင့်ကျက် ပြတ်သားရသည်။

သစ္စာတရားကို စူးစမ်းရှာဖွေခြင်းနှင့် ဤကမ္ဘာအတွင်း၌ အသက်ရှင်နေထိုင် သည့် ပြဿနာအပေါ် အမြင်များနှင့်ပတ်သက်၍ သီယင်လူမျိုးစုတို့၏ ယုံကြည်ချက်၊ ဦးတည်ချက်သည် များစွာလွတ်လပ်လှ၏။ မည်သို့သော တရားသေမှုများကိုမဆို အသိအမှတ်မပြုကြချေ။ ဗဟုသုတကို ဆည်းပူးယူခြင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် နေ့စဉ်ဘဝ အတွေ့အကြုံများဖြင့် လူ့အတွက် တိုးတက်ဖြစ်ပေါ် လာခြင်းများကိုသာလျှင် အကြောင်းခံရမည်ဟု ယုံကြည်သည်။ အသိဉာဏ်စဉ်သို့ ရောက်ရှိရန် ဆောင်ရွက်ယူရမည်ဟု ယုံကြည်သည်။ မှန်ကန်စွာ စားခြင်း၊ သောက်ခြင်း၊ မှန်ကန်စွာ အသက်ရှူခြင်း၊ မှန်ကန်စွာ ဝိပဿနာပွားများခြင်းတို့သည် အလုပ်မလုပ်ဘဲ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ် ယုံကြည်နေသည်ထက် များစွာ ပိုမိုအရေးကြီးကြောင်း ယုံကြည် လက်ခံထားကြသည်။

ဂျပန်ပြည်တွင် ယနေ့အများအပြား ကိုးကွယ်နေကြသည့် ဈာန်ဗုဒ္ဓဘာသာ နည်းအရ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းနေသူသည် ငရဲကို ယုံကြည်ခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်ကို ယုံကြည်ခြင်း၊ ပဋိသန္ဓေတည်ကာ နောက်တစ်ဖန် ပြန်လည်မွေးဖွားသည်ကို ယုံကြည် ခြင်းများအပေါ်တွင် တည်မှီရန်မလိုချေ။ သူ၏ခန္ဓာကိုယ်တွင်း အဖြစ်မှန်တရားကို လည်းကောင်း၊ စိတ်အတွင်းဖြစ်ပေါ်နေသည့် တရားကိုလည်းကောင်း၊ အတိတ်က ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် အတွေ့အကြုံများကို လည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ်၊ ဈာန်ဗုဒ္ဓ ဘာသာကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ၏ သင်ကြားချက်များကို လည်းကောင်း ယုံကြည်အားထား ရန်သာလျှင် ရှိသည်။

တစ်ချိန်က သူရရှိခဲ့သည့်တရား၊ ပေါက်ခဲ့သည့်အမြင်ကို ထိန်းထားရန်၊ စူး စိုက်အာရုံပြုရန်နှင့် မြင်တွေ့ရန်သာလျှင် ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းအားဖြင့် အမှန်တရား၊ သစ္စာတရားကိုရရှိမည် ဖြစ်လေသည်။

သီယင်လူမျိုးစုတို့သည် တရုတ်ပြည်၊ ဂျပန်ပြည်၊ ကိုရီးယားပြည်နှင့် ဗီယက်နမ် ပြည်များရှိ မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အနက် တစ်ခုသော လူမျိုးစုသာလျှင် ဖြစ် သည်။ မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းလည်း တိုးတက်သော ဂိုဏ်းဖြစ်လာ၏။ မည်သို့ သော တိုင်းပြည်၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုရေးအခြေအနေများကို မည်သို့သော အချိန်ကာလ တွင်မဆို လက်ခံရန် အမြဲအသင့်ဖြစ်နေသော ဂိုဏ်း ဖြစ်သည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် သီဟိုဠ်ပြည်၊ မြန်မာပြည်၊ ယိုးဒယား၊ လာအို၊ ကမ္ဘော ဒီးယားအစရှိသော တိုင်းပြည်များတွင် ကိုးကွယ်နေကြသည့် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ ကား ရှေးဟောင်းဘာသာရေးဂိုဏ်း ဖြစ်၏။

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၌ ဟီနယာနဗုဒ္ဓဘာသာ အမြစ်တွယ်ကြီးပွား တိုးတက်လာခြင်း မှာမူ များစွာနောက်ကျလေသည်။ ဗီယက်နမ် ဗုဒ္ဓဘာသာသမိုင်းတွင် စောစောပိုင်း ကတည်းက ဟီနယာနဗုဒ္ဓဘာသာ ပါဝင်ခဲ့သည်ကား မှန်၏။ သို့သော်လည်း နှစ် ပေါင်းများစွာ နောက်ကျပြီးမှသာလျှင် တောင်ပိုင်းနယ်မြေ၌ နေထိုင်ကြသည့် ခမာလူမျိုး စုများတွင် အမြစ်တွယ် ရှင်သန်နိုင်ခဲ့၏။ ဗီယက်နမ်နှင့် ကမ္ဘောဒီးယားနှစ်နိုင်ငံတို့ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် စီးပွားရေးများ ကူးလူးဆက်သွယ် ဖလှယ်ကြခြင်းသည် ဟီနယာနဗုဒ္ဓ ဘာသာကို ပြန့်ပွားစေ၏။ အထူးသဖြင့် ဗီယက်နမ်တောင်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းနယ်မြေ တချို့တို့တွင် ပြန့်ပွားခဲ့သည်။

တောင်ပိုင်းဗုဒ္ဓဘာသာ (ဟီနယာနဗုဒ္ဓဘာသာ)ကို ကိုးကွယ်သူမှာ လူနည်းစု ပင်ဖြစ်လင့်ကစား မြောက်ပိုင်းဗုဒ္ဓဘာသာ (မဟာယာန)နှင့် ညီညွတ်ပူးပေါင်းလိုက် သည်မှစပြီး များစွာထင်ရှားလာ၏။ ပြိုင်ဘက်ကင်းလာ၏။ သမိုင်းတွင်ရစ်စေမည့် တောင်ပိုင်းနှင့်မြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာ ဂိုဏ်နှစ်ဂိုဏ်းတို့၏ ပူးပေါင်းညီညွတ်မှုကို ၁၉၆၃ ခုနှစ် ကုန်ပိုင်း သမ္မတဒိုင်ဇင်ဇင်အစိုးရ ပြုတ်ကျအပြီး ကျင်းပသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးသား ကွန်ဂရက်ကြီးတွင် တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သည်။ ယင်းညီညွတ်မှုသည် နောင် သောအခါ၌ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်ပေါင်းစုံ၏ ညီညွတ်ရေးအတွက် စံပြဖြစ်ချိန်မည်။

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ဈာန်ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးကျောင်းများ အများအပြားရှိ၏။ ဈာန်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဘုန်းကြီးများသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ၏ ဦးဆောင်သင်ကြားမှု အောက်တွင် သဘောတရားကို လေ့လာနေကြ၏။ လက်တွေ့ကျင့်စဉ်များကို ကျင့်နေ ကြ၏။ တချို့ကျောင်းများ၌ သံဃာတော်ပေါင်း ရာပေါင်းများစွာရှိသည်။ ကြီးမား သော စာသင်တိုက်ကြီးများ ဖြစ်သည်။ လေ့လာသင်ကြား၍ လက်တွေ့ကျင့်အပြီး၌

ယင်းသံဃာများအား စေတီဘုရားငယ်နှင့် ကျောင်းငယ်များတွင် ကျောင်းထိုင်စေသည်။ ကျေးရွာများတွင် လည်းကောင်း၊ ခရိုင်များတွင်လည်းကောင်း တရားကျင့်လိုကလည်း ကျင့်နိုင်ကြသည်။ ဘိက္ခုနီမများကို သင်ကြားပေးသည့် မယ်သီလရင် စာသင်တိုက် များလည်း အများအပြားရှိ၏။

ဗိယက်နမ်နိုင်ငံရှိ ကျေးရွာတိုင်းလိုလိုတွင် ဇရပ်တစ်ဆောင်နှင့် ဘုရားတစ်ဆူစီ တည်ထားကိုးကွယ်ကြသည်။ ယင်းဇရပ်တွင် ရွာစောင့်နတ်ကို ပူဇော်ပသပွဲများနှင့် ရွာလူထု၏ အစည်းအဝေးများ ကျင်းပတတ်ကြ၏။

ဘုရားတွင်မူကား မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ရုပ်ပွားတော်အဖြစ် ကိုးကွယ်ဆည်း ကပ်ကြ၏။ သံဃာတော်များက ယင်းရုပ်ပွားတော်ကို ထိန်းသိမ်းကြသည်။ လဆန်း တစ်ရက်နေ့နှင့် လပြည့်နေ့များတွင် ပန်းများ၊ အမွှေးတိုင်များယူလာကာ မြတ်စွာ ဘုရားသခင်ကို ရှိခိုးပူဇော်ကြသည်။ တောဖိတ်နှင့် မြို့ဖိတ်ရက် (လဆန်း ၁၃ ရက် နှင့် ၁၄ ရက်နေ့) ညနေများတွင်လည်း ဘုရားသို့သွားကာ ရှိခိုးတတ်ကြသည်။ မိမိ တို့ပြုမိခဲ့သည့် အကုသိုလ်များ ပြေပျောက်ရန်နှင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို ဆက်လက် ပြုလုပ်ကြရန် အဓိဋ္ဌာန်ပြုကြလေသည်။

ကျေးရွာငယ်များရှိ ဘုရားများတွင်မူ အရည်အချင်းကောင်းစွာ ပြည့်ဝသည့် ဈာန်ဗုဒ္ဓဘာသာ ဓမ္မကထိကများ မရှိတတ်ချေ။ လူအများအပြားသည် အထူးသဖြင့် ကျေးရွာသားများသည် စာသင်တိုက်များတွင် သင်ကြားနေသကဲ့သို့ ဈာန်ဗုဒ္ဓဘာသာ ကျင့်စဉ်များကို မကျင့်နိုင်ကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း သာမန်သာ အရည်အချင်းရှိသော ဓမ္မကထိကများဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပညာတတ် လူဝတ်ကြောင် များဖြင့် လည်းကောင်း ဘာသာရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်တတ်ကြလေသည်။

ထို့ကြောင့် ဗိယက်နမ်နိုင်ငံ၌ လူအများကိုးကွယ်ကြသော ဗုဒ္ဓဘာသာကျင့်စဉ် များတွင် ဈာန်ဗုဒ္ဓဘာသာ အခြေခံတချို့ ရောနှောနေခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုမျှသာမက မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်သော အလွန်ထင်ရှားသည့် စင်ကြယ်သော နယ်မြေ လူမျိုးစုများ၏ ကျင့်စဉ်များလည်း ရောထွေးနေ၏။

“စင်ကြယ်သော နယ်မြေလူမျိုးစု” ၏ ကျင့်စဉ်သည် မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ နာမတော်ကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ကာ မိမိ၏စိတ်အတွင်း ဖြစ်ပျက်နေမှုအား အာရုံစူး စိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ တရားကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ငါးပါးသီလကို စောင့်ထိန်း ရသည်။ အဆိုပါ ငါးပါးသီလမှာ သူတစ်ပါးအသက်သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

သူတစ်ပါးပစ္စည်းဥစ္စာ ခိုးယူတိုက်ခိုက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ မှားယွင်းသော ကာမ ဆက်ဆံမှု ပြုလုပ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ လိမ်ညာခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ မှားယွင်းသော ပြောဆိုမှုနှင့် အရက်သေစာ သောက်စားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းစသော သီလငါးပါး ဖြစ်လေသည်။

ထို့ပြင် အမိတဗ္ဗသုတ္တန်များကို ရွတ်ဆိုခြင်း၊ အမိတဗ္ဗဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ အမည်နာမတော်များကို ရွတ်ဆိုခြင်းများလည်း ပြုရသည်။ ထိုသို့သော ကျင့်စဉ်များကို ကျင့်ခြင်းအားဖြင့် မိမိအတွက်ရော ဆွေမျိုးဉာတကာများအတွက်ပါ ကောင်းမှုကုသိုလ် ကို ဖြစ်စေသည်။ မျက်မှောက်ဘဝတွင် စိတ်ချမ်းမြေ့မှု၊ ပျော်ရွှင်မှုကိုရရှိပြီး သေဆုံး သည့်နောက်တွင် အကြွင်းမဲ့ပျော်ရွှင်မှု သုခရှိသောဘုံသို့ ရောက်မည်။ သို့မဟုတ် အမိတဗ္ဗ မြတ်စွာဘုရား၏ စင်ကြယ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်မည်ဟု ယုံကြည်ထား လေသည်။

ဤကမ္ဘာသည် အကြွင်းမဲ့ လွတ်မြောက်သည့်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရှိရန်အတွက် ကျင့်ကြံအားထုတ်လေ့လာရမည့် စံပြနေရာတစ်ခုသာလျှင် ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် စင်ကြယ် သော နယ်မြေဘာသာဝင်များဂိုဏ်းက အဆိုရှိသည်။ ဤကမ္ဘာအတွင်း၌ နေထိုင်ကြ သူများကို အမိတဗ္ဗမြတ်စွာဘုရားက သင်ကြားသည်။ ရှေ့ဆောင်သည်။ အမိတဗ္ဗဟူ သည်ကား အတုလံ အတုမရှိသော ဉာဏ်တော်၊ အတုလံ အတုမရှိသော အချိန်တော်၊ တိုင်းဆ၍မရသော အချိန်တော်ဟူသည့် အဓိပ္ပာယ်ရလေသည်။

ဈာန် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် စင်ကြယ်သောလူမျိုး ဗုဒ္ဓဘာသာတို့ ရောယှက်နေကြောင်း ကို ဈာန်ဘုန်းတော်ကြီး ဗန်သီရေးသားသည့် အမိတဗ္ဗသုတ္တန်များ ဆောင်းပါးအရ ကျွန်ုပ်တို့ သဘောပေါက်နားလည်ကြရသည်။ ဈာန်ဗုဒ္ဓဘာသာစစ်စစ် ကျောင်းတချို့မှ လွဲ၍ ဗိယက်နမ်တစ်ပြည်လုံးရှိ ကျန်ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ ဘုရားများတွင် ရောထွေး နေသည့် ယင်းကျင့်စဉ်များကိုသာ လက်ခံနေကြသည်။ ဆိုင်းဂုံမြို့ပေါ်တွင် ကြီးမား လှသည့် ဘုရားကျောင်းတစ်ဆူ ရှိသည်။ ယင်းဘုရားကျောင်းကိုပင်လျှင် “ဈာန်နှင့် စင်ကြယ်သော ဘာသာဘုရားရှိခိုးကျောင်း”ဟု တွဲလျက် ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် အမျိုးသားရေး အဆောက်အအုံ

ဗိယက်နမ်နိုင်ငံအတွင်းသို့ တရုတ်ဘာသာစကားများ ပထမဦးဆုံးယူလာရာ ဈာန်ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များမှလွဲ၍ ဗိယက်နမ်လူမျိုး အနည်းငယ်ခန့်ကသာ

လျှင် လေ့လာကြသည်။ ယင်းသံဃာတော်များအနေဖြင့်လည်း ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာ၊ သုတ္တန်တည်းဟူသော ပိဋကတ်သုံးပုံကို ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်ရန်အတွက် အဆိုပါ တရုတ် ဘာသာကို လေ့လာကြခြင်းဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့်လည်း ယင်းသံဃာတော်များသည် တိုင်းပြည်တွင် စာပေအတတ် ဆုံးသော စာတတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ ဖြစ်လာသည်။ တရုတ်စာပေ၏ ကျေးဇူးကြောင့်ပင် ဆေးကျမ်းများ၊ နက္ခတ်ဗေဒကျမ်းများ၊ နိုင်ငံရေးနှင့် စာပေဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်း များကို သူတို့ဖတ်ရှုနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုမျှမက မြင့်မားသော ယဉ်ကျေးမှုများကိုလည်း ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ကြလေသည်။

ဒင်နှင့် လီမင်းဆက်များ (၉၆၈-၁၀၀၉ ခုနှစ်) လက်ထက်တွင် ဈာန်ဗုဒ္ဓဘာသာ ဓမ္မကထိက ဆရာတော်ကြီး ငိုချန်လူးသည် နိုင်ငံရေး၊ ဘာသာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ရေးရာများနှင့် ပတ်သက်၍ ဒင်ဘိုလင်းဘုရင်၏ အတိုင်ပင်ခံ မင်းဆရာဖြစ်ခဲ့သည်။ ဒင်ဘိုလင်းဘုရင်နောက် ဆက်လက်နန်းတက်သည့် ရှင်ဘုရင်များ လက်ထက်တွင် လည်း မင်းဆရာပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုခေတ်က ဈာန်ဝါဒ ဓမ္မကထိကများသည် အမျိုးသားရေးရာ ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးနေသည့် ပညာတတ် ခေါင်း ဆောင်များပင် ဖြစ်၏။

ဒင်နှင့် လီမင်းဆက်များ လက်ထက်တွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ဘုရင့်ပညာရေး သင်တန်းများသည် များစွာကျေနပ်ဖွယ်၊ လိုလားဖွယ်အဖြစ် တည်ရှိကျန်ရစ်ခဲ့ပါသည်။ အမျိုးသားရေး အဆောက်အအုံကြီးတစ်ခု တည်ထောင်ရေးအတွက် ထိုမင်းဆက်များ သည် သံဃာတော်များအပေါ်တွင် လုံးလုံးလျားလျား မှီခိုအားထားခဲ့ကြ၏။ နောက် ပိုင်းတွင်မူ နိုင်ငံရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တွေဝေယိမ်းယိုင်မှု၊ မတည်ငြိမ်မှု အနည်းငယ် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ တိုင်းပြည်လူဦးရေ၏ အများစုမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်လာကြ၏။

သံဃာတော်များသည် ရှင်ဘုရင်များ၏ ကိုယ်စား တရုတ်သံတမန်ကြီးများကို လက်ခံခဲ့ကြသည်။ အရည်အချင်း ပြည့်ဝသည့် ခေါင်းဆောင်များ မွေးထုတ်နိုင်ရန် သင်တန်းကျောင်းများ ဖွင့်သည်။ ထိုခေါင်းဆောင်များ၏ အကူအညီဖြင့် ဆင်းရဲ နွမ်းပါးသူများနှင့် နာမကျန်းဖြစ်သူများကို ကူညီထောက်ပံ့မည့် ဌာနများ တည်ထောင် ဖွင့်လှစ်ရန် ဖြစ်လေသည်။ ထိုနည်းအားဖြင့် တိုင်းပြည်အတွက် ဗိသုကာပညာရပ်များ၊ စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ကောင်းမြတ်သော စိတ်ထားသည်များကို ဗုဒ္ဓ ဘာသာအနေဖြင့် အမွေကောင်းများပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ပြည်သူတို့၏ဘဝကို အဘက်ဘက်

မှတိုးတက်စေခဲ့သည်။ အင်အားကြီးမား တည်ငြိမ်သော တိုင်းပြည်တစ်ခု ဖြစ်လာ စေရန်လည်း ဗိယက်နမ်နိုင်ငံကို ဗုဒ္ဓဘာသာက အကူအညီပေးခဲ့သည်။ ဖန်တီးပေးခဲ့ သည်ဟုဆိုရပါမည်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၁၀ ခုနှစ်တွင် လိုင်ထိုင်တိုရှင်ဘုရင် နန်းတက်ကာ လိုင်မင်း ဆက်ကို စတင်တည်ထောင်သည်။ တစ်တိုင်းတစ်ပြည်လုံးတွင် ရွှေမိုး ငွေမိုး ရွာခဲ့သည်။ တစ်မျိုးသားလုံး ကြွယ်ဝသော ခေတ်အဖြစ် ဖန်တီးပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ဗိယက်နမ်နိုင်ငံ သည် နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုစသည်များတွင် များစွာ တိုးတက်ထွန်းကားလာ သည်။ အဆိုပါ ရွှေမိုး ငွေမိုးရွာစေခဲ့သော ခေတ်ကာလကြီးသည်ကား ၁၄ ရာစု နှစ် ကုန်ပိုင်းအထိ တည်တံ့ခဲ့လေသည်။

ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒနှင့် တာအိုဝါဒ

ဗိယက်နမ်နိုင်ငံအတွင်းသို့ တရုတ်ဘာသာစာပေ ဝင်ရောက်လာသည်မှာ ပထမစောစောပိုင်း ရာစုနှစ်များကတည်းက ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒ သည် ၁၁ ရာစုနှစ်သို့ ရောက်မှပင် ဗိယက်နမ်နိုင်ငံအတွင်းသို့ အခြေချနိုင်ခဲ့၏။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နိုင်ခဲ့၏။ တရုတ်ဘာသာ စာပေကို ၁၀ ရာစုတွင် ဗိယက်နမ်အစိုးရ ဌာနများ၌ ရုံးသုံးဘာသာအဖြစ် စတင်သုံးစွဲကြသည်။ ဗိယက်နမ်အမျိုးသားရေး အဆောက်အဦကြီးတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်အတွက် တရုတ်ဘာသာစာပေနှင့် ကွန်ဖြူး ရှပ်ဝါဒကို ၁၁ ရာစုမှစတင်ကာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လူဝတ်ကြောင်းများနှင့် သံဃာတော် များက အသုံးပြုကြရလေသည်။ စာသင်ကျောင်းများ၌ သင်ကြားပေးခြင်းများကိုလည်း ပြုလုပ်ကြသည်။

၁၀၇၀ ခုနှစ်တွင် သန်လောင်မြို့တော် (ယခုဟနွိုင်မြို့တော်)၌ ဘာသာစာပေ ကျောင်းတစ်ကျောင်းကို လိုင်သန်တုန်ဘုရင်က တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ပေးသည်။ တရုတ် စာပေနှင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒကို သင်ကြားပေးမည့်ကျောင်း ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ၆ နှစ်ကြာသောအခါ အဆိုပါရှင်ဘုရင်ကပင် ကွပ်တူဂရမ်ကျောင်းကို လည်းကောင်း၊ ၁၂၃၆ ခုနှစ်၌ ထရန်ထိုင်တောင်ဘုရင်က ကွပ်တူဗိယင်ကျောင်းကို လည်းကောင်း၊ ၁၂၅၃ ခုနှစ်တွင် ကွပ်ဟောက်ဗင်ကျောင်းကိုလည်းကောင်း အသီးသီးတည်ထောက် ဖွင့်လှစ်ကြသည်။ လူငယ်များကို အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်လာစေရန် သင်ကြား လေ့ကျင့်ပေးသည့်ကျောင်းများ ဖြစ်လေသည်။ အဆိုပါကျောင်းများ၏ ပထမဆုံးသော

ကျောင်းဆရာများသည် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒကို ကောင်းစွာ တတ်ကျွမ်းနားလည်ကြသော ဈာန်ဗုဒ္ဓဘာသာသံဃာတော်များ ဖြစ်သည်။

ဗိယက်နမ်နိုင်ငံ၌ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒ လက်ခံသူများတွင် အဆင့် ၃ မျိုး ၃ စား ကွဲပြားလာ၏။ ပထမအမျိုးအစားမှာ တီယင်ဟိုကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒများ ဖြစ်၏။ ၎င်းတို့ သည် သက်ဆိုင်ရာ စာမေးပွဲများ အောင်မြင်ပြီးသောအခါ အရာရှိအရာခံများ၊ စစ် ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်လာကြသည်။ ရာထူးဌာနန္တရနှင့် တန်ခိုးအာဏာများ ရရှိလာ ကြသည်။

ဒုတိယအမျိုးအစားမှာ အင်ဟိုကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီများ ဖြစ်၏။ ၎င်းတို့သည်လည်း ပါရမီရင့်သူများ၊ အသိပညာဉာဏ် ကြွယ်ဝသူများ ဖြစ်ကြ၏။ သို့သော်လည်း ရာထူး ဌာနန္တရကိုယူရန် စိတ်မဝင်စားကြချေ။ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် တသီးတခြားနေထိုင်ကြ သောသူများ ဖြစ်သည်။

တတိယအမျိုးအစားမှာ ဟင်ဟိုကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီများ ဖြစ်လေသည်။ သက်ဆိုင် ရာ စာမေးပွဲများကို ဖြေဆိုအောင်မြင်ပြီးကြသောအခါတွင် ကျောင်းဆရာအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးကြသည်။ သို့တည်းမဟုတ် ဆေးဝါးကုသသည့် ဆရာများအဖြစ် နေထိုင် ကြလေသည်။

ဗိယက်နမ်နိုင်ငံ၌ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒမှာ တစ်စတစ်စ ကြီးထွားတိုးတက်ကျယ် ပြန့်လာ၏။ အရာရှိအရာခံများ ရွေးချယ်ရာ၌ ယှဉ်ပြိုင် အစစ်အဆေးခံကြရာတွင် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒသည် အရေးအကြီးဆုံး အခန်းကဏ္ဍသို့ ရောက်လာသည်။ ကွန်ဖြူးရှပ် ဝါဒကို သင်ကြားလေ့လာကာ ဖြေဆိုနိုင်မှသာလျှင် အရာရှိအရာခံဖြစ်နိုင်သည်။ ယင်း ဝါဒ၏ စောစောပိုင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများနှင့် ပညာရေးစနစ်သည် စာပေတတ်မြောက် သူများ၊ ဒီဂရီရသူများကို များစွာအသားပေးခဲ့သည်။ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီများနှင့် ဗုဒ္ဓဝါဒီ များ၏ကြားတွင် ပဋိပက္ခများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းကိုကား ကျွန်ုပ်တို့မတွေ့ရှိရပေ။

ဗုဒ္ဓဘာသာသည် မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းကိုသာ အဓိကထားကြောင်း၊ စိတ် ထား ရင့်ကျက်တည်ငြိမ်ရန် ကျင့်ကြံကြောင်း၊ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒကား နိုင်ငံရေးသဘော တရားများကို တိုးတက်စေကြောင်း၊ ဘုရင်အုပ်ချုပ်မှု အာဏာစက်ကို ဖွံ့ဖြိုးအောင် ဆောင်ရွက်ကြောင်း ထရန်မင်းဆက် ရှင်ဘုရင်အနေဖြင့် သဘောပေါက်နားလည်လာ ၏။ ထိုအကြောင်းကို သာသနာပြုမင်းတစ်ပါးဖြစ်သော ထရန်ထိုင်တောင် ရှင်ဘုရင် သည် ၎င်းရေးသည့် “ဈာန်ဗုဒ္ဓဝါဒလမ်းညွှန်” စာအုပ်နိဒါန်းတွင် ထည့်သွင်းရေးသား

ကာ ရှင်းလင်းစေခဲ့၏။ ဘုရားသခင်ကို တွေ့မြင်ဖူးမြော်ရန်အတွက် တောင်ပေါ်သို့ သွားရောက်ခဲ့သည့် အကြောင်းများကို အဆိုပါစာအုပ်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ အဆိုပါထရန်ထိုင်တောင် ဘုရင်သည် ယင်တူတောင်ကလပ်၏ တောင်ခြေသို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ရန်အတွက် ရက်ပေါင်းများစွာ တောအထပ်ထပ်၊ တောင်အထပ်ထပ်ကို ဖြတ်ကျော်ခရီးနှင့်ခဲ့ရလေသည်။ သူသည် လူသာမန်အဖြစ် မိမိကိုယ်မိမိ ပြန်လည် စဉ်းစားမိပြီးသည့်နောက်တွင် ယင်းကဲ့သို့ ခရီးထွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။

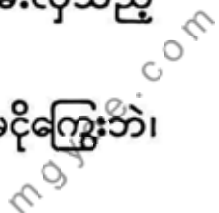
(ယင်တူ တောင်ကလပ်ပေါ်တွင် ဈာန်ဝါဒဂိုဏ်းတစ်ဂိုဏ်းပေါ်ရန် ဈာန်ဓမ္မကထိကများက ကြိုးစားခဲ့ကြလေသည်။ တည်ထောင်သူမှာ မွန်ဂိုများ ထိုးဖောက်တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခုခံကာကွယ် တိုက်ခိုက်ရာမှ အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာသူ တပ်ထရန်သောင်စီဆိုသူ ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် လူဝတ်ကြောင်ပင်ဖြစ်လင့်ကစား အများငေးစား ကြည်ညိုခြင်းခံရသော ဈာန်ဝါဒ ဓမ္မကထိကကြီး ဖြစ်လာသည်။ ၎င်းနှင့်ခေတ်ပြိုင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကပင် လေးစားကြရသည်။ သူ၏အယူအဆများနှင့် ဆောင်ရွက်ချက်များကို သူ၏ ရေးသားချက်များတွင် လေ့လာခွင့်ရကြပါသည်။)

“နောက်တစ်နေ့တွင် တောင်ထိပ်ပေါ်သို့ ကျွန်ုပ် တက်ခဲ့ပါသည်။ ဘုရင်၏ အတိုင်ပင်ခံ ဆရာတော်ကြီး ထရပ်လမ်ကို တွေ့ဆုံဖူးမြော်ရန် ရောက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။ ဆရာတော်ကြီးက ကျွန်ုပ်ကို မြင်တွေ့သည်နှင့် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ပြီး ကြည်ညိုဖွယ်ရာ အောက်ပါအတိုင်း ပြောသည်။”

“ဤတောင်ပေါ်၌ ဆရာတော်သီတင်းသုံး နေထိုင်ခဲ့သည်မှာ အချိန်များစွာ ကြာညောင်းလေပြီ။ သစ်ရွက်၊ သစ်သီး၊ သစ်ဥ၊ သစ်ဖုများကို မှီဝဲဘုဉ်းပေး နေရသောကြောင့် ဆရာတော်၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာလည်း များစွာကြီးလှီလျက် ရှိပါပြီ။ သို့သော် သစ်တောများအတွင်း၌ စကြိုလျှောက်ရခြင်း၊ စမ်းချောင်းများ၏ ရေအလျဉ်ကို ကသိုဏ်းရှုရခြင်းများကြောင့် ဆရာတော်အဖို့ စိတ္တသုခကို ရရှိပါသည်။ လေနှင့်အတူ လွင့်ပါးမျောပါနေသော တိမ်စိုင့်တိမ်လိပ်များကဲ့သို့ များစွာလည်းလွတ်လပ်လှပါ၏။”

‘ဒါယကာမင်းကြီး...၊ သင် မင်းကြီးသည် ဘယ်သို့သော အကြောင်းကြောင့် ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို စွန့်လွှတ်ကျောခိုင်းကာ ဤမျှခက်ခဲကြမ်းတမ်းလှသည့် ခရီးခဲကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ရောက်လာရပါသနည်း။’

“ဆရာတော်ကြီး၏ စကားများကို ကြားရသောအခါ ကျွန်ုပ်အဖို့ မငိုကြွေးဘဲ၊

ပြန်လည်မလျှောက်ထားဘဲ မနေနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် အောက်ပါအတိုင်း ပြန်လည်လျှောက်ထားမိပါသည်။”

“တပည့်တော်၏ အသက်သည် များစွာ ငယ်ရွယ်နုနယ်ပါသေးသည်။ တိုင်းသူပြည်သားများကို အုပ်ချုပ်ရန် တပည့်တော်တွင် ကူညီမည့်သူမရှိ၊ အထီးကျန်ဘဝဖြင့် တစ်ကိုယ်တော်တည်းသာလျှင် အုပ်ချုပ် မင်းလုပ်နေရ သည်ဟု တပည့်တော်၏စိတ်တွင် ခံစားရပါသည်။ တပည့်တော်၏မိဘများ ဤကမ္ဘာလောကကို စွန့်ခွာသွားကြကတည်းက တပည့်တော်သည် အထီး ကျန်ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။”

“ထိုမျှသာမက နတ်ရွာစံပြီးခဲ့ကြသော ရှေးရှေးမင်းများကို ကြည့်ပြီး လူ့ဘဝ မင်းစည်းစိမ် စသည်တို့၏ မတည်မြဲသော အနိစ္စတရားကို နားလည်သဘော ပေါက်မိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအရပ်သို့ တပည့်တော် ရောက်လာရသည်မှာ အခြားအကြောင်း တစ်စုံတစ်ရာမရှိပါ။ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိရယူရန် လမ်းကို ရှာဖွေကြိုးပမ်းအားထုတ်ရန်သာ ဖြစ်ပါသည်။”

ထိုအခါတွင် ဆရာတော်ကြီးက အောက်ပါအတိုင်း ကျွန်ုပ်အား အကြံပေး ပါသည်။

“ဒကာတော် ရေမြေရှင်မင်းကြီး၊ မြတ်စွာဘုရားဟူသည် ဤတောင်ပေါ်တွင် မရှိချေတကား၊ မြတ်စွာဘုရားဟူသည်မှာ အသင်မင်းကြီး၏ စိတ်အတွင်း ဌိသာ တည်ရှိကိန်းဝပ်တော်မူ၏။ အသင်မင်းကြီး၏ စိတ်ဓာတ် တည်ငြိမ် ကြည်လင်သောအခါတွင် မြတ်စွာဘုရားသခင်ကို အာရုံပြုဖူးမြော်နိုင်လိမ့်မည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသခင် ပေါ်ပေါက်ထင်ရှားလာလိမ့်မည်။ စိတ်၏ မှန်ကန်သော သဘာဝကို အသင်မင်းကြီး ယခုတွေ့ရှိနားလည်ပြီ။ သို့ဆိုလျှင် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်အောင် အသင်မင်းကြီး အမြန်ကြိုးစားအားထုတ် လေလော့။ ဘုရားအဖြစ်ကိုရရှိနိုင်မည့် နည်းလမ်းကို ရှာဖွေရန်ဆိုပါလျှင် ယခုအခါ အသင်မင်းကြီးအတွက် ခရီးဆက်လက်ရန် တစ်စုံတစ်ရာအကြောင်း မရှိပြီ။”

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် လူတိုင်း၏ ရင်တွင်းနှလုံးတွင်းမှာ ကိန်းဝပ်တော် မူနေကြောင်း သမ္မာဒိဋ္ဌိဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက ယုံကြည်ကြလေသည်။

ယင်တူတောင်ကလပ်ပေါ်၌ ဆရာတော်ထရပ်လမ်နှင့် ဘုရင်မင်းကြီးတို့ စကား

လက်ဆုံ ကျနေကြခိုက်တွင် နန်းရင်းဝန်ချုပ် ထရန်သူခိုနှင့် အခြားသောဝန်ကြီးများ သည် ဘုရင်မင်းကြီးကို ရှာပုံတော်ဖွင့်နေကြ၏။ တိုင်းပြည်သို့ မိမိတို့နှင့်အတူ ပြန် လိုက်ကာ ထီးနန်းကို ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ရန် ရှင်ဘုရင်ကို လျှောက်ထားကြဖို့ ဖြစ် လေသည်။

ယင်တူတောင်ကလပ်ပေါ်တွင် ဘုရင်ကို နန်းရင်းဝန်ချုပ်နှင့် အဖွဲ့က တွေ့ရှိ ကြ၏။ ထိုအခါ ဘုရင်မင်းကြီးအနေဖြင့် မိမိ၏တစ်ကိုယ်တော်တည်း လွတ်မြောက်မှု ကိုသာ အရေးပေးမပြုလုပ်သင့်ကြောင်း၊ တိုင်းပြည်သို့ပြန်ကာ ဆက်လက်မင်းလုပ် အုပ်ချုပ်သင့်ပါကြောင်းဖြင့် လျှောက်ထားတောင်းပန်ကြလေသည်။

“အရှင်မင်းကြီး- အရှင်မင်းကြီးအနေဖြင့် တိုင်းပြည်သို့ ပြန်လိုတော်မမူဟု ဆိုငြားအံ့။ ယင်းစိတ်သဘောထားကို မပြောင်းလဲတော့ဟု ဆိုငြားအံ့။ ကျွန်တော်မျိုး တို့အဖို့ အရှင်မင်းကြီးမပါဘဲ တိုင်းပြည်သို့ ပြန်ကြခြင်းထက် ဤအရပ်မှာပင် သေကြ ရသည်က ကောင်းပါသည်” ဟု နန်းရင်းဝန်ချုပ်က ဘုရင်ကို လျှောက်ထား၏။

ရှင်ဘုရင်သည် အကြံဉာဏ်ပေးသနားပါရန် ဆရာတော်ကြီးကို လျှောက်ထား လေသည်။ ဘုရင်၏ အတိုင်ပင်ခံဆရာတော်ကြီးက ရှင်ဘုရင်၏လက်ကို ဆုပ်ကိုင် ကာ ဤသို့မိန့်ကြားတော်မူသည်။

“ဒကာတော် ရေမြေရှင်မင်းကြီး- တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ အထွတ်အထိပ် ရှင်ဘုရင်ဟူသည်ကား တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ အလိုဆန္ဒကို မိမိ၏အလိုဆန္ဒ နှင့် တစ်တန်းတစ်စားတည်းထားကာ လိုက်လျောရစေမြဲ ဖြစ်လေသည်။ ယခု ဆိုလျှင် တိုင်းသူပြည်သားများက ဒကာတော်မင်းကြီးအား တိုင်းပြည်သို့ ပြန် လာစေလိုကြပြီ။ ထီးနန်းကို ပြန်လည်အုပ်ချုပ်စေလိုကြပြီ။ ထိုသို့သော ပြည် သူများ၏ အလိုဆန္ဒကို အသင်မင်းကြီး မည်ကဲ့သို့ ငြင်းဆန်မည်နည်း။”

“မည်သို့ပင်ဆိုစေ- အသင်မင်းကြီးအနေဖြင့် ထီးနန်းရိပ်ငြိမ် မင်းစည်းစိမ် ကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက် အုပ်ချုပ်သောအခါ ဘုရားဟော ဒေသနာတော်များ၊ တရားဓမ္မများကို မမေ့မလျော့ ပူဇော်ကန်တော့လေလော့။ ဆက်လက်ဆည်းပူး အားထုတ်လေလော့”

ထိုကဲ့သို့ ဆရာတော်ကြီးက တိုက်တွန်းအကြံပေးသော အခါကျမှပင် ရှင်ဘုရင် သည် နန်းရင်းဝန်ကြီးတို့၏ အဖွဲ့နှင့်အတူ တိုင်းပြည်သို့ပြန်ကာ မင်းစည်းစိမ်ကို စိတ်မပါ မမက်မောဘဲနှင့် ခံစားကာ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ် မင်းလုပ်လေတော့သည်။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသခင်ဟူသည်ကား တောင်ပေါ်တွင် ကိန်းဝပ်တော် မမူပါ။ လူတိုင်း လူတိုင်း၏ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း၊ စိတ်အတွင်း၌သာလျှင် ကိန်းဝပ်တည် နေတော်မူလျက် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦးသည် သူ၏ခန္ဓာကိုယ်တွင်း အဖြစ်အပျက်နှင့် အတွင်းဘဝကို မမေ့မလျော့ လျစ်လျူမရှုချေ။ အလားတူပင် ပြည်သူ တစ်ရပ်လုံး၏ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ကောင်းစားရေးများအတွက် လူ့အသိုက်အမြို့၏ တာဝန် ဝတ္တရားများကိုလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအနေဖြင့် မပျက်မကွက် တာဝန်ယူ ထမ်း ဆောင်ကြမည်သာ ဖြစ်လေသည်။

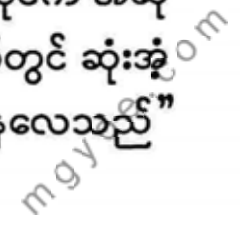
ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒတို့ တာဝန်ခွဲဝေမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု များကို ဈာန်ဗုဒ္ဓဝါဒလမ်းညွှန် စာအုပ်တွင် ဖော်ပြပါရှိလေသည်။ ဘာသာကြီးနှစ်ရပ်တို့ ၏ လူ့လောက ကောင်းကျိုးအတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ဖော်ထုတ်မှတ်တမ်း တင်ခဲ့လေသည်။

ဘုန်းတော်ကြီးလှသော ဘုရင်မင်းမြတ်က အောက်ပါအတိုင်း အဆိုပြုခဲ့၏။

“ဘုရားဆုပန်သူဟူသည်မှာ တောင်ပိုင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ မြောက် ပိုင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် လူတိုင်းကိုသော်လည်းကောင်း မောဟပိတ်ဖုံးသူဖြစ်စေ၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ရသူဖြစ်စေ အလေးဂရုပြုနေမည်မဟုတ်။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် သူဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများကိုသာ ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်လေသည်။”

“ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသည်ကား မောဟပိတ်ဖုံးခြင်း၊ အဝိဇ္ဇာပိတ်ဖုံးခြင်းများမှ ကင်းဝေးစေရန် ရှေ့ဆောင်လမ်းပြမည့်ဘာသာ ဖြစ်လေသည်။ ဇာတိနှင့် မရဏတို့၏ ပြဿနာအရင်းအမြစ်များကို တိကျသေချာစွာ ဖြေရှင်းပေးမည့် ဘာသာ ဖြစ်သည်။ ထိုသည်ကား မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ သာသနာတော်ပင် တည်း။”

“တစ်ဖက်တွင်မူ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒ ရှိချေသေးသည်။ ပညာရှိကွန်ဖြူးရှပ် ကား နောင်ဖြစ်ထွန်းလာမည့် လူမျိုးဆက်များအတွက် စည်းကမ်းစနစ်များကို ထိန်းသိမ်းပေးသူ၊ ချမှတ်ပေးသူ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒတွင် ကွဲပြားခြားနားမှုများ မပေါ်ပေါက်ပါဟု ဆဋ္ဌမမြောက် သာသနာပိုင်က အဆို ပြုခဲ့လေသည်။ ထိုအချက်က ဗုဒ္ဓသာသနာတော်သည် အနာဂတ်တွင် ဆုံးအံ့ မထင်သော ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒကို လက်သင့်ခံကြောင်း ထင်ရှားနေလေသည်။”

ထိုနည်းအားဖြင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ ကြွယ်ဝသော ဒေသနာတော်များကို ဘာသာပြန်ဆိုပေးရန် ဘုရင်အနေဖြင့် ရည်မှန်းချက်ထားခဲ့ကြောင်း ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခဲ့သည်။ အယူဝါဒကြီးနှစ်ရပ် ပေါင်းစည်းနိုင်ရေးအတွက် ရှင်ဘုရင်၏ စီမံချက်ကို သံဃာတော်အများအပြားက အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ပေးခဲ့ကြသည်။

လိုင်နှင့် ထရန်မင်းဆက်ဘုရင်များသည် နိုင်ငံရေးအထောက်အကူ ရရှိစေရေးအတွက် သံဃာတော်များကို အားကိုးအားထား ပြုခဲ့ကြလေသည်မဟုတ်။ သံဃာတော်များ၏ ရင့်မာသော ပါရမီနှင့် ဗဟုသုတများသည် တိုင်းပြည်တိုးတက်ထွန်းကားရေးအတွက် အလွန်တရာမှ အရေးကြီးလှသည့် အကြောင်းရင်းခံကြီး ဖြစ်ကြောင်း၊ အဓိကအားထားရာဖြစ်ကြောင်း သူတို့သဘောပေါက် နားလည်ခဲ့ကြလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားသခင် ဟောကြားတော်မူခဲ့သည့် တရားထူး တရားမြတ်ကိုလည်း သူတို့ကိုးကွယ်ကြလေသည်။ သီတင်းသုံးရန် ကျောင်းမရှိသော၊ စာပေရေးသားရန်နှင့် သင်ကြားပို့ချရန် အဆောက်အအုံမရှိသော သံဃာတော်များအတွက် ထီးနန်းကိုစွန့်၍ လှူဒါန်းခဲ့သည့် ရှင်ဘုရင်များလည်း တစ်ပါးမက ရှိလေသည်။

နိုင်ငံရေး အယူအဆများ၊ ဆောင်ရွက်ချက်များကြောင့်လည်း ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒကို သံဃာတော်များက လက်ကမ်းကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် စိတ်ထားဖြင့် လက်ခံခဲ့ကြခြင်းဖြစ်၏။ ဘုရင်၏ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားတွင် ရာထူး၊ ဌာနနန္တရကြီးများ ရရေးအတွက်မှာမူ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒသည် အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်နေ၏။ ထိုရာထူးကြီးများကို ရရှိနိုင်ရန် နည်းလမ်းမှာ ယှဉ်ပြိုင်၍ စာမေးပွဲဖြေဆိုကြရခြင်း၊ အစစ်ဆေးခံကြရခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုသို့စစ်ဆေးသောအခါ ကွန်ဖြူးရှပ်၏ သင်ကြားချက်များ၊ အယူအဆများကို ဖြေဆိုကြရလေသည်။ ထို့ကြောင့် လူငယ်အားလုံးလိုလိုသည် ကွန်ဖြူးရှပ်ပညာရေးစနစ်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာထက်ပိုပြီး အလေးပေးခဲ့ကြရသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာထက်ပို၍ အာရုံစူးစိုက်လေ့လာနေကြရသည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒကို လေ့လာရန် စိတ်မဝင်စားနိုင်ဘဲ ရှိနေခဲ့ကြသည်။

ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီများသည် နန်းတော်အတွင်း၌ ရာထူးကြီးများ ရရှိလာကြသော အခါ ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များကို မထိမဲ့မြင်ပြုလုပ်လာကြ၏။ စော်စော်ကားကားများ ပြုလုပ်လာကြ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များကား ရှင်ဘုရင်၏ အရေးပေးကိုးကွယ်ခြင်း၊ ယုံကြည်ခြင်းများကို ခံယူနေကြရလင့်ကစား၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ

တွင်သာ ရိုးရိုးသားသား သီတင်းသုံးနေထိုင်ကြရသည်ကို နှစ်သက်ကြ၏။

ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒနှင့် ဗုဒ္ဓဝါဒတို့ အပြိုင်အဆိုင်ဖြစ်လာကြသည်နှင့် တစ်ပြိုင်တည်း ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီများက ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များကို ဆန့်ကျင်လာကြ၏။ ထိုအခါတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များက နန်းတော်သို့ ကြွရောက်လည်ပတ်ခြင်းကို မပြုလုပ်ကြတော့ချေ။ မိမိတို့၏ ကျောင်းတိုက်များမှာပင် ရိုးသားအေးချမ်းစွာ နေထိုင်ကြလေတော့သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို သံဃာတော်များအား လည်းကောင်း၊ လူဝတ်ကြောင်များအားလည်းကောင်း သင်ကြားပို့ချခြင်း၊ တရားဓမ္မ ဟောကြားခြင်းများကိုသာ ပြုလုပ်နေကြ၏။ ထိုနည်းအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် အမျိုးသားနိုင်ငံရေးကို အလိုလို စွန့်လွှတ်ကျောခိုင်းပြီးသား ဖြစ်လာတော့သည်။ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီများ၏ လက်တွင်းသို့ ပို၍ရောက်အောင် ပြုလုပ်ပေးလိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်လာတော့၏။

လူငယ်ပိုင်းတို့က ကွန်ဖြူးရှပ်ပညာရေးစနစ်ကို ပိုမိုလက်ခံလာလေလေ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာလေ့လာမှုသည် သာသနာ့ဝန်ဆောင် သံဃာတော်များအတွက်သာလျှင် အကန့်အသတ်ဖြစ်လာလေလေ အခြေအနေသို့ ရောက်လာ၏။ လိုင်နှင့် ထရန်မင်းဆက်များတွင် ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအား စမ်းသပ်မှုများပြုလုပ်ခဲ့လေရာ ယခင် မည်သည့်ခေတ်ကမျှ မပြုလုပ်ခဲ့ဖူးသော အပြုအမူများ ဖြစ်လေသည်။

၁၃၂၁ ခုနှစ်တွင် ထရန်ဟီယင်တုန် ရှင်ဘုရင်က ဘုရင့်အမိန့်ပြန်တမ်း တစ်ခုကိုထုတ်သည်။ တစ်ပြည်ထောင်လုံးရှိ သံဃာတော်များ အားလုံးကို စာပြန်ပွဲဖြင့် စစ်ဆေးရန် ထုတ်ပြန်လိုက်သော အမိန့်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ စာပြန်ပွဲ၌ ကင်ကျူယောင် သုတ္တန်ကို ဖြေဆိုကြရ၏။ စာပြန်ပွဲ၌ ကျရှုံးသော သံဃာသည် သံဃာဘဝကို စွန့်လွှတ်ကာ လူဝတ်ကြောင်ဘဝသို့ ပြန်ပြောင်းနေထိုင်ရသည်။

၁၃၈၁ ခုနှစ်တွင် ဖိဒီဘုရင်က ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များကို ဘုရင့်စစ်တပ်အတွင်းသို့ ဆွဲသွင်းသည့် ဥပဒေတစ်ရပ် ပြဋ္ဌာန်းပြန်၏။ ထိုဥပဒေအရ သံဃာတော်များ ဘုရင့်စစ်တပ်အတွင်းဝင်ကာ စီယင်ပါနယ်မြေ၌ စစ်တိုက်ကြရမည်ဖြစ်လေသည်။ သို့ကလို့ ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များအပေါ် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် သံဃာတော်များ အတိဒုက္ခ ရောက်ခဲ့ကြရလေသည်။ ပါရမီရင့်သော သံဃာတော်အများမှာ ကျောင်းများအတွင်းမှာပင် ဘဝကို မြှုပ်နှံနေခဲ့ကြရရှာ၏။

မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသည်ကား မည်သည့်အရပ်ဒေသ၊ မည်သည့်လူမျိုးတွင်မဆို ဝင်ဆံ့နိုင်သောဘာသာ ဖြစ်လေသည်။ အမျိုးအမည်ပေါင်း များပြားလှစွာ

သော ယဉ်ကျေးမှုများ လွှမ်းခြုံနေသည့် ပတ်ဝန်းကျင်တွင်လည်း ရောယှက်နိုင်လေသည်။ ဤအကြောင်းပြချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ထင်ရှားသော သာဓကများ ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကိုးကွယ်နေကြသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် အိန္ဒိယပြည်မှ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ကွဲပြားခြားနားသည်။ အလားတူပင် တိဘက်နိုင်ငံ၌ ကိုးကွယ်နေကြသော ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ဂျပန်နိုင်ငံက လက်ခံထားသော ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ကွဲပြားခြားနားလေသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ပတ်ဝန်းကျင် ယဉ်ကျေးမှုများကိုလိုက်၍ ပြောင်းလဲသွားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် မည်သည့်ယဉ်ကျေးမှု၊ မည်သည့်ပတ်ဝန်းကျင်တွင်မဆို ဝင်ဆံ့သည်။ ရောယှက်ရှင်သန် ဖွံ့ဖြိုးနိုင်သည်။

လူမှုရေးများ၊ ယဉ်ကျေးမှုများ အများအပြားရှိနေသကဲ့သို့ပင် ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းကွဲများ အများအပြားရှိနေသည်ဟု ဆိုခြင်းမှာ ချဲ့ကားပြောဆိုခြင်း မဟုတ်တန်ရာပါ။

ယင်းကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓဘာသာအနေဖြင့် မည်သည့်ယဉ်ကျေးမှု၊ မည်သည့်တိုင်းနိုင်ငံ၊ မည်သည့်ပတ်ဝန်းကျင်တွင်မဆို ဝင်ဆံ့ခြင်း၊ ရောယှက်နိုင်ခြင်း တရားသေဝါဒအပေါ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာရပ်တည်မနေကြောင်း၊ လွတ်လပ်မှုရှိကြောင်း သိသာနိုင်ပါသည်။

တာအိုဝါဒ၏ လွတ်လပ်မှုကင်းကွာခြင်းနှင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒ၏ တာဝန်ယူမှုအပိုင်းများနှင့် ပတ်သက်ပြီး တတ်ထရွန်သောင်စီက အောက်ပါအတိုင်းရေးသားခဲ့ဖူးသည်။

“သဘာဝတရားဟူသည် အပြောကျယ်လေစွတကား။

ကြီးမားသော လွတ်လပ်မှုကြီးအတွင်း၌ ဦးတည်ရာမရှိ ကျွန်ုပ်လမ်းလျှောက်ပါသည်။

တိမ်စိုင့်တိမ်လိပ်များ ပုန်းအောင်းရာ အလွန်တရာ မြင့်မားသည့် တောင်များဆီသို့လည်း ကျွန်ုပ်ရောက်ခဲ့၏။

အသူရာနက်သော မဟာသမုဒ္ဒရာကြီးများ၏ ရေနက်များဆီသို့လည်း ကျွန်ုပ်ရောက်ခဲ့၏။

ဆာလောင် မွတ်သိပ်သောအခါတွင် ဟိုဝါလာ ထမင်းကို ကျွန်ုပ် ထပ်ကာ ထပ်ကာစားသည်။

မောပန်းနွမ်းနယ်သော အခါတွင်မူကား မည်သည့်အရပ်ဒေသတွင်မျှ မရှိသော ကျေးရွာတွင် ကျွန်ုပ်အိပ်စက်သည်။

တေးဂီတကို သီဆိုတီးမှုတ်လိုသောအခါ အပေါက်မပါသော ပလွေကို

ကျွန်ုပ်မှုတ်၏။

ကင်းကွာမှုများ ပေါ်ထွန်းတည်ငြိမ်လာသောအခါ ယင်းတရားကို ကျွန်ုပ် မီးရှို့လောင်ကျွမ်းစေခဲ့သည်။

မောပန်းနွမ်းနယ်သောအခါတွင်ကား၊ ကြည်နူးမှု နယ်မြေပေါ်၌ ကျွန်ုပ် လဲလျောင်းအိပ်စက်ပါသည်။

ဆာလောင်မွတ်သိပ်သောအခါတွင်မူ ပျော်ရွှင်မှုဖြင့် အာသာပြေပျောက်စေ ပါ၏။

လောဘန်၏ တေးကဗျာများကို ဗင်နီယင်ကျေးရွာ၌ ကျွန်ုပ်ရွတ်ဆိုသည်။
သောင်လန်၏ တေးကဗျာများကိုလည်း ကူခပ်မြစ်ပေါ်တွင် ကျွန်ုပ် ထပ်ပြန်

တလဲလဲ သီဆိုပါ၏။

လိုသီအား နှုတ်ခွန်းဆက်သရန်အတွက် တာအိုခေးစမ်းချောင်းကလေးသို့ သွားရာလမ်းကို ကျွန်ုပ်တွေ့မြင်ပါသည်။

သက်ဒေါ်နှင့် တွေ့ဆုံရန် ကျွန်ုပ်လာပါ၏။ လောဘန်နှင့် တူညီနေပြီကို လည်း ကျွန်ုပ်ကိုယ်ကျွန်ုပ် တွေ့ရသည်။

ဘိုဒိုင်း၏ ပျော်ရွှင်မှုတည်းဟူသော ကျွန်ုပ်၏ ပျော်ရွှင်မှုကို ကျွန်ုပ်နှစ်ခြိုက် သဘောကျပါရစေတော့။

ဖိုတွာနှင့်ပတ်သက်သည့် ကျွန်ုပ်၏ သိဒ္ဓိတင်ခန်းများကို နှစ်သက်သဘော ကျပါရစေတော့။

နားဆင်ဦးလော့...၊ ကြွယ်ဝခြင်းနှင့် အောင်မြင်ခြင်းဟူသည်ကား မိုးကောင်း ကင်တွင် လွင့်ပါးနေသည့် တိမ်တိုက်များနှင့် အလားသဏ္ဍာန်တူညီပါဘိသည်။

အလို.... အချိန်ကုန်ပါပေါ့လား။

မင်းမှုထမ်းဟူသည်ကား ဘေးအန္တရာယ်များပြားလှချေ၏။ သို့ကလို ဘေး အန္တရာယ် များပြားလှသည်ဆိုလျှင် မင်းမှုထမ်းဘဝတွင် မည်သည့်အကြောင်း

ကြောင့် ကျွန်ုပ်နှစ်မြုပ်နေမည်နည်း။

လူအပေါင်းတို့ မလှုပ်ရှားကြသောအခါတွင် ကျွန်ုပ် ဘာလုပ်ရမည်နည်း။

နက်သောရေကို ဖြတ်ကူးရန်အတွက် တစ်ယောက်သောသူသည် တစ် ယောက်သောသူ၏ အဝတ်အစားများကို ချွတ်လေပြီ။ တိမ်သောရေကို ဖြတ် လျှောက်ရန်အတွက် တစ်ယောက်သောသူသည် တစ်ယောက်သောသူ၏

အဝတ်များကို လိပ်၍မတင်လေပြီ။

တစ်စုံတစ်ယောက်သော သူက အကူအညီကိုလိုသောအခါ တစ်စုံတစ်
ယောက် သူက ပေးစွမ်းနိုင်ရချေမည်။ တစ်စုံတစ်ယောက်သော သူသည်
အထီးထီး သီးခြားနေလိုသောအခါ အနားယူခွင့်ပေးရချေသည်။

တစ်စုံတစ်ယောက်သော သူသည် တစ်စုံတစ်ယောက်သော သူ၏
ခန္ဓာကိုယ်ကို ဖမ်းယူချုပ်ကိုင်ခြင်း မပြုသင့်ချေတကား။

ဦးတည်ရာမဲ့ လွင့်ပါးနေရသော ဤဘဝ၏ အကြောင်း ယုတ္တိအသိဉာဏ်
စဉ်များကို ထိန်းသိမ်းထားပါလော့။

ထိုနည်းအားဖြင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ၏ နေရာအမှန်၊ အိုးအိမ်
အစစ်အမှန်ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိရန်အတွက် တစ်စုံတစ်ယောက်သော သူက
ဖြည့်စွမ်းပေးပါလော့။

ထို့နောက်တွင်ကား မွေးဖွားခြင်းနှင့် သေခြင်းတရားတို့၏ ဟိုမှာဘက်ကမ်း
သို့ ဆိုက်ရောက်ချေမည်တည်း။”

ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီများတွင် အလွန်တရာမှ တရားသေကျသော အစိတ်အပိုင်း
များကို ကျွန်ုပ် အမှတ်သညာ ပြုခဲ့မိပါသည်။ ယင်း တရားသေကျမှုများကား ဗုဒ္ဓ
ဘာသာဝင်တို့၏ ကြိုဆိုမှုနှင့် သဟဇာတမဖြစ်ခဲ့ပေ။ အပေးအယူ မမျှတခဲ့ချေ။ တစ်
ဖက်တွင်မူ တာအိုဝါဒကို သာမန်လူအများက ကောင်းစွာနားလည်ခြင်းမရှိကြ။ စနစ်
တကျ လေ့ကျင့်ခြင်းလည်း မပြုလုပ်ခဲ့ကြ။ တာအိုဝါဒနှင့် ဈာန်ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏
ဖလှယ်မှုသည် တာအိုဝါဒနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ဖလှယ်မှုနှင့် ကွဲပြားခြားနားလာလေ
သည်။

အဆိုပါ ဝါဒများနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ရောယှက်ပူးပေါင်းမှုများကို ပြည်သူ
အများက လက်ခံလာကြသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့်တက်ပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ဗီယက်နမ်
ပြည်သူအများ ကိုးကွယ်ကြသော ဘုံဘာသာတစ်ရပ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။
ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီတစ်ယောက်ဖြစ်လိုသော ဗီယက်နမ်လူမျိုးတစ်ယောက်သည် ဗုဒ္ဓ
ဘာသာအား ယုံကြည်ဆည်းကပ်ခြင်းကိုလည်း ငြင်းဆန်မည် မဟုတ်ချေ။ ဖုံးကွယ်
ထားမည်မဟုတ်ချေ။ အလားတူပင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယုံကြည်သက်ဝင်နေသူတစ်ဦးက
လည်း ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒကို မယုံကြည်နိုင်ပါဟု အဆိုပြုမည်မဟုတ်။

ထို့ကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဗီယက်နမ်လူမျိုးများ အရေအတွက် မည်မျှ

ရှိသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ အတိအကျ မှန်ကန်အောင် မပြောဆိုနိုင်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ တောင်သူလယ်သမားတစ်ယောက်အား သူကိုးကွယ်သော ဘာသာကို စစ်ကြောကြည့် သည့်အခါတွင် တာအိုဝါဒ၊ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ၃ ခုစလုံးကို ရောထွေး ကိုးကွယ်နေကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုမျှသာမက အဆိုပါ ဘာသာကြီး ၃ ရပ် ဗီယက်နမ်ပြည်တွင်းသို့ ရောက်ရှိမလာမီက ထွန်းကားခဲ့သော အခြားဘာသာများကိုပါ ပူးတွဲကိုးကွယ်နေကြကြောင်းပါ မြင်တွေ့ရပြန်သည်။

ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒနှင့် တာအိုဝါဒကို လက်မခံခြင်း

စာမေးပွဲများ ကျင်းပပြီး အရာရှိ အရာခံများ၊ မင်းမှုထမ်းများ ရွေးချယ်ခဲ့သည့် ရှင်ဘုရင်များကို ကျေးဇူးတင်ဖွယ်ရာ ရှိပါသည်။

အဆိုပါ စာမေးပွဲများကြောင့်ပင် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒသည် များစွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ခဲ့၏။ ကျယ်ပြန့်ခဲ့၏။ ၁၉ ရာစုသို့တိုင်အောင် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒသည် လူမျိုးဆက် အလိုက် အရေးကြီးသောအခန်းကဏ္ဍတွင် ရပ်တည်နေနိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉ ရာစုသို့ ရောက်သောအခါ ပြင်သစ်တို့ ယူဆောင်လာသည့် ပညာရေးစနစ်သစ်တစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာ၏။

ယင်း အနောက်တိုင်းပညာရေး စနစ်သစ်က “နံနက်ပိုင်းတွင် နွားနို့သောက်ပြီး ညနေပိုင်း၌ ရှန်ပိန်အရက်သောက်ရမည်” ဟူသော အယူအဆဖြင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ အတွင်း၌ စတင်အခြေချသည်။ လူငယ်များနှင့် ပညာတတ်များသည် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒ ကို စွန့်ပယ်ကျောခိုင်းကာ အသစ်ဝင်လာသော အနောက်တိုင်း ပညာရေးစနစ်ကို ကူးပြောင်းလက်ခံကြသောအခါမှစပြီး ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒသည် တစ်စတစ်စ မှေးမှိန်၍ လာတော့၏။

အချိန်ကြာညောင်းလာသည်နှင့်အမျှ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီများသည် အရေးမပါ သော၊ မထင်ရှားသောဘဝသို့ ကျရောက်သွားကြလေသည်။ စောစောပိုင်း အနောက် တိုင်းပညာရေးစနစ်ကြီး အောင်မြင်တိုးတက်လာသောအခါ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီ အရာရှိ အရာခံများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် အတူတကွ ပူးပေါင်းလာကြကြောင်းကို မြင် တွေ့ရသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် တရင်းတနှီး ပူးပေါင်းလာကြသည်။ မဟာမိတ် များ ဖြစ်လာကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ ကူးပြောင်းကိုးကွယ်သူများလည်း အများအပြား ရှိလာသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သံဃာတော်များနှင့် တရားဓမ္မဆွေးနွေးခြင်းများ၊ သင်

ကြားယူခြင်းများကို ပြုလုပ်လာကြသည်။ ထိုအခါမှစပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒသည်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီများသည် လည်းကောင်း ညီညွတ်ချစ်ကြည်စွာ အတူတကွ ပူးတွဲနေထိုင်လာကြသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

တာအိုဝါဒသည် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒနှင့် တစ်ချိန်တည်းလောက် ဗီယက်နမ် နိုင်ငံအတွင်းသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့လေသည်။ သို့သော်လည်း တရုတ်ပြည်မှာကဲ့သို့ တာအိုဝါဒကျောင်းများ၊ စနစ်များ၊ အလေ့အကျင့်များဟူ၍ တိတိကျကျ မရှိခဲ့ချေ။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် လောစီနှင့် ချန်စီတို့၏ အယူအဆ အဘိဓမ္မာများလောက်ကိုသာလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒ ပညာတတ်များက လေ့လာခဲ့ကြလေသည်။ တာအိုဝါဒီရဟန်းသံဃာဟူ၍လည်း လုံးဝမရှိဖူးခဲ့။ လူသာမန်များတွင် တာအိုဝါဒကို လက်ခံလေ့ကျင့်သူ အနည်းငယ်ကား ရှိပါ၏။ ၎င်းတို့သည် တာအိုဝါဒကို အနည်းအကျဉ်းမျှသာ သိရှိနားလည်ကြသည်။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအတွက် တာအိုဝါဒ၏ ပညာရပ်များကို အသုံးပြုကြသောသူများ ဖြစ်လေသည်။

သို့သော်လည်း ယင်းတာအိုဝါဒ ကျင့်သုံးနေကြသူများအနေဖြင့် တန်ခိုးကုဒ္ဓိပါဒ်များကို အသားပေးနေကြလေရာ လူအများအဖို့ တာအိုဝါဒကို နားမလည် သဘောမပေါက်နိုင်အောင် ဖြစ်နေကြရလေသည်။ အမှန်အားဖြင့်ဆိုလျှင် တာအိုဝါဒ ကျင့်သုံးနေကြသူများသည် စစ်မှန်သော တာအိုဝါဒ၏ အယူအဆနှင့် အတွေးအခေါ်များကို ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်း မရှိကြချေ။

အနောက်တိုင်း ပညာရေးနှင့် စာမေးပွဲ စစ်ဆေးသည့်စနစ်များ အခြေချ တည်ဆောက်လိုက်ခြင်းသည် ဗီယက်နမ်လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် ဘာသာရေး အခန်းကဏ္ဍကို ကျဆုံးစေခြင်းနှင့် ဘာမျှမခြားပေ။ ယနေ့ဆိုလျှင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၌ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒ လေ့လာရေးအဖွဲ့အစည်းကလေးများ အနည်းအကျဉ်းမျှသာ ရှိတော့သည်။ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒ အတွေးအခေါ်များကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားရန် ကြိုးပမ်းနေကြသော အသင်းအဖွဲ့ကလေးများသာ ဖြစ်ချေသည်။

အခမ်းအနားများကိုလည်း နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ကျင်းပနေကြ၏။ သို့သော် ဗုဒ္ဓဇယန္တီ၊ ခရစ္စမတ် စသော ပွဲတော်များကဲ့သို့ ဘာသာရေး ပုံပန်းသဏ္ဍာန်အတိုင်း ကျင်းပကြခြင်းကား မဟုတ်ပါ။ ကွန်ဖြူးရှပ်ကို အမှတ်ရကြောင်းပြသည့် သာမန်အခမ်းအနားအဖြစ်သာလျှင် ကျင်းပနေကြခြင်းဖြစ်၏။

mgyoe.com

၁၉၂၀ ခုနှစ်ကျော်ကာလတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်သူများ များပြားလာ သကဲ့သို့ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒကို ပြန်လည်အသက်သွင်းမှုများလည်း ပေါ်ပေါက်လာပါ ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို သင်ကြားနိုင်ရေးအတွက် စာသင်တိုက်များ တည်ထောင်လာကြ သကဲ့သို့ပင် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒ လေ့လာရေးအသင်းများကိုလည်း ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ကြ သေး၏။ သို့သော်လည်း ဘာသာရေးအနေအထားထက် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာများကို လေ့လာသည့် အသင်းအဖွဲ့များ သဘောမျှသာ ဖြစ်လေသည်။

ထိုနည်းအားဖြင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒသည် ဘာသာရေးအသွင် ပုံသဏ္ဍာန်များ ပျောက်ကွယ်လာ၏။ တစ်စတစ်စဖြင့် ဘာသာရေး အယူဝါဒတစ်ရပ်မှနေ၍ ဒေသ ဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှု အသွင်သဏ္ဍာန်သို့သာ ရောက်ရှိလာလေသည်။ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒတို့ ၏ ကိုးကွယ်မှု၊ လူသားဆန်မှု၊ သနားကြင်နာမှု၊ စာနာထောက်ထားမှု၊ နူးညံ့သိမ်မွေ့မှု၊ ပညာဉာဏ်ရှိမှုနှင့် ရိုးသားမှုများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာအတွင်းသို့ ရောယှက်လာ၏။

သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ည၌ “ဝိညာဉ်များ လွင့်ပါးခြင်း” အခမ်းအနားကို လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့်အတူ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီများကပါ ဆင်နွှဲကျင်းပလာကြ လေသည်။ ကွန်ဖြူးရှပ်၏ သနားကြင်နာမှုသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ “မေတ္တာတရား” နှင့်အတူသာလျှင် ရပ်တည်လာချေသည်။ သို့ကလို ၎င်းတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံများ၊ အယူ အဆများအားလုံး ဗုဒ္ဓဘာသာအတွင်း၌ ရောယှက်လာသည်နှင့်အမျှ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒ၏ ဘာသာရေး အသွင်သဏ္ဍာန်သည် ပျောက်ဆုံးသည်ထက် ပျောက်ဆုံးလာချေတော့၏။

(၂)

ဗရင်ဂျီဘာသာ ဝင်ရောက်လာခြင်း

ဗရင်ဂျီဘာသာကို အနောက်တိုင်းသားများ အထူးသဖြင့် ပြင်သစ်လူမျိုးများက ဗီယက်နမ်နိုင်ငံသို့ ယူဆောင်လာကြလေသည်။ ဗရင်ဂျီဘာသာသည် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၌ ရေခြားမြေခြား တိုင်းတစ်ပါး ဘာသာတစ်ရပ်အဖြစ်သာ သဘောထားခြင်းခံရသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ဗရင်ဂျီဘာသာကို ကိုးကွယ်သူများမှာ နယ်သစ် ပယ်သစ်ရှာဖွေသော မျက်နှာဖြူလူမျိုးများ၊ ကုန်သည်ကြီးများနှင့် အုပ်ချုပ်သူ လူတန်းစားများသာလျှင် ဖြစ်လေသည်။

ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်တချို့ကမူ မလိုလားအပ်သော အပြုအမူများကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြလေသည်။ ယင်းအပြုအမူများ သမိုင်း၌ ထင်ရစ်ခဲ့လေရာ ပြည်သူတို့၏စိတ်ထဲတွင်လည်း ဗရင်ဂျီဘာသာအပေါ်၌ အထင်ကြီးမှု လျော့နည်းခဲ့ရလေသည်။ ယနေ့ ဗီယက်နမ်ပြည်အတွင်း၌ ရှိနေသည့် ဗရင်ဂျီဘာသာ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများကိုလည်း ပြည်သူအများက မယုံကြည်နိုင်အောင် ဖြစ်နေကြလေသည်။ သင်္ကာမကင်းဖြစ်နေကြလေသည်။ အတိတ်ကာလမှ မကောင်းဆိုးဝါးများဟူသည် ပစ္စုပ္ပန်မျက်မှောက်ကာလတွင် ဘေးအန္တရာယ်များကို ဆက်လက်မဖြစ်ပွားစေကောင်းပါဟု ကျွန်ုပ်တို့ မျှော်လင့်အားထားပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အတိတ်ကာလမှ အမွေဆိုးများကြောင့် ရရှိလာ

mg yoe . com

သော ပြင်းထန်ကြီးမားသည့် ပြဿနာများကို ကျွန်ုပ်တို့ ရင်မဆိုင်လိုလင့်ကစား ယခု မလွဲမရှောင်သာ ရင်ဆိုင်ရပါတော့မည်။

မည်သည့်အရပ်ဒေသ၊ မည်သည့်အချိန်ကာလတွင်မဆို တည်ရှိသော အဖွဲ့အစည်းမှန်သမျှတို့သည် သြဇာအာဏာ ပြန့်ပွားလိုသည့် မလိုလားအပ်သောသူများ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်လာသောအခါ ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရစေမိဖြစ်လေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးကျောင်းများ များစွာအောင်မြင်တိုးတက် စည်ပင်နေစဉ်က ယင်းဘေးဒုက္ခများကို ခံစားခဲ့ရဖူးချေသည်။ ဗရင်ဂျီဘုရားရှိခိုးကျောင်းလည်း အလားတူပင် ခံခဲ့ရဖူး၏။

အခြေခံအမှားကို ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာက ဗရင်ဂျီသာသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်များကပင် ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ယုံကြည်ချက် ပြင်းထန်သော ခရီးသည်များသည် ကုန်သည်များနှင့် နိုင်ငံရေးသမားများကို သာသနာပြုလုပ်ငန်းများတွင် အသုံးချခဲ့ကြ၏။ အကူအညီပေးစေခဲ့ကြ၏။ မိမိတို့၏ဘဝကို တိုးတက်လိုသော ရှေ့တန်းရောက်ချင်သည့် ကုန်သည်များနှင့် နိုင်ငံရေးသမားများကလည်း ဗရင်ဂျီသာသနာပြုလုပ်ငန်းများတွင် ဝင်ရောက်ကူညီလုပ်ကိုင်ပေးလာကြသည်။ ထိုမျှသာမကသေး ဗရင်ဂျီဘာသာ ဂိုဏ်းအုပ် ဂိုဏ်းချုပ်တချို့က ဗိယက်နမ်ပြည်သူတို့၏ အစဉ်အလာဘာသာရေး ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုများနှင့် ဓလေ့ထုံးစံများကို တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် စိတ်မချမ်းမြေ့ဖွယ် ပေါက်ကွဲမှုများ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ၎င်းတို့မှာ လည်းမောင်းထုတ်ခြင်း၊ အကျပ်ကိုင်ခြင်းများကို ခံကြရတော့သည်။ မိမိတို့၏ ဘာသာကိုးကွယ်မှုနှင့် ဓလေ့ထုံးစံများကို တိုက်ခိုက်ဆန့်ကျင်ခြင်းခံရသည်ရှိသော် မည်သူမျှ ငြိမ်ခံနိုင်ကြမည် မဟုတ်ချေ။

ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စောစောပိုင်းမစ်ရှင်အဖွဲ့များ

ဗိယက်နမ်နိုင်ငံ၊ နမ်ဒင်းမြို့သို့ ပထမဦးဆုံးရောက်ရှိလာသော ဗရင်ဂျီ သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဘုန်းတော်ကြီး အစ်ဂနေ့စ်ဖြစ်၏။ ၁၅၅၃ ခုနှစ်တွင် ရောက်ရှိလာသည်ဟု “ဗိယက်နမ်နိုင်ငံဆိုင်ရာသမိုင်း” အရ သိရှိရလေသည်။ ၁၅၉၆ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ဒိုင်ဂိုအေဗာတီအမည်ရှိ စပိန်အမျိုးသား သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ထပ်မံရောက်ရှိလာပြန်သည်။

စောစောပိုင်းက မြောက်ပိုင်းဒေသ၌ သာသနာပြုခွင့်ကို လီမင်းဆက်ဘုရင်

တစ်ပါးက ပေးခဲ့သည်။ ထို့နောက်ပိုင်းတွင် နယ်စားကြီး ငှယ်ကလည်း တောင်ပိုင်းဒေသ၌ ဗရင်ဂျီသာသနာပြုခွင့် ပေးခဲ့ပြန်သည်။

သို့ကလို သာသနာပြုခွင့် ရနေကြလင့်ကစား မကြာမီမှာပင် စပိန်စစ်သင်္ဘောတစ်စင်း ရောက်လာသောအခါ သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ် စပိန်အမျိုးသား ဒိုင်ဂိုအေဗာတီကိုလည်း နယ်မြေစားကြီး ငှယ်က မယုံသင်္ဘောဖြစ်လာ၏။ ထို့ကြောင့် ကိုရိန်းမြို့သို့ စပိန်စစ်သင်္ဘော ဆိုက်ရောက်လာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်တည်း ဒိုင်ဂိုအေဗာတီကိုလည်း တိုင်းပြည်မှ ထွက်ခွာသွားစေတော့သည်။ ၁၆၁၅ ခုနှစ်၌ ဘုန်းတော်ကြီး ဖရန်စစ်ဘရင် ဇုံနီခေါင်းဆောင်သည့် ဗရင်ဂျီသာသနာပြုအဖွဲ့ဝင် ၅ ဦးပါသော အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဆိုက်ရောက်လာပြန်ရာ တောင်ပိုင်းဒေသတွင် သာသနာပြုခွင့်ကို ပြန်လည်ပေးအပ်ထားပြန်သည်။

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ဗရင်ဂျီသာသနာ ပြုလုပ်ငန်းများသည် စောစောပိုင်းက ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှာ နှေးကွေးလှ၏။ မြောက်ပိုင်းဒေသ၌ ၁၆၂၆ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းမှလည်းကောင်း၊ တောင်ပိုင်းဒေသ၌ ၁၆၁၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းမှလည်းကောင်း နိုင်ငံခြားသာသနာပြု အသင်းအဖွဲ့များ တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ပြီးသော အခါမှစ၍သာလျှင် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာသည်ဟု ဆိုနိုင်လေသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာရသည့် အကြောင်းများထဲတွင် ဘုန်းတော်ကြီး အလက်ဇန္ဒရီးဒရိုဒ်၏ လုပ်ဆောင်ချက်များသည် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လေသည်။

ဘုန်းတော်ကြီးရိုဒ်ကို ၁၅၉၁ ခုနှစ်က ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ အေဗီနွန်မြို့၌ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ၁၆၁၂ ခုနှစ်တွင် သာသနာ့ဝန်ဆောင်အဖွဲ့သို့ ဝင်ပြီး သာသနာပြုလုပ်ငန်းများကို ထမ်းရွက်သည်။ ၇ နှစ်မျှကြာသောအခါ ဂိုအနိုင်ငံသို့ သွားသည်။ ထို့နောက် မာလာကိုအာနှင့် မာကောင်းမြို့များသို့ သွားသည်။ သာသနာပိုင်အဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အရ ဂျပန်နိုင်ငံသို့ ခရီးဆက်လက် ထွက်ခွာပြန်၏။ သို့သော်လည်း ဂျပန်အစိုးရက ခရစ်ယာန် သာသနာပြုလုပ်ငန်းများကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားလေရာ ဂျပန်နိုင်ငံသို့ မသွားနိုင်တော့ဘဲ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းတွင် သောင်တင်နေတော့၏။

၁၆၂၅ ခုနှစ်တွင် တောင်ပိုင်းဒေသသို့ ရောက်ရှိလာခြင်း ဖြစ်လေသည်။ နောက် ၂ နှစ်ခန့် ကြာသောအခါ ဗီယက်နမ်မြောက်ပိုင်း၌ ဗရင်ဂျီသာသနာပြုခွင့်ကို ဘုန်းတော်ကြီးရိုဒ်အား အာဏာပိုင်များက ပေးလေသည်။ ၎င်း၏ဆက်ဆံရေး ပြေပြစ်မှု၊ သံခင်း တမန်ခင်းဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများ၌ ကျွမ်းကျင်မှုစသည်တို့ကြောင့်

ထရင်းနယ်စားကြီးများ၏ အရေးပေးခြင်း၊ လေးစားခြင်းကို ခံယူရရှိခဲ့လေသည်။

သို့သော်လည်း ၁၆၃၀ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ အနောက်တိုင်း အင်အားကြီးနိုင်ငံများနှင့် ဘုန်းတော်ကြီး ရှိဒ်တို့နိုင်ငံရေး အဆက်အသွယ်များ ပြုလုပ်နေကြောင်း သင်္ကာမကင်း ဖြစ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းကို မြောက်ပိုင်းဒေသတွင် လက်မခံတော့ဘဲ နယ်နှင့်ဒဏ်ပေးလိုက်ပြန်သည်။

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ရှိနေခိုက် ဘုန်းတော်ကြီးရှိဒ်သည် ဗီယက်နမ်ဘာသာစကားများ၊ သမိုင်းများနှင့် ပထဝီဝင်များကို ဂရုတစိုက် လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သည်ဟု ဒေါင်ဒိုင်းအန်ရေးသော “ဗီယက်နမ် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု တိုးတက်ပြောင်းလဲမှု သမိုင်း” စာအုပ်တွင် ထည့်သွင်းရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

နောင် ၁၀ နှစ်ကြာသောအခါ တောင်ပိုင်းဒေသသို့ ပြန်လာပြန်၏။ သို့သော် ရောက်ပြီး မကြာမီ ၁၆၄၉ ခုနှစ်တွင် တစ်ကြိမ်ထပ်မံ၍ ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးကာ ရောမနိုင်ငံသို့ အပြီးတိုင် ပြန်ပို့လိုက်တော့သည်။ ရောမသို့ရောက်ပြီး မကြာမီ ၁၆၅၂ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ပဲရစ်မြို့၌ “နိုင်ငံခြားသာသနာပြုအဖွဲ့” ကို ဘုန်းတော်ကြီး အလက်ဇန္ဒရီး ဒီရိုဒ်က ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်လိုက်၏။ ယင်းအဖွဲ့က ဗီယက်နမ်နိုင်ငံသို့ သာသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်များကို စေလွှတ်သည်။ သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အရေအတွက်မှာ အမြဲတမ်း တိုးတက်များပြားလျက်သာ ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် ပြင်သစ်တို့၏ ဗရင်ဂျီ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများသည် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် အခြားသော ဥရောပနိုင်ငံ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများထက် ပိုမိုများပြားလာလေတော့၏။

ဒေါင်ဒိုင်းအန်ရေးသော “ဗီယက်နမ် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုသမိုင်း” တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

“၁၆၈၀ ခုနှစ်နှင့် ၁၆၈၂ ခုနှစ် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ဝိုက်တွင် တောင်ပိုင်းဒေသ၌ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် ၆၀၀,၀၀၀ ကျော်ရှိပြီး မြောက်ပိုင်းဒေသ၌ ၂၀၀,၀၀၀ ခန့်ရှိသည်ကို တွေ့ခဲ့ရလေသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ သာသနာပြုလုပ်ငန်းဟူသည်မှာ ဘယ်နံရောအခါတွင်မှ လွယ်ကူချောမောသော လုပ်ငန်းတစ်ရပ်မဟုတ်ပါချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သာသနာပြုလုပ်ငန်းဟူသည် နယ်ချဲ့များ၏ ရှေ့ပြေးသာလျှင်ဖြစ်လေသည်။ ၎င်းတို့ သာသနာပြုရာ တိုင်းပြည်၏ ပြည်တွင်းရေးရာကိစ္စများ၌ မကြာခဏ ဝင်ရောက်နှောင့်ယှက်ကြားဝင် စွက်ဖက်နေတတ်ကြ၏။ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ကြားခင်

နှောင့်ယှက်နေတတ်ကြ၏။ ယခုလည်း ဗီယက်နမ်တောင်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်း ဒေသများတွင် စွက်ဖက်မှုများရှိလာလေရာ အဆိုပါ ဗရင်ဂျီသာသနာပြု လုပ်ငန်းများကို မလွှဲသာမရှောင်သာ ပိတ်ပင်တားမြစ် ချုပ်ချယ်ဖိနှိပ်ရသော အခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်လာတော့သည်”

ပဲရစ်မြို့တွင် တည်ထောင်ဖွဲ့စည်းထားသော “နိုင်ငံခြားသာသနာပြုအဖွဲ့” နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ချားလ်စ် မေဘွန်က ၁၉၂၀ ခုနှစ်တွင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသား မှတ်တမ်းတင်ခဲ့လေသည်။

“နိုင်ငံခြားသာသနာပြုအဖွဲ့၏ သမိုင်းဟူသည်မှာ အင်ဒိုချိုင်းနား၌ ပြင်သစ် တို့ ဩဇာအာဏာညောင်းလာသည့် သမိုင်းနှင့် ပူးတွဲကာ တစ်သားတည်းကျ လျက်ရှိလေသည်။ ယင်းအဖွဲ့ကို တည်ထောင်သူများအနက် တစ်ဦးဖြစ်သော ပေါလူသည် ပြင်သစ်အစိုးရနှင့် ဗီယက်နမ်ဘုရင်များကြားတွင် အောင်သွယ် တော်အဖြစ် အဆက်အသွယ် ပြုလုပ်ပေးလျက် ရှိသည်။ ထိုသို့ ဆက်သွယ် ပေးခဲ့ကြသူများထဲတွင် အထင်ရှားဆုံးပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဂိုဏ်းအုပ်ဆရာတော်ကြီး အေဒရန်ပစ်နောဒီဘီဟိန်း ဖြစ်၏။ ဂိုဏ်းအုပ်ဆရာတော်ကြီး ဘီဟိန်းသည် ပြင်သစ်အစိုးရနှင့် ဗီယက်နမ်အစိုးရများ ဆက်ဆံရေးကို ပို၍ခိုင်မာအောင် ပြုလုပ်ပေးခဲ့သည်။ နိုင်ငံခြားသာသနာပြု အဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့် ဗီယက်နမ် ပြည်တွင်းရေးရာ ပြဿနာများတွင် ကြားဝင်စွက်ဖက်လာခြင်းသည် ပြင်သစ် က လက်နက်ကိုင် ကြားဝင်စွက်ဖက်လာသည်အထိ ဖြစ်ပေါ်လာစေတော့ သည်။ သို့ကလို လက်နက်ကိုင် စွက်ဖက်သိမ်းယူနိုင်အောင် သာသနာပြု အဖွဲ့ဝင်များက ဖန်တီးခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ဂီယာလောင်းဘုရင်သည် မိမိနန်းကျနေခိုက် နန်းပြန်ရေးနှင့် တိုင်းပြည် စည်းလုံးသိမ်းသွင်းရေးများအတွက် ဗရင်ဂျီဘုန်းတော်ကြီး ပစ်နောဒီဘီဟိန်း ၏ အကူအညီများကို ယူခဲ့ရလေသည်။ ထိုမျှသာမက မိမိ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံး လိုက်ရသော ထီးနန်းကို ပြန်လည်ရရှိနိုင်ရန်၊ နန်းကျဘုရင် ငှယ်အန်းကို လည်း ပြင်သစ်စစ်ရေး အကူအညီများရရှိနိုင်စေရန် ဘုန်းတော်ကြီး ပစ်နောဒီဘီဟိန်းပင် ဩဇာအာဏာများကိုသုံးကာ ဆောင်ရွက်ပေးနေပြန်၏။

၁၈၀၂ ခုနှစ်၌ ငှယ်အန်းဘုရင် နန်းပြန်ရသောအခါ ဗရင်ဂျီသာသနာပြု လုပ်ငန်းများကို လွတ်လွတ်လပ်လပ်ကြီး ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ခွင့် ရလေတော့

သည်။

သို့သော် ၁၈၁၇ ခုနှစ်သို့ ရောက်သည်တွင် ဘုန်းတော်ကြီး ပစ်နောဒီဘီဟိန်း၏ အကြောင်းရင်းမှန်များကို ဘုရင်ငယ်အန်းကိုယ်တိုင် ကောင်းစွာ သဘောပေါက်နားလည်လာတော့၏။ ဗရင်ဂျီ သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် နယ်ချဲ့များသည် တစ်သွေးတစ်သားတည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း မြင်တွေ့လာတော့၏။ ထို့ကြောင့် သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များ ယူဆောင်လာသည့် မမြင်တွေ့နိုင်သော တိမ်မြုပ်နေသည့် ဘေးအန္တရာယ်များကို အလစ်မပေးဝံ့တော့ချေ။

မင်းမန်းဘုရင် နန်းတက်သည်တွင် ဗရင်ဂျီဘာသာနှင့် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များကို ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများ စတင်ဖြစ်ပွားလာတော့၏။ မင်းမန်းဘုရင်သည် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်သူ၊ ကိုးကွယ်သူဖြစ်၏။ ဘိုးဘေးမိဘများ လက်ထက်ကတည်းက လက်ခံခဲ့ကြသည့် မိရိုးဖလာကိုးကွယ်မှုများကို သံယောဇဉ်ကြီးသူ၊ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းသူ ဖြစ်၏။

ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒကို ဗုဒ္ဓဘာသာက တဖြည်းဖြည်း ဝါးမျိုလာသည်တွင် ဗရင်ဂျီဘာသာက ၎င်းတို့ကို ဆန့်ကျင်လာ၏။ ဗရင်ဂျီဘာသာသည် မှားယွင်းကြောင်း၊ မိမိတို့တိုင်းပြည်၏ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုကို များစွာဒုက္ခပေး ထိခိုက်စေကြောင်းဖြင့် ဘုရင်နှင့် ဘုရင်အမှုထမ်းများက ကြေညာလိုက်ကြသည်။

အစပထမတွင် ဗရင်ဂျီဘာသာ ဆန့်ကျင်ရေးလုပ်ငန်းများကို မင်းမန်းဘုရင် အနေဖြင့် ပျော့ပျော့ပျောင်းပျောင်း သက်သက်ညှာညှာ ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ ဘုရင့်ထီးနန်းစိုက်ရာ မြို့တော်ဖြစ်သော ဟွေးမြို့၌ ဗရင်ဂျီသာသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်များကို အလစ်မပေးဘဲ စောင့်ကြည့်နေမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ယင်းသာသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်များအား အနောက်တိုင်း နိုင်ငံများထုတ် စာအုပ်စာတမ်းများကို တိုင်းရင်းသားဘာသာသို့ ပြန်ဆိုစေခြင်း၊ အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများ၏ သမိုင်းကို ရေးသားပြုစုစေခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏ လှုပ်ရှားမှုများကို ကန့်သတ်ထားသည်။ နယ်ချဲ့များနှင့် ဆက်သွယ်ကာ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံသို့ ဒုက္ခပေးမည့် အပြုအမူများ မပြုလုပ်နိုင်အောင် ထိန်းချုပ်ထားသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ... နောက်ပိုင်းတွင် အခြေအနေများ ပိုမိုဆိုးဝါးလာ၏။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ ပြိုကွဲရေးလုပ်ငန်းများကို သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် အများအပြား လုပ်ကိုင်လာကြသည်ကို မြင်တွေ့လာရ၏။ ၁၈၃၃-ခုနှစ်က ကိုချင်ချိုင်းနားတွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် လီဗန်ခွိုင်ပုန်ကန်မှု အရေးတော်ပုံကြီးကား ထင်ရှားသော ယုတ္တိ

သာဓကတစ်ရပ် ဖြစ်လာလေတော့၏။ ယင်းပုန်ကန်မှုအရေးတော်ပုံကြီးတွင် ပြင်သစ် အမျိုးသား ဗရင်ဂျီသာသနာပြု ဘုန်းတော်ကြီးမာချန်းကိုယ်တိုင် ပါဝင်ပတ်သက်နေကြောင်းမြင်တွေ့ရတော့သည်။

ထိုအခါမှစပြီး မင်းမန်းဘုရင်က ဗရင်ဂျီသာသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဆန့်ကျင်အရေးယူခြင်း၊ ဖိနှိပ် နှိပ်ကွပ်ခြင်းများကို ပြုလုပ်လာရလေတော့သည်။ ဗရင်ဂျီဆန့်ကျင်ရေးဝါဒများကို လက်ကိုင်ကျင့်သုံးလာရတော့သည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ ဗရင်ဂျီသာသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်များကား ရပ်တန့်၍မသွား။ ပြောင်ပြောင်တစ်မျိုး၊ လျှို့ဝှက်၍ တစ်ဖုံ သူတို့၏ အဖျက်လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ဘုရင်ဆန့်ကျင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို သတ္တိရှိရှိဖြင့် နောက်မတွန့်တမ်း စိုက်လိုက်မတ်တတ် ဆက်လက်လုပ်ကိုင်လျက် ရှိကြလေသည်။

မင်းမန်းဘုရင်နှင့် ၎င်း၏ထီးနန်းအရိုက်အရာကို ဆက်လက်ခံစားကြသော သီယူထရီနှင့် တူဒပ်ဘုရင်များသည် ဗရင်ဂျီဆန့်ကျင်ရေး လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ကြရတော့သည်။ ထိုသို့လုပ်ကိုင်နေရင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏အမှားများကြောင့် တိုင်းပြည်ကို ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်ဆိုလျှင်မူ ထိုဘုရင်သုံးပါးစလုံးနှင့် သက်ဆိုင်ပေလိမ့်မည်။

ဥရောပအင်အားကြီး နယ်ချဲ့နိုင်ငံများကလည်း ဈေးကွက်ရရေး၊ ကိုလိုနီ နယ်မြေသစ်ရရှိရေးများအတွက် ပို၍ ဖိသည်ထက် ဖိလာ၏။ ပို၍ဆိုးဝါးသည်ထက် ဆိုးဝါးလာ၏။ အကြမ်းဖက်သည်ထက် ဖက်လာ၏။ သူတို့၏လက်တွင်းသို့ ကျွန်သပေါက်ဘဝဖြင့် သက်ဆင်းရတော့မည့်အချိန်ကား မဝေးတော့ချေ။ မလွဲမသွေ ရောက်ရချေတော့မည်။

တိုရိန်းမြို့သို့ စစ်သင်္ဘောများ ဆိုက်ရောက်လာသည်။ သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များကို ဖမ်းဆီးထောင်ချလိုက်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ကြားဝင်စွက်ဖက်ရန် ရောက်လာခြင်းဖြစ်လေသည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံအပေါ် အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်လေသည်။

ထို့နောက်ပိုင်းတွင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံကို ပြင်သစ်တို့က သိမ်းယူလိုက်ကြတော့၏။

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံကို ပြင်သစ်တို့ အပြီးအပိုင် သိမ်းယူပြီးချိန်မှစ၍ ဗရင်ဂျီဘာသာကို တားမြစ်ခြင်းမှလည်း ရပ်စဲသွားလေသည်။ သာသနာပြုလုပ်ငန်းများကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်ကြီး လုပ်နိုင်ကြတော့သည်။ ဗရင်ဂျီဘာသာကို

လွတ်လွတ်လပ်လပ် ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်ကြီး ကိုးကွယ်နိုင်ကြတော့သည်။ ထိုနည်းအားဖြင့် ဗိယက်နမ်ပြည်သူတို့၏ သမိုင်းစဉ်တွင် ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေး ရောထွေးစပ်ယှက်မှုကြီးသည် အမြစ်တွယ် စွဲကပ်လာတော့၏။

ဗိယက်နမ်ပြည်သူတို့၏ အစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုများ၊ မိရိုးဖလာ ဘာသာရေး ကိုးကွယ်မှုများနှင့် နိုင်ငံရေး ဆောင်ရွက်ချက်များကား အနောက်တိုင်းသာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ထိုးနှက်တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် များစွာ စိတ်မချမ်းမြေ့ဖွယ်ရာ ဖြစ်ရလေတော့သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အဖြစ်အပျက်များကို ဒုက္ခခံ၍ တိတိကျကျလေ့လာသူတိုင်းအဖို့ ဗိယက်နမ်ပြည်သူတို့၏ ဗရင်ဂျီဘာသာ ဆန့်ကျင်ရေးသည် ဘာသာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အခြေခံသာလျှင်ဖြစ်ကြောင်း သဘောပေါက် နားလည်ကြပါလိမ့်မည်။ ဗရင်ဂျီသာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များ ဟောလေ့ဟောထရှိသည့် တရားဒေသနာများကို ဒုက္ခခံ၍ နာကြားသူတိုင်း သဘောပေါက်နားလည်ကြပါလိမ့်မည်။

ထိုမျှသာမက အနောက်နိုင်ငံ ဘာသာတရားနှင့် အရှေ့တောင်အာရှတွင် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်ချက်များကို လေ့လာလျှင် ဗရင်ဂျီဘာသာကို နိုင်ငံရေးအရ ဆန့်ကျင်မှု၏ နောက်ကွယ်၌ ရှိနေသည့် အကြောင်းယုတ္တိများကို မြင်တွေ့ကြရပါမည်။

ဘုန်းတော်ကြီး အလက်ဇန္ဒရီးဒီရိုဒ်ရေးသားသော “ရှစ်ရက်အတွက် ဗရင်ဂျီဘာသာ” စာအုပ်တွင်လည်း ဗိယက်နမ်နိုင်ငံတွင်းရှိ ဗရင်ဂျီသာသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အကြောင်းများကို မြင်တွေ့ကြရမည် ဖြစ်လေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒနှင့် တာအိုဝါဒများအပါအဝင် ဗိယက်နမ်နိုင်ငံ၌ ကိုးကွယ်နေသည့်ဘာသာများကို အလက်ဇန္ဒရီးဒီရိုဒ်က စစ်တမ်းထုတ်ပြီး ဝေဖန်ခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်းက အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားခဲ့လေသည်။

“ထိုနည်းအတိုင်း သူတို့၏ ဟောကြားချက်များ၊ စည်းရုံးမှုများသည် ရုတ်တရက် အားဖြင့်မူ ယုံကြည်သက်ဝင်သူ အများအပြားကို ရယူနိုင်ကြပေလိမ့်မည်” (ထိုကဲ့သို့ ၎င်းတို့၏အဆိုအမိန့်ကို ယုံကြည်သူများကား ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ပတ်သက်၍ လုံးဝ မသိနားမလည်သူ၊ ဗဟုသုတ ခေါင်းပါးသူများသာ ဖြစ်ရချေမည်။)

မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ ယင်းသို့သော ပုတ်ခတ်စည်းရုံးမှုများသည် ပေါက်ကွဲမှုများ၊ အကြမ်းဖက်မှုများ ဖန်တီးပေးခြင်းနှင့်လည်း တူညီနေပေ၏။ ဤသို့သော နည်းလမ်းဖြင့် ဟောပြောခြင်းသည် ဘာသာရေး ပဋိပက္ခမျိုးစေ့များကို စိုက်ပျိုးခြင်းသာလျှင် ဖြစ်ပေ၏။ “ရှစ်ရက်အတွက် ဗရင်ဂျီဘာသာ” စာအုပ်၏ စော်ကားရန်စမှုများသည်

ဗုဒ္ဓဘာသာကိုသာ တိုက်ခိုက်ပုတ်ခတ်သည်မဟုတ်။ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒ၊ တာအိုဝါဒနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၌ ကိုးကွယ်နေကြသော အခြားအယူဘာသာများကိုပါ တိုက်ခိုက်ထားလေသည်။

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ခရစ်ယာန်ဘာသာ အင်အားမကောင်းလှခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဒေါင်ဒိုင်းအန်က အောက်ပါအတိုင်း အကြောင်းယုတ္တိများကို ရေးသားထား၏။

“များသောအားဖြင့် ဗီယက်နမ်ပြည်သူအပေါင်းတို့သည် ခရစ်ယာန်ဘာသာကို သံသယဖြစ်ကာ ဘေးဖယ်ထားကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကျွန်ုပ်တို့၏ မိရိုးဖလာကိုးကွယ်မှု၊ မိရိုးဖလာယဉ်ကျေးမှုများကို ခရစ်ယာန်ဘာသာက လက်မခံသည်မှစပြီး ခရစ်ယာန်ဘာသာဟူသည်မှာ ကျွန်ုပ်တို့၏ စိတ်ဓာတ်ရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဘာသာတရားဖြစ်နေကြောင်း ဗီယက်နမ်လူမျိုးတို့က ယုံကြည်ထားကြလေသည်။”

“ဗရင်ဂျီဘာသာကို ဆန့်ကျင်တားဆီး ပိတ်ပင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မင်းမန်းဘုရင်က အနောက်တိုင်းသားတို့၏ ကောက်ကျစ်သော ဘာသာတရားသည် ကျွန်ုပ်တို့ပြည်သူများကို စိတ်ဆင်းရဲစေကြောင်း၊ ဗရင်ဂျီဘာသာသည် ပြည်သူများ၏ စိတ်သဘောထားကိုလည်း မှားယွင်းစေကြောင်း၊ တိုင်းပြည်၏ ကောင်းမြတ်သော ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများကို ပျက်စီးစေကာ ပြည်သူအများကိုလည်း ထိခိုက်နစ်နာစေကြောင်းဖြင့် အမိန့်ပြန်တမ်းတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြခဲ့သည်။ ဗီယက်နမ်ပြည်သူများအနေဖြင့် အထူးသဖြင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီများအနေဖြင့် ထိုသဘောထားအတိုင်း ရှိခဲ့ကြလေသည်။”

ထိုခေတ်ထိုအခါက ခရစ်ယာန်ဝါဒကို ကိုးကွယ်နေပါသည်ဆိုသော ဗီယက်နမ်လူမျိုးတချို့သည် ကိုးကွယ်ရာ အယူဘာသာတစ်ရပ်အနေဖြင့် အူလိုက်သည်းလိုက် လေးလေးနက်နက် ယုံကြည်သက်ဝင်ခြင်းထက် ၎င်းတို့အကျိုးအတွက် တစ်စုံတစ်ရာရရှိစေရန် ကျွန်ုပ်တို့ပြည်သူများအပေါ် ခရစ်ယာန်ဘာသာ၏ လွှမ်းမိုးမှု အင်အားနည်းပါးခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။”

ဒေါင်ဒိုင်းအန်အနေဖြင့် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သက်ဝင်ကိုးကွယ်မှု အခြေအနေများကိုသာ ဖော်ထုတ်ရေးသားခဲ့လေသည်။ နိုင်ငံရေးပြဿနာများနှင့် ပတ်သက်၍မူ ရေးသား

ခြင်း မရှိခဲ့ချေ။

ဗီယက်နမ်ပြည်သူတို့၏ သမိုင်းသည် နှစ်ပေါင်း ၃၀၀၀ ကျော်ခဲ့ချေပြီ။ ထို သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက်လုံးတွင် မြောက်ပိုင်းဒေသ၏ ကျူးကျော်ထိုးဖောက် တိုက်ခိုက်မှု များကို မကြာခဏဆိုသလို ရွပ်ရွပ်ချွံချွံ ခုခံတိုက်ခိုက်ရင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်ရေး ကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြလေသည်။

သူတို့၏ အမျိုးသားလွတ်မြောက်မှု စိတ်ထားကား ကြံ့ခိုင်လှ၏။ သူတို့၏ မျိုးချစ်စိတ်ထားကား ကြီးမားခိုင်မာလှ၏။ ယင်းသို့သော လွတ်လပ်မှုကို မြတ်နိုးသည့် စိတ်ဓာတ်နှင့် မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်တို့သည် ကျူးကျော်သူများကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ကြရာ တွင် ကြီးမားသောအောင်ပွဲများကို ရရှိစေခဲ့လေသည်။ တရုတ်စစ်တပ်များနှင့် မွန်ဂို စစ်တပ်များအပေါ် တိုက်ခိုက်အနိုင်ယူရာတွင် ကြီးမားသော အထောက်အကူပေးခဲ့ သည်။

ခရစ်ယာန်ဘာသာသည် အနောက်တိုင်းသားတို့၏ အယူဘာသာဖြစ်ကြောင်း၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ရာတွင် လက်နက်တစ်ခုသဖွယ် အသုံးချနေကြောင်းဖြင့် ဗီယက်နမ်ပြည်သူတို့၏ ယုံကြည်ထားချက်သည် အရေးကြီးတကား အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်သော နိုင်ငံရေးပြဿနာပင် ဖြစ်လေသည်။ ယင်းယုံကြည်ချက်သည် သင်္ကာမကင်း ဖြစ်မှုအပေါ်တွင် အခြေခံထားပါသည်ဟု ဆိုလင့်ကစား အရေးကြီးသော နိုင်ငံရေး ပြဿနာအနေဖြင့် လက်ခံရမည်သာ ဖြစ်လေသည်။

ဗီယက်နမ်ပြည်သူများအဖို့ နေ့ရက်များ ကုန်ဆုံးသွားသည်နှင့်အမျှ ယင်း မယုံသင်္ကာမှုများလည်း တစ်နေ့တခြား ကြီးမားတိုးတက်လာခဲ့ရ၏။ မယုံသင်္ကာမှု သည် ငှာယင်မင်းဆက်၏ အမတ်ကြီးများမှသည် အနိမ့်ဆုံးလွှာဖြစ်သော ပညာမတတ် သည့် ပြည်သူလူထုအများတိုင်အောင် ခံစားနေကြရလေသည်။ ဂီယာလောင်းဘုရင် မှစ၍ ၎င်းတို့၏ ထီးနန်း အရိုက်အရာကို ဆက်လက်စိုးစံကြသည့် မင်းမန်း၊ သီယူထရီ၊ တူဒပ်ဘုရင်များနှင့်တကွ ၎င်းတို့၏ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီအမတ်ကြီးများ၊ ပြည်သူလူထုများ ပါမယုံသင်္ကာဖြစ်ခဲ့ကြလေသည်။ သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဥရောပတိုက်သား နယ်ချဲ့များနှင့် အဆက်အသွယ်ပြုရန် အစီအစဉ်ပြုလုပ်နေကြကြောင်း မြင်တွေ့နေကြရ ၏။

ခရစ်ယာန်ဘာသာသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံသားတို့၏ အယူဘာသာဖြစ်သကဲ့သို့ ပင် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒသည်လည်း ဗီယက်နမ်ပြည်သူတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ

ဘာသာဖြစ်ကြောင်း၊ ပညာမဲ့ကျေးရွာသားများ၊ တောသူတောင်သားများက ယုံကြည်လက်ခံထားကြသည်။ ခရစ်ယာန်ဘာသာကို လက်ခံကိုးကွယ်ခြင်းသည် ပြင်သစ်များနှင့် ပူးပေါင်းခြင်း၊ ပြင်သစ်များ ဘက်လိုက်ခြင်းသာလျှင် ဖြစ်သည်ဟူ၍လည်း တောသူတောင်သားများက ရိုးသားစွာ ယုံကြည်နားလည်ခဲ့ကြ၏။ ယင်းသို့သော ယုံကြည်ချက်သည် မှားယွင်းသည်ဟုပင် ဆိုလင့်ကစား ထိုအချိန် ထိုကာလက ပေါ်ပေါက်နေသည့် နိုင်ငံအရေးအခင်းများ၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အရေးအခင်းများသည် တောသူတောင်သားများအား ထိုကဲ့သို့ ယုံကြည်လာအောင် ဦးတည်ဖန်တီးပေးလျက် ရှိချေသည်။

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံကို ပြင်သစ်တို့သိမ်းပိုက်ပြီး ကိုလိုနီနိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ် အုပ်ချုပ်ပြီးသည်မှစ၍ ဗရင်ဂျီဘုရားရှိခိုးကျောင်းများကို အစိုးရက ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း အကူအညီပေးလာတော့၏။ ထို့ကြောင့်လည်း ဗီယက်နမ်ပြည်သူတို့၏ အထက်ဖော်ပြပါ ယုံကြည်ချက်မှာ ပို၍ခိုင်မာလာတော့သည်။ အခြားအခြားသော ဘာသာများကို ဥပဒေအမျိုးမျိုးဖြင့် ချုပ်ချယ်ဖိနှိပ်ထားလင့်ကစား ဗရင်ဂျီ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများနှင့် သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များကိုမူ မည်သည့်ဥပဒေစည်းကမ်းချက်မှ ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခြင်း မရှိဘဲ လွတ်လပ်ခွင့်ပေးထား၏။

၁၈၅၀ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့တွင် အစိုးရက အမိန့်ပြန်တမ်း အမှတ် ၁၀ ကို ထုတ်ပြန်ကြေညာသည်။ ထိုအမိန့်က ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ၊ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများနှင့် သာသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်များမှတစ်ပါး အခြားသော ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အသင်းအဖွဲ့များ၊ ပုဂ္ဂိုလ်များအားလုံး၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ၊ အနေအထားများကို သတ်မှတ်ပေးသောအမိန့် ဖြစ်လေသည်။

ပြင်သစ်ကျူးကျော်သူများကို ခုခံတိုက်ခိုက်ရန်အတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီများသည် ဘုရင့်တော်လှန်ရေး တပ်မတော်များတွင် ပါဝင်ပူးပေါင်းကြလေသည်။ အလားတူပင် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များလည်း ပါဝင်ပူးပေါင်းနေကြောင်း မသင်္ကာဖွယ်ရာများ ပေါ်ပေါက်လာ၏။ တုန်ကင်ဒေသကို သိမ်းပိုက်လိုလျှင် တုန်ကင်ဒေသရှိ ပြည်သူများကို ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များဖြစ်လာအောင် ဆွဲဆောင်ခြင်းသည်သာ လျှင် အကောင်းမွန်ဆုံးသော နည်းလမ်းဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဂိုဏ်းချုပ်ဘုန်းတော်ကြီး ဗာဂျီးနီးယားက ပြင်သစ်အာဏာပိုင်များကို အယုံသွင်းလျက် ရှိသည်။

“ဘုရင်ဂျီဘာသာနှင့် ပြင်သစ်ဘာသာများ အခြေချသင်ကြားပေးခြင်းအားဖြင့်

လက်နက်ကိုင်အင်အားကို လုံးဝအသုံးမချဘဲ နှစ်ပေါင်း ၂၀ ခန့်မျှအတွင်းမှာပင် ထိုနိုင်ငံကို ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်နိုင်ငံ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ထိုမျှမက ပြင်သစ်နိုင်ငံ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ်လည်း ပြုလုပ်သည်” စသည်ဖြင့် ဘုန်းတော်ကြီး ဗာဂျီးနီးယားက ပြောဆိုခဲ့သည်။

ဗီယက်နမ်တိုင်းပြည်ကို သိမ်းပိုက်စက ပြည်တွင်း၌ရှိနေသော တိုင်းရင်းသား ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များ၏ အကူအညီကို ပြင်သစ်တို့ မျှော်ကိုးခဲ့ကြသည်။ သို့သော် လည်း နောက်ဆုံးတွင်မူ သူတို့ထင်သလို ဖြစ်မလာချေ။ ၎င်းတို့သည် သူလျှိုများ၊ စကားပြန်များ အဖြစ်နှင့်သာ အကူအညီပေးကြ၏။ ဗီယက်နမ်ပြည်တွင်း၌ ဗရင်ဂျီ ဘာသာဝင် တိုင်းရင်းသား အများအပြားရှိပါ၏။ ၎င်းတို့သည် ရိုးသား၏။ မျိုးချစ် စိတ်ဓာတ်ရှိသူများ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်လည်း ပြင်သစ်ကို အကူအညီပေးရန် သူတို့ ဝန်လေးနေကြ၏။

၁၈၅၅ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ဘုရင့်တော်လှန်ရေး တပ်မတော်၏ လှုပ်ရှား ခုခံ တော်လှန်မှုကြီးသည် ကြီးထွားလာ၏။ တိုင်းရင်းသား မျိုးချစ် ဗရင်ဂျီဘာသာ ဝင်များအား ပြင်သစ်နယ်ချဲ့ကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ရန် စည်းရုံးသိမ်းသွင်းလာကြ သည်။ ပြင်သစ်တိုက်ခိုက်ရေး တပ်မတော်များကလည်း စစ်ဦးဘီလူးဆိုသည့်အတိုင်း အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်ကြ၏။ ဗင်းနှင့် ဒေါင်ဟိုင်းဒေသများမှ ထိုးဖောက်တိုက်ခိုက် လာသည့် ပြင်သစ်စစ်တပ်များ၏ လက်ချက်ဖြင့် မသိနားမလည်သော အပြစ်မဲ့သော အရပ်သားပေါင်း မြောက်မြားစွာ သေကျေပျက်စီးကြရလေသည်။ ရွာပေါင်းများစွာကို ဖျက်ဆီးကြလေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာစေတီပုထိုးများ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ ဘာသာရေး အဆောက်အအုံများ၊ အခြားသော ဘာသာရေး အထွတ်အမြတ်များကို မီးတင်ရှို့ကြ ၏။ ဖျက်ဆီးကြ၏။ ထို့နောက် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များကို မြို့ကြီးများအနီးတွင် ပြန်လည်စုစည်းကြ၏။

ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်တချို့က ဗုဒ္ဓဘာသာ စေတီပုထိုးများ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်း များ၊ ဘာသာရေးအထွတ်အမြတ်များကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးပစ်ကြသောအခါ တော်လှန်ရေး အင်အားစု ခေါင်းဆောင်တချို့ကလည်း ဒေါသထိန်းနိုင်အောင် ဖြစ်လာကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်တို့၏ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းနှင့်တကွ အခြားသော အဆောက် အအုံများကိုပါ တုံ့ပြန်ကလဲစားချေသည့်အနေဖြင့် မီးရှို့ဖျက်ဆီးကြလေတော့သည်။ စိတ်မချမ်းမြေ့ဖွယ်ကောင်းသော အဆိုပါဘာသာရေး ပဋိပက္ခကြီးကြောင့် အခြေအနေ

များ ပိုမို၍ ရှုပ်ထွေးလာလေသည်။ တိုင်းရင်းသား ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် အမြောက်အမြား သည်လည်း တော်လှန်ရေးဆန့်ကျင်သူများ ဖြစ်သွားကြရ၏။

ကိုလိုနီဝါဒနှင့် တော်လှန်ရေး

၁၈၈၅-ခုနှစ်မှ ၁၈၉၈ ခုနှစ်အထိ ဘုရင့်တော်လှန်ရေး အင်အားစုများက ပြင်သစ်ကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ကြရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီတို့ သည် အရေးကြီးသော အင်အားစုများအဖြစ် ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ စိတ်ဓာတ် ရေးအရ လည်းကောင်း၊ လူအင်အား၊ လက်နက်အင်အားနှင့် အခြားသော ရုပ်ဝတ္ထု အင်အားများအရ လည်းကောင်း၊ ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။ စောစော ပိုင်းက တော်လှန်ရေးကြီးတစ်ရပ်လုံးသည် ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒီများ စစ်ပန်းလာသော အခါတွင် တော်လှန်ရေးအင်အားစုများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုသာလျှင် အဓိကအားဖြင့် အားကိုးအားထားပြုလာကြရ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီးများကိုယ်တိုင်ပင်လျှင် မျိုးချစ်တော်လှန်ရေးသမားများနှင့် လက်တွဲကာ ကျူးကျော်လာသည့် နယ်ချဲ့များကို ဆက်လက်ခုခံ တိုက်ခိုက်နေကြ၏။ ၁၈၉၈ ခုနှစ် ဖူယင်ပြည်နယ်တွင် ပေါ်ပေါက်သည့် ဗိုထဂူပုန်ကန်မှုကြီးသည် ထင်ရှားသော သာဓကပင် ဖြစ်လေသည်။ ယင်းဗိုထဂူ ပုန်ကန်မှုကြီးကား တစ်တိုင်းတစ်ပြည်လုံးကို တုန်လှုပ်စေကာ ကူးစက်သွားလေသည်။ ပြင်သစ်နှင့် ဟွေးမြို့ရှိ ဘုရင့်အစိုးရတို့က ယင်းပုန်ကန်မှုကြီးများကို “သံဃာ့စစ်ပွဲ ကြီး” ဟူ၍ ကင်ပွန်းတပ်ခဲ့ကြလေသည်။

ဗိုထဂူသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းကြီးတစ်ပါး ဖြစ်၏။ ချန်ဒန်းရွာရှိ တောင်တော် ရှင်မလိုဏ်ဂူအတွင်း နေထိုင်သော ဈာန်ဗုဒ္ဓဘာသာ ဓမ္မကထိက ဒါဘတ်၏ တပည့် ဖြစ်သည်။ ဗိုထဂူသည် သံဃာတော်တစ်ပါးပင် ဖြစ်လင့်ကစား တော်လှန်ရေးတစ်ရပ် ကို ဆင်နွှဲချေတော့သည်။

ပုန်ကန်တော်လှန်မှုကြီးကို စနစ်တကျ စီမံကိန်းချပြီး ဆင်နွှဲကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ၁၈၉၅ ခုနှစ်မှ ၁၈၉၈ ခုနှစ်အထိ သုံးနှစ်တိုင်တိုင် ဖြစ်ပွားကြလေရာ ထရန်ကောင်ဗန် နှင့် အခြားသော သံဃာတော်များ ပါဝင်ပူးပေါင်း တိုက်ခိုက်ကြလေသည်။ ပြည်သူ အများတို့သည်လည်း သံဃာတော်များနှင့်အတူ လက်တွဲကာ နယ်ချဲ့ရန်ကို ခုခံတော် လှန်ကြလေသည်။

သို့သော် လျှို့ဝှက်ချက်များ ပေါက်ကြားမှုကြောင့် နောက်ဆုံးတွင် တော်လှန်

ရေးအင်အားစုများ အရေးနိမ့်သွားကြရရှာသည်။ တော်လှန်ရေးလျှို့ဝှက်မှုများ ပေါက်ကြားသွားသည်နှင့်တစ်ပြိုင်တည်း လုံခြုံရေးတပ်များက စေတီပုထိုးများ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ရှာဖွေကာ သံဃာတော်အများအပြားကို ပိုက်စိပ်တိုက် ရှာဖွေသတ်ဖြတ်သွားလေတော့သည်။ ဘင်ဒင်းနှင့် ဖိုင်ယင်ပြည်နယ်များရှိ အကျဉ်းထောင်များအားလုံးတွင် သံဃာတော်များဖြင့် ပြည့်နှက်နေကြောင်း စာရေးဆရာ ဟန်ဆွန်းက ရေးသားခဲ့သည်။

မြောက်ပိုင်းဒေသ၊ ဟန့်ရှင်မြို့အနီးတွင် ဗုဒ္ဓယောင်ကျော့ချင်းဆိုသော သံဃာတော်တစ်ပါးက ခေါင်းဆောင်ပြီး “မြင့်မြတ်သော ပါတီ” ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်သည်။ ယင်းပါတီကို ဘာသာရေးပါတီတစ်ရပ်အနေဖြင့် မျက်နှာဖုံးစွပ်ပြီး ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းဖြစ်၏။ ဗီယက်နမ်မြောက်ပိုင်းဒေသ အလယ်ပိုင်းရှိ ငေအန်းဘုရားအတွင်း အခြေစိုက်ကာ တော်လှန်ရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ပြည်သူများအကြား၌ လှုံ့ဆော်စည်းရုံးကြသည်။ သံဃာတော် အမြောက်အမြား ပူးပေါင်းပါဝင်လာကြသည်။ ပြင်သစ်နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး သဘောထားများကို ပြည်သူများအတွင်းသို့ ချပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ ဆောင်ရွက်ချက်များသည်များစွာ ထိရောက်အောင်မြင်ခဲ့၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကိုပါ စည်းရုံးရုံမျှမက မျိုးချစ်ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များကိုပါ စည်းရုံးကြသည်။ များစွာလည်း အောင်မြင်ကြလေသည်။ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များစွာတို့က အာရုံစူးစိုက်ခြင်း၊ ထောက်ခံအားပေးခြင်း၊ ပါဝင်ပူးပေါင်းခြင်းများ ပြုလုပ်လာကြသည်။

၁၈၉၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့ညတွင် ဟန့်ရှင်မြို့ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူရန် တော်လှန်ရေးသမားများက စီစဉ်ထားသည်။ သို့သော်လည်း တိုက်ပွဲမစမီမှာပင် တော်လှန်ရေး လျှို့ဝှက်အစီအစဉ်များ ပေါက်ကြားသွားသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရင်ခံချုပ် ပီဒူးမားအဖို့ လိုအပ်သော ကာကွယ်ရေး အစီအစဉ်များကို ကြိုတင်ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ တော်လှန်ရေးသမားများသည် တွန်းလှန်တိုက်ထုတ်ခြင်းကို ခံလိုက်ကြရ၏။ အချေမှုန်းခံလိုက်ကြရ၏။ ထိုအဖြစ်အပျက်များကို အခြားအရပ်ဒေသများက အချိန်မီ မသိရှိကြလေရာ ၎င်းတို့၏ တော်လှန်ရေး အင်အားများလည်း အချေမှုန်း အဖိနှိပ်ခံကြရရှာလေသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းတော်လှန်ရေးပါတီမှာ ပြိုကွဲသွားပြီး တော်လှန်ရေးသမား အမြောက်အမြားတို့မှာ အသတ်ခံလိုက်ကြရသည်။

တောင်ပိုင်းဒေသတွင်လည်း အလားတူ တော်လှန်ရေးပေါင်း မြောက်မြားစွာတို့

ပေါ်ပေါက်ခဲ့၏။ တောင်ပိုင်းဒေသရှိ ပြည်သူတို့သည် ဘာသာရေးယုံကြည်ချက်ကို အခြေခံပြီး ပြင်သစ်ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြ၏။

တောင်ပိုင်းဒေသ၌ ပြင်သစ်ဆန့်ကျင်ရေး အဖွဲ့အစည်းများ အများအပြားရှိ လေသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းများအနက် ငါယာဟွာ၊ သိယင်ဇာဟိုင်းအစရှိသော အဖွဲ့အစည်းများသည် အရေးကြီးသောအဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ကြလေသည်။ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုသည် လူတိုင်းအတွက် အရေးကြီး၏။ လူတိုင်း၏ တူညီသော ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုကို အခြေခံကာ ယင်းအဖွဲ့အစည်းများ၌ တစ်သွေးတစ်သံတစ်မိန့် ညီညီညွတ်ညွတ် ပါဝင်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ကြ၏။ သူတို့အားလုံး တစ်ညီတစ်ညွတ်တည်း ကိုးကွယ်ကြသောဘုံဘာသာကား ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်လေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အခြေခံကာ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးများကို ဆောင်ရွက်ကြလေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကောင်ဒိုင်းနှင့် ကောင်ဟွာ လူမျိုးစုတို့ကလည်း ကိုးကွယ်ကြလေသည်။ တောင်ပိုင်းဒေသရှိ အရေးအကြီးဆုံးသော လူမျိုးစုနှစ်စုလည်း ဖြစ်၏။ သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင်စစ်တပ်များသည် တိုင်းပြည်လွတ်လပ်ရေးအတွက် အာသာငမ်းငမ်း တိုက်ပွဲဝင်ချင်နေကြသော စစ်တပ်များ ဖြစ်ကြလေသည်။

ယင်းစစ်တပ်များသည် ပြည်သူများနှင့် တစ်သားတည်း ပူးပေါင်းနေထိုင်ကြကာ ပြည်သူတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက် လုပ်ကိုင်ပေးခြင်း၊ ကူညီခြင်းစသည့် အလုပ်များဖြင့် စည်းရုံးကြလေသည်။ အစည်းအဝေးများကိုလည်း ဘုရားကျောင်းကန်များအတွင်း၌ ညအချိန်တွင် ကျင်းပကြလေ့ရှိ၏။ ထိုအစည်းအဝေးများသို့ သံဃာတော်များပါ တက်ရောက်ကြသည်။

ယင်းတော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဂျော့ကော်လေးက ၎င်း၏စာအုပ်တွင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားလေသည်။

“ဗီယက်နမ်တွင် အယူဘာသာ အမြောက်အမြား ရှိလေသည်။ သူတို့၏ အခြေခံများ၊ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုများသည် မတူကွဲလွဲနေကြလင့်ကစား မိမိတို့၏ ဘာသာဝင်များကိုမူ ဘာသာတိုင်းက စိတ်ထားမြင့်မြတ်ရန်၊ ကြံ့ခိုင်ရန် သင်ကြားပေးကြသည်ချည်းသာ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အဆိုပါ ဘာသာရေး အယူအဆများကို ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခြင်းအားဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့အား ဆန့်ကျင်မည့် လျှို့ဝှက်အဖွဲ့အစည်းများ ပိုမိုများပြားလာစေမည်သာ ဖြစ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ သဘောပေါက်နားလည်ထားရချေမည်”

ပြင်သစ်ဆန့်ကျင်ရေး တော်လှန်မှုတွင် ပါဝင်သည့် သို့တည်းမဟုတ် ခေါင်းဆောင်သည့် သံဃာတော်များကို တစ်ခါတည်းတွင် ဖမ်းဆီးမိပြီး စစ်ဆေးသည်။ ဗင်လောင်းဒေသရှိ ရက်ထရီဘုရားအတွင်း၌ သံဃာတော်လှန်ရေး ခေါင်းဆောင်ဆရာတော် ငုယင်ဗန်ဇူးကို ၁၉၁၆ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်လျှို့ဝှက်ပုလိပ်အဖွဲ့က ဖမ်းမိသည်။ စစ်ဆေးသောအခါတွင်ကား ဖြောင့်ဆိုချက်ကို မရရှိကြချေ။ ဆရာတော်က မိမိကြွေးမြီများကို ဆပ်နိုင်ရန် ဒကာ-ဒကာမများက လှူဒါန်းကြခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် အဖြေပေးသည်။ တော်လှန်ရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး အစွန်းအစလေးမျှ ပေါ်ထွက်မလာချေ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ပြင်သစ်များအနေဖြင့် နောက်ဆုံးတွင် ဆရာတော် ငုယင်ဗန်ဇူးနှင့် အခြားသံဃာတော် ၄၃ ပါးတို့ကို နှစ်ရှည်ထောင်ချပစ်လိုက်ကြလေသည်။

အခြားဖမ်းဆီးခံရသော သံဃာတစ်ပါးမှာ ကမ်တောင်ကလပ်ပေါ်တွင် သီတင်းသုံးသည့် ဆရာတော် ကောင်ဗန်လောင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းက မိမိသည် နယ်လှည့်ပြီး ဘာသာရေးတရားများကိုသာ ဟောကြားကြောင်း ဖမ်းဆီးသူများကို ပြောသည်။ သို့သော်လည်း ပြင်သစ်စုံထောက်အဖွဲ့ကမူ ဆရာတော်သည် တော်လှန်ရေးအင်အားစုများကြား ဆက်သွယ်ရေးပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်နေကြောင်း စွဲချက်တင်ကာ ထောင်ချပစ်ကြလေသည်။

တစ်ဘောင်းဘုရားအတွင်း၌လည်း အခြားတော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုကို ပြင်သစ်လျှို့ဝှက်စုံထောက်များက ဖမ်းဆီးလိုက်ကြလေသည်။ ဆရာတော်ကြီး ဒေါင်းအပါအဝင် အခြားသံဃာတော်များနှင့် မြောက်မြားစွာသောလူများမှာ ဖမ်းဆီးနှိပ်စက်ခြင်းကို ခံကြရ၏။ မကြာမီမှာပင် ရက်ဂီယာ ဗုဒ္ဓဘာသာလေ့လာရေးအသင်း၊ အပြန်အလှန် ကူညီရိုင်းပင်းရေးအသင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဂျာနယ်တို့မှာ ပျက်စီးသွားကြလေသည်။ ဆရာတော်ဒေါင်းကို ပီနယ်ကျွန်းသို့ ပို့ပစ်လိုက်သည်။ ထိုကျွန်းပေါ်မှာပင် ပျံလွန်တော်မူရှာ၏။ အလားတူအမှုများ အများအပြား ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဖူးလေသည်။

စောစောပိုင်းကမူ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များကို ပြင်သစ်တို့က အကူအညီလည်းပေး၏။ ယုံကြည်အားကိုးမှုလည်း ပြု၏။ ထို့နောက်ပိုင်း၌ ယင်းအဖြစ်အပျက်များ ပေါ်ပေါက်လာသည်တွင် ပြင်သစ်တို့အဖို့ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်တိုင်းကို ယုံကြည်ရန် ခက်ခဲလာလေသည်။ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာတို့က ပြင်သစ်အုပ်စိုးမှုကို တော်လှန်ရေးအင်အားစုများနှင့် ပူးပေါင်းကာ ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်နေကြလေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များအနက် စိတ်ချရသူများကိုသာ ပြင်သစ်တို့က ယုံကြည်

သက်ဝင်ရန် အကြောင်း ဖြစ်လာသည်။ ယင်းအဖြစ်အပျက်များကား ဘာသာရေးခွဲခြားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာရန် အစများပေတည်း။ အယူဘာသာများကို ခွဲခြမ်းပြီး အရေးပေးခြင်း၊ ဖိနှိပ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရန် ရှေးဦးအဖြစ်အပျက်များပေတည်း။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ အမျိုးသား လွတ်လပ်ရေးတည်းဟူသော အကြောင်းကိုမူ ခွဲထုတ်၍မရနိုင်ပါချေ။

တိုင်းပြည်၏ဘဝနှင့် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များသည် တသီးတခြား ဖြစ်လာကြကြောင်း၊ ဗီယက်နမ် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များသည် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ကြီးမားစွာ ကွဲပြားလာသောအခါတွင် တိုင်းပြည်၏ဘဝနှင့် ပူးပေါင်းညီညွတ်လာသည့် အခြေအနေသို့ မဆိုက်ရောက်နိုင်ခဲ့ကြောင်းဖြင့် ပါမောက္ခ ငုယင်ဗန်ထရန်းက ရေးသည်။ ငုယင်ဗန်ထရန်းသည် ဆိုင်းဂုံးတက္ကသိုလ် စာပေဗေဒဌာန ပါမောက္ခဖြစ်ပြီး လူသိများသော ပညာတတ်ကြီးတစ်ဦး ဖြစ်လေသည်။ ၎င်းက အောက်ပါအတိုင်း ရေးသား၏။

“နိုင်ငံခြားသား သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ် အများအပြားသည် ဗီယက်နမ်ပြည်သူတို့ကို ကိုင်တွယ်ရာတွင် မှားယွင်းခဲ့လေသည်။ ကိုလိုနီစိတ်ဓာတ်ကို အခြေခံပြီး ဗီယက်နမ်ပြည်သူများအား ၎င်းတို့၏ယဉ်ကျေးမှုကို ပြောင်းလဲလက်ခံလာအောင် ပြုလုပ်ဖန်တီးကြလေသည်။ ထိုမှတစ်ဆက်တည်း ၎င်းတို့အမိတိုင်းပြည်ကို ပုံတူကူးယူစေသည့် အပြုအမူများသည် ပုံတူကူးယူခြင်းပြုရမည့် တိုင်းပြည်၏တန်ဖိုးနှင့် လက်တွေ့အလေ့အကျင့် လုပ်ငန်းများကို ထိခိုက်စေလေသည်။”

“၎င်းတို့နိုင်ငံများ၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးစံ၊ ဘာသာရေး အလေ့အကျင့်နှင့် ယုံကြည်ချက်စသည်များကို ပုံတူကူးယူထားသော ဗရင်ဂျီ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများမှာ ဗီယက်နမ်ပြည်သူတို့၏အမြင်၌ အဆင်မပြေဖြစ်ကုန်ကြတော့၏။ အနောက်နိုင်ငံတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံများဖြင့် ရပ်တည်နေသော ဗရင်ဂျီဘာသာ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများအဖြစ်သာလျှင် ကျွန်ုပ်တို့မြင်တွေ့လာရ၏။ တိုင်းရင်းသား ဓလေ့ထုံးစံ အမူအကျင့်ကိုကား လုံးဝမမြင်မတွေ့ရချေ။”

“ထို့ကြောင့်လည်း ကျွန်ုပ်တို့၏ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပုံ၊ အနုပညာ၊ ဘာသာရေးအလေ့အကျင့် စသည်များသည် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်မဟုတ်သော ပြည်သူများအကြားတွင် အထူးအဆန်းများ ဖြစ်နေတော့၏။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်နှင့် ဗရီဂျီဘုရားရှိခိုးကျောင်းများသည် ထင်ရှားသော အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်လာ၏။ အခြားသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပိုမိုနီးကပ်

လာ၏။”

“ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းသည် ဗရင်ဂျီဘာသာကို သက်ဝင်ယုံကြည်သည့် ဗိယက်နမ်ပြည်သူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ရိုးရာဓလေ့ ထုံးစံများကို စွန့်ပယ်ရမည်။ ၎င်းတို့၏ မိရိုးဖလာ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်မှုများကို စွန့်ပယ်ရမည်။ ၎င်းတို့၏ ဒေသယဉ်ကျေးမှုများကို စွန့်လွှတ်ရမည်။ သို့ကလိ ဗိယက်နမ်ပြည်သူများက မိမိတို့၏ ပင်ရင်းယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံအားလုံးကို စွန့်လွှတ်ပြီးပါမှ ဗရင်ဂျီဘာသာသို့ ကူးပြောင်းကာ ဗရင်ဂျီတွေးသည့်အတိုင်း တွေး၊ ဗရင်ဂျီ လုပ်သည့်အတိုင်း လုပ် စသည်ဖြင့် အပြီးတိုင် ပြောင်းလဲပြီး ယဉ်ကျေးမှုသစ်တစ်ရပ်ကို လက်ခံကြရတော့လေသည်။”

“နောက်ဆုံးတွင် ဗရင်ဂျီဘာသာသို့ ဝင်ရောက်ကိုးကွယ်မိပြီဆိုလျှင် မိမိတို့၏ပြည်သူများ၊ တိုင်းရင်းသားများအကြားတွင် နိုင်ငံခြားသားများအဖြစ်နှင့် တသီးတခြား ရပ်တည်ကြရတော့မည် ဖြစ်ချေသည်။”

၁၉၅၂ ခုနှစ်က ထုတ်ဝေသော မစ်ရှင်အမည်ရှိ ဂျာနယ်တွင် ဂိုဏ်းအုပ်ဘုန်းတော်ကြီး ဖန်ဟန်ကွင်းက အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားခဲ့သည်။

“ဗိယက်နမ် ဗရင်ဂျီ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများသည် ဗိယက်နမ်အမည်ခံကာ ဗိယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ရှိလင့်ကစား ပြင်သစ် ဗရင်ဂျီ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများအသွင်ဖြင့်သာလျှင် ရပ်တည်နေကြလေသည်။ နိုင်ငံခြားတွင်ရှိသော စပိန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများ၊ သို့တည်းမဟုတ် ပင်လယ်ရပ်ခြားတွင်ရှိသည့် ကနေဒါဘုရားရှိခိုးကျောင်းများအသွင်ဖြင့် ရပ်တည်နေကြသည် မဟုတ်ချေ။ မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်တည်နေရသနည်း။”

“ယနေ့ ပြည်သူများသည် တမင်လုပ်ယူရသော နိုင်ငံခြားဘဝကို အလွယ်တကူနှင့် ဥပေက္ခာပြုမထားနိုင်ကြချေ။ ဗိယက်နမ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများကဲ့သို့သော တမင်လုပ်ယူရသည့်နိုင်ငံခြား အသွင်သဏ္ဍာန်၊ အမူအကျင့်များကို လျစ်လျူမရှုနိုင်တော့ချေ။ အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားဗိယက်နမ် လူမျိုးဂိုဏ်းချုပ်၊ ဂိုဏ်းအုပ်များ နည်းပါးနေသည်ကိုသာမက ဗိယက်နမ်တွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ ဗရင်ဂျီဘာသာ အမြစ်တွယ်ခဲ့လင့်ကစား အရေးကြီးသည့် ရာထူးဌာနရများသည် ဗိယက်နမ်လူမျိုးတို့၏ လက်တွင်း၌ မရှိကြ။ နိုင်ငံခြားသားသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်များကသာလျှင် ရယူကိုင်တွယ်နေကြ

လေသည်”

“အပြောအဆို အရေးအသား၊ သီဆိုမှု၊ ဘာသာရေး အယူအဆ၊ အတွေးအခေါ် စသည်တို့အားလုံးမှာ နိုင်ငံခြားပုံပန်းသဏ္ဍာန်အတိုင်းသာ ဖြစ်နေပြီး အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှုဟန်များ ပပျောက်နေလေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဗိယက်နမ်တိုင်းရင်းသား ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များသည် ဗိယက်နမ်တိုင်းရင်းသား အဖွဲ့အစည်းများကြား၌ မဝင်ဆံ့နိုင်အောင် ဖြစ်နေကြရလေသည်။”

ပါမောက္ခ ငုယင်ဗန်ထရန်းနှင့် ဂိုဏ်းအုပ်ဆရာတော်ကွင်းတို့ ရေးသားသကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံခြားသာသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ လွဲမှားသော ခံယူချက်သည် ဗိယက်နမ်ပြည်၌ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များနှင့် ၎င်းဘာသာဝင် မဟုတ်သူများကြား ကြီးမားသော ကွဲလွဲချက်ကြီးကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အရေးကြီးသောအကြောင်း ယုတ္တိပင်ဖြစ်လေသည်။ ထိုမျှမက အခြားမှားယွင်းမှုများလည်း ရှိချေသေးသည်။

တိုင်းရင်းသားများ၏ အစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုများ၊ ဘာသာရေး ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုများနှင့် ပတ်သက်ပြီး စောစောပိုင်း သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဘာသာစကားနှင့် ဦးတည်ချက်သည် ပျက်စီးထိခိုက်မှုများကို ဖြစ်စေလေသည်။ နောက်ပိုင်း၌ ကိုလိုနီအစိုးရနှင့် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်တို့၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ် ငိုဒင်ဇင်အစိုးရနှင့် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်တို့၏ မဟာမိတ်ဖွဲ့မှု စသည်များသည် အခြေအနေများကို ပိုမိုဆိုးဝါးမှုသာ ဖြစ်စေခဲ့ပေသည်။

ဗရင်ဂျီ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၏ သြဇာအာဏာသည် ပြင်သစ်အုပ်စိုးနေသည့် ခေတ်ကာလတစ်လျှောက်လုံး ကြီးမားစွာ လွှမ်းမိုးခဲ့သည်။ အင်ဒိုချိုင်းနားစစ်ပွဲ ၁၉၄၆-၅၄ ကာလတစ်လျှောက်လုံးမှာပင်လျှင် သြဇာအာဏာ ကြီးမားနိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ အထူးသဖြင့် ပြင်သစ်လူမျိုး ဘုန်းတော်ကြီးများ၏ သြဇာအာဏာမှာ အကြီးမားဆုံး ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ တစ်စုံတစ်ယောက်သူသည် အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဘေးအန္တရာယ် တစ်စုံတစ်ရာကို တွေ့ဆုံရင်ဆိုင်နေရပြီ ဆိုငြားအံ့၊ ဒေသခံ ဘုရင်ဂျီဘုန်းတော်ကြီးများကို ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံခြင်းအားဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်များမှ လွတ်ကင်းကာ လုံခြုံစွာ နေထိုင်နိုင်လေသည်။

ဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် ခြိမ်းခြောက်ခြင်းဟူသည်ကား ပြင်သစ်လက်ထက်တွင် ဘာမျှ မကွဲပြားသော အချက်များပင် ဖြစ်လေသည်။ အထူးသဖြင့် အင်ဒိုချိုင်းနားသို့ ပြင်သစ်စစ်တပ်များ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသောအခါတွင် ဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် ခြိမ်းခြောက်ခြင်းများ

ကို မပြတ်ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့သော အခြေအနေများကြောင့် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် ဘုန်းတော်ကြီးများ၏ ကာကွယ်ခြင်းနှင့် အာမခံခြင်းဟူသည်မှာ အကြီးဆုံးသော လုံခြုံရေးကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်နေရလေတော့သည်။

ထို့ကြောင့် လူပေါင်းများစွာတို့သည် ဗရင်ဂျီဘာသာသို့ ကူးပြောင်းဝင်ရောက် ခဲ့ကြရ၏။ သူတို့တွင် လုံခြုံရေး၊ ဘဝအာမခံ ရရှိရေးအတွက် အခြားနည်းလမ်း မရှိ တော့ချေ။ တစ်လမ်းတည်းသော ဗရင်ဂျီဘာသာသို့ ကူးပြောင်းဝင်ရောက်ခြင်းသာလျှင် ပြုလုပ်ကြရတော့သည်။

ထိုခေတ် ထိုကာလက ပြင်သစ်စစ်တပ်နှင့် လျှို့ဝှက်စုံထောက် အဖွဲ့ကြောင့် ခံစားခဲ့ရသည့် ဘေးဒုက္ခများကို ဗီယက်နမ်ပြည်သူများက မေ့ပျောက်နိုင်ခြင်း မရှိတော့ ချေ။ သူတို့အပေါ်တွင် ကျရောက်ခဲ့သည့် သူတို့ ခံစားခဲ့ကြရသည့် ဘေးအန္တရာယ်များ၊ နယ်နှင့်ပြည်နှင့်ဒဏ်များ၊ ဖမ်းဆီးခြင်းများ၊ ဖိနှိပ်ခြင်းများ စသည်တို့ကား ဗီယက်နမ် မြေပေါ်မှ ပြင်သစ်များ ဆုတ်ခွာသွားပြီးသည့် နောက်ပိုင်းတိုင်အောင် အတောမသတ် ဆက်လက်ခံစားနေရချေသည်။ အုပ်စိုးသူများ ပြောင်းလဲသွားလင့်ကစား၊ နိုင်ငံခြားသား လက်အောက်မှ တိုင်းရင်းသား အစိုးရလက်အောက်သို့ပင် ရောက်ရှိလာလင့်ကစား အထက်ပါ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှု စက်ယန္တရားဟောင်းကြီးသည် ပိုမိုကြီးမားသော အရှိန် အဟုန်ဖြင့် ဆက်လက်လည်ပတ်နေဆဲပင် ရှိချေသေးသည်။

ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် သမ္မတ ငိုဒင်ဇင်သည် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်သည့် ပုလိပ်အဖွဲ့ စက်ယန္တရားကြီး လည်ပတ်နေသော တိုင်းပြည်တစ်ပြည်ကို ထူထောင်သူတစ်ဦး ဖြစ် ၏။ ပုလိပ်များသည် တစ်ပြည်လုံးတွင်ရှိသည့် ဒီမိုကရေစီ အခွင့်အရေးမှန်သမျှကို လှည့်လည်ဖိနှိပ် ဖျက်ဆီးချိုးနှိမ်ခဲ့ကြလေသည်။ ယင်းဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှု စက်ယန္တရား ကြီးကို ငိုဒင်ဇင်မိသားစု၏ နိုင်ငံရေးအခြေအနေ မြင့်မားရေး၊ အာဏာတည်မြဲရေး၊ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များ ပြန့်ပွားရေးအတွက် အသုံးချခဲ့သည်။ ထိုသို့လွဲမှားစွာ အသုံးချမှု ကြောင့် ၎င်းတို့အတွက်ရန်သူများကိုသာ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့၏။

၁၉၅၄ ခုနှစ်ကုန်ပိုင်းက အားလုံးလိုလို ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များ ဖြစ်ကြသော ဒုက္ခသည်ပေါင်း ၈ သိန်းခန့်သည် မြောက်ပိုင်းဒေသရှိ အိုးအိမ်များကို စွန့်လွှတ်ကာ တောင်ပိုင်းသို့ ပြေးဝင်ခိုလှုံလာကြသည်။ ယင်းဒုက္ခသည် စခန်းများနှင့် ပြန်လည်နေရာ ချထားရေးများကို ငိုဒင်ဇင်အစိုးရက အထူးဂရုစိုက်ကာ စီမံဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် ဒုက္ခသည်များမှာ အစိုးရ၏ အခွင့်အရေးပေးခြင်းခံရသော နိုင်ငံ

သားများ ဖြစ်လာကြသည်။ သို့သော် မကြာမြင့်မီမှာပင် ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေး အလွဲ သုံးစားပြုလုပ်မှုများသည် ဒေသခံပင်ရင်း ပြည်သူ့အများကို စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်ပွား စေတော့သည်။ မကျေနပ်မှုများကို ဖြစ်ပွားစေတော့သည်။

၁၉၆၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၁၅ ရက်နေ့၌ ပဲရစ်မြို့၌ ထုတ်ဝေသည့် “နိုင်ငံတကာ ဗရင်ဂျီ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ သတင်းများ” ဂျာနယ်အမှတ် ၁၈၈ ၏ ရေးသားချက်မှာ များစွာထင်ရှားလေသည်။ ငိုဒင်ဇင်အစိုးရ၏ လက်ထက်တွင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၌ ဗရင်ဂျီ ဘာသာဝင်များ အထူးတလည် တိုးပွားလာခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ရေးသားဖော်ပြလိုက် ခြင်းဖြစ်လေသည်။ ယင်းဆောင်းပါးကို ဘုန်းတော်ကြီးဖူဟွာက အောက်ပါအတိုင်း ကိုးကားရေးသားဖော်ပြသည်။

“၁၉၅၈ ခုနှစ်က ဖူဟွာတွင် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် ၆၉၂ ဦးသာရှိခဲ့သည်။ ၁၉၅၉ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ဘာသာဝင်ဦးရေ ၂၀၀၀ ထိ တိုးတက်လာ သည်။ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်ဖြစ်လာရန် ညွှန်ကြားမှု၊ သွန်သင်မှုခံယူနေကြ သူများမှာမူ မရေမတွက်နိုင်အောင် များပြားလှ၏။ ဘင်လောင်းဒေသတွင် ကျေးရွာများက ၎င်းတို့ရွာများရှိ ရွာသားများအားလုံးကို ဗရင်ဂျီဘာသာ အတွင်းသို့ သွတ်သွင်းပေးပါရန် ဂိုဏ်းချုပ်ဆရာတော် ငိုဒင်သပ်အား ပြောကြားကြောင်းဖြင့် ငိုဒင်သပ်က ကျွန်ုပ်တို့ကို ပြောပြသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့ကို တရားပြရန် ဓမ္မဆရာများ အလုံအလောက်မရှိသောကြောင့် ပြုလုပ် မပေးနိုင်သေးချေ။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံမှလွဲလျှင် အရှေ့ဖျားနိုင်ငံများတွင် ဗီယက်နမ် နိုင်ငံသည် တစ်ပြည်လုံး ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များ ဖြစ်လာရန် အလားအလာ ရှိနေလေသည်။”

ဂိုဏ်းချုပ်ဆရာတော် ငိုဒင်သပ်သည် ကွယ်လွန်သူ သမ္မတငိုဒင်ဇင်နှင့် ညီအစ်ကို တော်စပ်သူ ဖြစ်၏။ သူ၏ ဩဇာအာဏာ မည်မျှကြီးမားကြောင်းကို ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ တွင် လူတိုင်းသိရှိကြလေသည်။ ယင်းဂျာနယ်မှာ ဟွေးမြို့ရှိ ဖူဆိုင်လေဆိပ်သို့ ဆရာတော် ငိုဒင်သပ်ရောက်လာသည့် ဓာတ်ပုံတစ်ပုံ ဖော်ပြပါရှိလေသည်။ ငိုဒင်သပ် အား စစ်သားနှင့် အရာရှိများစွာတို့က ကြိုဆိုသည်။ ဂုဏ်ပြုတပ်ဖွဲ့ဖြင့်ပင် အလေးပြု ကြလေသည်။ ယင်းအချက်များကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဂိုဏ်းချုပ်ဆရာတော်ကြီး ငိုဒင်သပ်သည် ဘာသာရေးစိတ်ဓာတ်သက်သက်ဖြင့် သာသနာပြုနေခြင်း မဟုတ် ကြောင်း၊ အစိုးရ၏အကူအညီများ၊ အခွင့်အရေး အာဏာများကို အသုံးပြုပြီး ဗရင်ဂျီ

ဘာသာ ပြန့်ပွားအောင် ရည်စူးကြိုးပမ်းနေခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ အာဏာလက်ရှိ အစိုးရနှင့် တစ်သွေးတစ်သားတည်း ပူးပေါင်းကာ ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိသာနိုင်လေသည်။

(မှတ်ချက်။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိလာသည့် ၁၉၅၄ ခုနှစ် နှင့် ၁၉၆၆ ခုနှစ်များတွင် အခြေအနေများ ပြောင်းလဲလာလေတော့သည်။ ထိုအချိန် တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဌာနချုပ်သို့ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များ၊ ဘာသာဝင်များ အမြောက်အမြား လာရောက်ကြသည်။ နောင်တွင် အဆိုပါ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဌာနချုပ် ၏ အကြီးအကဲဖြစ်လာမည့် ဆရာတော်ကြီး သစ်တန်ချောအား ပြဿနာအထွေထွေကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးပါရန် လူအပေါင်းက လျှောက်ထားကြကြောင်းဖြင့် ဆရာတော် သစ်တန်ချောက ကျွန်ုပ်ကို ပြောပြသည်။ အဆိုပါ လူမှုရေးရာပြဿနာ အထွေထွေကို ဆရာတော်ကြီးအနေဖြင့် လည်းကောင်း၊ အခြား ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များ အနေ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးမည်ဆိုပါက ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသည်မှာ ယခင် ခရစ်ယာန်သာသနာပြုများ၏ လွဲမှားသော လမ်းစဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်သည် နှင့်သာ တူညီမျှဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဆရာတော်သစ်တန်ချောကို ကျွန်ုပ်က ပွင့်ပွင့်လင်း လင်းပင် လျှောက်ထားခဲ့ပါသည်။ စာရေးသူ)

ဘာသာရေးကို နိုင်ငံရေးအနေဖြင့် သုံးစွဲခြင်းသည် နိုင်ငံရေးအရ ဘာသာရေး ဖိနှိပ်မှုများကို မလွဲမသွေ ဖြစ်ပေါ်လာစေမည်သာ ဖြစ်သည်။ ကွမ်ထရီမြို့တွင် ပေါ် ပေါက်ခဲ့သည့် အရေးအခင်းသည် ထင်ရှားသော သာဓကတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ချေသည်။

ဂိုဏ်းချုပ်ဆရာတော်ကြီး ငိုဒင်သပ်က ဘုရားဖူးများအတွက် “ကျွန်ုပ်တို့၏ လာဗင်းရှင်တော်မ” အဆောက်အအုံကို ၁၇ မျဉ်းပြိုင်၏ တောင်ဘက်မိုင် ၂၀ ခန့် အကွာတွင် တည်ဆောက်သည်။ တိုင်းပြည်၏ ဘာသာရေး အထွတ်အမြတ်နေရာ အဖြစ် ဂိုဏ်းချုပ်ဆရာတော်ကြီးက ကင်ပွန်းတပ်သည်။ “ကျွန်ုပ်တို့၏ လာဗင်းရှင် တော်မ” စာစောင်ကို ၁၉၆၂ ခုတွင် ပထမဦးဆုံးအနေဖြင့် ထုတ်ဝေသည်။ ယင်း စာစောင်၌ အလှူရှင်များစာရင်းကို ဖော်ပြရာ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ ဒုတိယသမ္မတ ငုယင် ငေါက်သို့သည် အလှူရှင်စာရင်းတွင် ထိပ်ဆုံးမှဖြစ်၏။ ၎င်းနှင့်တစ်ဆက်တည်း ဝန်ကြီးများ၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများ၏ အမည်စာရင်းများကို ဆက်လက်ဖော်ပြထားလေ သည်။ ၎င်းတို့ အားလုံးလိုလို လှူဒါန်းကြသည့် အလှူငွေများမှာ အတူတူလောက်ပင် ဖြစ်လေသည်။

ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များနှင့် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် မဟုတ်သူများပါ ယင်းအဆောက်အအုံဆောက်လုပ်ရေး အလှူငွေစာရင်းတွင် မိမိတို့အမည်ကို ပါဝင်စေလိုကြပေသည်။ အဆောက်အအုံအတွက် လိုအပ်သည့်ငွေများ ရရှိရန် ထိလက်မှတ်များ ရိုက်နှက်ပြီး ယာဉ်ထိန်းရဲများကို ပေးအပ်ထားလေသည်။ မော်တော်ယာဉ်ဥပဒေကို ချိုးဖောက်မိသည့် ဘတ်စ်ကားဒရိုင်ဘာများ၊ ကိုယ်ပိုင်ကားဒရိုင်ဘာများနှင့် အခြားမော်တော်ယာဉ်မောင်းသူများ ယင်းထိလက်မှတ်ကို မဝယ်မနေရဝယ်စေသည်။ လာဗင်း၏ ပွဲလမ်းသဘင်ရက်များအတွင်း၌လည်း ပွဲတော်သို့ သွားမည့်သူများကို မီးရထားခ တစ်ဝက်လျှော့ပေးသည်။

ဗင်လောင်းဒေသတွင်ရှိသည့် “ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ် ဗဟိုဌာန” သည် ကွန်မြူနစ်ကို ဆန့်ကျင်သည့် သမ္မတဒီဒင်ဇင်၏ ရှေ့တန်းဌာနတစ်ခု ဖြစ်လေသည်။ ဒီဒင်ဇင်၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ် အယူအဆများကို ရှေ့တန်းတင်ပေးသော ဝါဒဖြန့်ဌာနပင် ဖြစ်လေသည်။ ယင်းဌာနကို ဂိုဏ်းချုပ်ဆရာတော်ကြီး ဒီဒင်သပ်ကပင် ဗင်လောင်းဒေသ ဂိုဏ်းချုပ်ဆရာတော်ဘဝက တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။

ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း၊ အစိုးရ အမှုထမ်းအရာထမ်းများ မှန်သမျှ ယင်းဗဟိုဌာနတွင် ဖွင့်လှစ်ထားသည့် ဘာသာရေးသင်တန်းသို့ မတက်မနေရ တက်ရောက်လေ့လာကြရလေသည်။ သင်တန်းဆရာအားလုံးလိုလိုမှာ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် ဂိုဏ်းအုပ်ဆရာတော်များ ဖြစ်လေသည်။ သင်တန်းတက်ရောက်နေစဉ် ကာလအတွင်း အဆိုပါ အယူဘာသာကို ဆန့်ကျင်မိသော မည်သည့်အမှုထမ်း အရာထမ်းမဆို အလစ်မပေးဘဲ စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ ထောက်လှမ်းစစ်ဆေးခြင်းကို ခံရလေသည်။ ထို့နောက်ပိုင်းတွင် အပြစ်ပေးခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ရာထူးမှ ထုတ်ပယ်ပစ်ခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း မလွဲမသွေ ခံရတော့သည်။ အပြစ်မဲ့ ပြည်သူများကို ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခြင်း၊ အပြစ်ပေးခြင်း၊ အကျပ်ကိုင်ခြင်း အစရှိသည့် အာဏာအလွဲသုံးစား ပြုမှုများကား အရပ်ဒေသပေါင်းများစွာတို့တွင် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိချေသည်။ အထူးသဖြင့် ဗီယက်နမ် အလယ်ပိုင်းဒေသတွင် အများအပြား ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အတွက် အထွတ်အမြတ်ဖြစ်သော ကဆုန်ညောင်ရေသွန်း ပွဲတော်ကျင်းပသည့် ကဆုန်လပြည့်နေ့ကို အများပြည်သူရုံးပိတ်ရက်များ စာရင်းမှ ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် ပယ်ဖျက်ပစ်လိုက်သည်။ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များအတွက် ခရစ္စမတ်

နေ့သည် အရေးကြီးသကဲ့သို့ပင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက်လည်း ထိုနေ့သည် အရေးကြီးသော၊ အထွက်အမြတ်ဖြစ်သော အခါကြီးရက်ကြီး ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ထိုပွဲတော်အခမ်းအနားကို နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် ကျင်းပခဲ့ကြသည်သာ ဖြစ်၏။ နောက်တစ်နှစ်သို့ ရောက်သောအခါ တစ်တိုင်းတစ်ပြည် လုံးရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ အကျပ်ကိုင်မှုကြောင့် အစိုးရက မူလဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ပြီး အများပြည်သူ ရုံးပိတ်ရက်အဖြစ် တစ်ဖန်ပြန်လည် သတ်မှတ်ပေးခဲ့ရသည်။

၁၉၆၃ ခုနှစ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားလျက် ရှိသည်။ ယင်းပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေခိုက်မှာပင် ထိုအမှုအခင်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအချက်များကို ပင်လယ်ရပ်ခြား ဗိယက်နမ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအသင်းက လက်ခံရရှိကြလေသည်။ ၁၉၆၃ ခုနှစ် အလယ်ပိုင်းတွင်မူ ပင်လယ်ရပ်ခြား ဗိယက်နမ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအသင်းက ၄၉ မျက်နှာရှိသည့် တိုင်ကြားစာတစ်စောင်ကို နယူးယောက်မြို့ရှိ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အားလုံး၏ ကိုယ်စားလှယ်များထံသို့ ပေးပို့လိုက်သည်။ ယင်းတိုင်ကြားစာတွင် ငိုဒင်ဇင်အစိုးရက လူမှုအခွင့်အရေးများကို ချိုးဖောက်နေကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကို ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ကာ ဘာသာရေးလွတ်လပ်မှုများ ရုပ်သိမ်းနေကြောင်း၊ ဘာသာရေး ခွဲခြားမှုများကိုလည်း ပြုလုပ်နေကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြပါရှိလေသည်။

၁၉၆၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ကုန်ခါနီးတွင် စာမျက်နှာ ၁၀၀ ခန့်ရှိသည့် အခြားတိုင်စာတစ်စောင်ကို ကုလသမဂ္ဂသို့ ပေးပို့ပြန်၏။ ယင်းတိုင်ကြားစာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအား အစိုးရက ဖမ်းဆီးအရေးယူခြင်း၊ နှိပ်ကွပ်ခြင်း၊ သတ်ဖြတ်ခြင်းများ ပြုလုပ်နေကြောင်းဖြင့် လိုအပ်သလို အရေးယူဆောင်ရွက်ပေးရန် အသနားခံတိုင်ကြားခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုတိုင်စာများတွင် အချက်အလက် အတိအကျများ၊ အမည်နှင့် လက်မှတ်များ၊ တံဆိပ်များ စသည်ဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များက အတိအကျ ရေးသားဖော်ပြကြလေသည်။

အဆိုပါ အထောက်အထားအရ ကွမ်ငေးပြည်နယ်တွင် ဘာသာရေးဖိနှိပ်မှု ၇ မှုဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း၊ ဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကို ငိုဒင်ဇင်၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး အယူအဆများကို လက်ခံပြီး ဗရင်ဂျီဘာသာသို့ ကူးပြောင်းဝင်ရောက်ရန် အကျပ်ကိုင်ကြောင်း။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကို ဗရင်ဂျီဘာသာသို့ ဝင်ရောက်ရန်အတွက် ပြည်သူ့အခွင့်အာဏာ အလွဲသုံးစားပြုလုပ်ပြီး ခြိမ်းခြောက်ပြောင်းလဲခြင်း ပြုခိုင်းသည့် အမှု ၈ မှု ဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း။

ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်တစ်ပါးကိုမူ ကွန်မြူနစ်အဖြစ် စွပ်စွဲကာ ဖမ်းဆီးထောင်ချပစ်လိုက်ကြောင်း၊ မတရားသက်သက် လုပ်ကြံစွပ်စွဲခြင်းဖြစ်ကြောင်း။

ဘင်ဒင်းဒေသတွင်မူ အစိုးရ ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဌာနသို့ သွားရမည်ဆိုပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကို နှင်ထုတ်မှု ၇ မှု ဖြစ်ပွားကြောင်း၊ အိုးအိမ်စည်းစိမ်ပစ္စည်းများကို စွန့်လွှတ်ကာ ရွှေ့ပြောင်းထွက်ခွာပေးရကြောင်း၊ ၎င်းတို့စီစဉ်ပေးသည့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဌာနသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ကြရကြောင်း၊ အဆိုပါ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ချမ်းသာကြွယ်ဝသည့် တောင်သူလယ်သမားများ ဖြစ်ကြပြီး ပြန်လည်နေရာချထားရေးဌာနသို့ သွားရောက်နေထိုင်ရမည့် အလုပ်လက်မဲ့များ မဟုတ်ကြကြောင်း။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကို ဗရင်ဂျီဘာသာသို့ ကူးပြောင်းကိုးကွယ်ရန် အာဏာသုံးပြီး အတင်းအဓမ္မ အကျပ်ကိုင်သည့် အမှု ၅ မှုလည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြောင်း။

ဖူယင်ပြည်နယ်တွင်မူ အကျပ်ကိုင်ပြီး ဘာသာပြောင်းလဲစေသည့် အမှု ၁၅ မှု၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကို မကိုးကွယ်ရန် ခြိမ်းခြောက်မှု ၃ မှု၊ ဖမ်းဆီးခြင်း၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း၊ ဘာသာပြောင်းခိုင်းခြင်းပြုမှု ၃ မှုနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ၂ ဦးကို မြေပုံတစ်ခုအတွင်း၌ မြှုပ်နှံသတ်ဖြတ် သဂြိုဟ်မှုတစ်ခု ဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း စသည်ဖြင့် အဆိုပါ တိုင်ကြားစာများတွင် ဖော်ပြပါရှိလေသည်။ ငိုဒင်ဇင်အစိုးရ၏ ဘာသာရေးဖိနှိပ်မှုများ၊ အာဏာအလွဲသုံးပြီး ဗရင်ဂျီသာသနာပြုမှုများကို ဖော်ပြထားလေသည်။

အမျိုးသား ဗရင်ဂျီဘာသာ အတွေးအမြင်သစ်ပေါ်ထွန်းခြင်း

အစိုးရ၏ အပြုအမူများကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များအကြား ကွာဟချက်ကြီးသည် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည်ထက် ကျယ်ပြန့်လာလေသည်။ တာဝန်ရှိသော အခြေအနေကို ကောင်းစွာ သုံးသပ်တတ်ကြသည့် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များသည် ဗီယက်နမ်ပြည်သူများအကြား၌ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များ အခိုင်အမာစုစည်းမိစေရန် အပတ်တကုတ် ကြိုးပမ်းအားထုတ်လာကြလေသည်။

“ဗရင်ဂျီ ဘာသာဝင်တို့သည် အမျိုးသား လူမှုအဆောက်အအုံအတွင်း မိမိနှင့် တစ်နိုင်ငံတည်းသားဖြစ်သော ဗီယက်နမ်ပြည်သူတို့၏ အလယ်တွင် နိုင်ငံခြားသားများ

အဖြစ် ရပ်တည်နေကြကြောင်း” ဖြင့် ငိုဒင်ဒင်၏ ဓားထက်သော အစိုးရလက်အောက်မှာ ပင်လျှင် ပါမောက္ခဌာနထုတ်ဖန်ရေးက ဖော်ပြပြောဆိုခဲ့လေသည်။ မည်သို့ဆိုစေ ယနေ့ ကာလတိုးတက်သော ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များ၏ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်များ၊ တာဝန် ယူမှုများသည် ချီးကျူးထိုက်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ယင်းတိုးတက်သော ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များက မိမိတို့၏ ဘာသာဝင်များ တိုးတက်များပြားလာစေလိုလျှင် ဗိယက်နမ်ယဉ်ကျေးမှုများနှင့် သဟဇာတဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုလာကြ၏။ ကြိုးပမ်းမှုများလည်း ပြုလုပ် လာကြ၏။ ထိုသို့သော တိုးတက်သူများ၊ ခေတ်မီသူများက တစ်ဖက်တွင် လူငယ်များ မိမိတို့ ဘာသာကို နားလည်သဘောပေါက်လာကြရန် ကြိုးစားကြလေသည်။ အခြား တစ်ဖက်တွင်လည်း ဗိယက်နမ်အလေ့အကျင့်ရှိသော၊ အသွေးအရောင်ရှိသော၊ ဓလေ့ ထုံးစံရှိသော တိုင်းရင်းသား ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်လာစေရန် ကြိုးစားနေ ကြလေသည်။

ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များ၏ စာပေကလပ်တစ်ခုက ထုတ်ဝေသည့် “စာပေ သမာဓိ” စာစောင်က ရှေးရိုးကျမ်းစာကို ခေတ်မီသမ္မာကျမ်းစာ ပုံသဏ္ဍာန်သို့ ပြောင်းလဲရန် နှိုးဆော်တိုက်တွန်းရေးသားလျက် ရှိသည်။ ယင်းစာစောင်ကို အုပ်ချုပ်သူမှာ ဖန်ဒင်း ဖြစ်၏။ လီဘက်တင်း တေးဂီတကလပ်ကလည်း အလားတူ ဦးတည်ချက်အတိုင်း ဆောင်ရွက်လျက် ရှိချေသည်။ ဗရင်ဂျီဓမ္မတေးများကို ဗိယက်နမ် ဓလေ့ထုံးစံ ပုံသဏ္ဍာန် အတိုင်း ပထမဆုံး ရေးစပ်သီဆိုနေကြချေပြီ။ ဘုန်းတော်ကြီး ငိုလင်းသည် အမျိုးသား တေးဂီတနှင့် အနုပညာဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဖြစ်လာ၏။ ဘုန်းတော်ကြီး ထရန်ဟူး သန်ကမူ ကျောင်းသားလူငယ်များနှင့် လက်ပွန်းတတီး ဆက်သွယ်ကာ ဗရင်ဂျီဘာသာ ကို လူငယ်များ နားလည်သဘောပေါက်လာအောင် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိချေသည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ် ရောက်သည်တွင် လေ့လာရေး ရက်သတ္တပတ်များကို မြို့ကြီး များ၌ ဆော်ဩဆောင်ရွက်ကြလေသည်။ ဆိုင်းဂုံမြို့တွင်လည်း “ဗရင်ဂျီဘာသာ လေ့လာရေးနှင့် ဆွေးနွေးရေး ရက်သတ္တပတ်” ကို ပြုလုပ်ကြသည်။ ဒါးလက်မြို့၌ “ကျမ်းစာရက်သတ္တပတ်” ကို နှိုးဆော်ပြုလုပ်ကြ၏။ အရပ်ဒေသပေါင်းများစွာ၌ ဟောပြောပွဲများ၊ ပို့ချမှုများ၊ လေ့လာမှုများကို ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။ ကျောင်းသူကလေး များကိုပင် သင်ကြားပေးလျက် ရှိသည်။

ထိုပြောင်းလဲမှုများနှင့် ပတ်သက်ပြီး “ကျွန်ုပ်တို့၏ ကိုးကွယ်မှု” အမည်ရှိ

ဂျာနယ်က “ဘာသာရေးနှင့် အမျိုးသား” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဆွေးနွေးရေး သားလေသည်။ ယင်းဂျာနယ်ကို ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် ပညာတတ်များနှင့် ကျောင်းဆရာ များပါဝင်သော အုပ်စုတစ်စုက ထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်ပြီး အတိုးတက်ဆုံးသော ဗရင်ဂျီ ဘာသာ ဂျာနယ်တစ်စောင် ဖြစ်လေသည်။ ပြည်သစ်ပြည်တွင် ထုတ်ဝေနေသည့် “ဆက်သွယ်ရေး” အမည်ရှိ ဗရင်ဂျီဘာသာ ဂျာနယ်ကလည်း အဆိုပါလမ်းစဉ်ကိုပင် လက်ခံလိုက်နာလျက် ရှိချေပြီ။ ဆက်သွယ်ရေးဂျာနယ်သည် ဗီယက်နမ်ပြည်၌ ကျွန်ုပ် တို့ ဖော်ထုတ်မပြောဆိုဝံ့သည့် အကြောင်းများကို ရေးသားလျက်ရှိကြောင်း၊ သာသနာ ပြုလုပ်ငန်းများကို အကျိုးပြုလျက်ရှိကြောင်းဖြင့် ဆိုင်းဂုံမြို့ရှိ သတင်းထောက်တစ် ယောက်က ရေးသားသည်။

ထိုအချိန်တွင် ဘုန်းတော်ကြီး ငှယ်ငေါက်လန်သည် ပြင်သစ်ပြည်ရှိ တိုးတက် သော၊ ပွင့်လင်းသော ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များ အကြား၌ များစွာထင်ရှားသည့် ဘုန်းတော် ကြီးတစ်ပါးအဖြစ် ကျော်ကြားလာ၏။ ၎င်း၏ ရေးသားချက်များသည် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ အတွက် များစွာအကျိုးဖြစ်ထွန်းစေလေသည်။ အဆိုပါ တိုးတက်သည့် ပညာတတ် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များသည် အနာဂတ်ဗရင်ဂျီဘာသာ၏ ကောင်းသော အလားအလာ ကို အာမခံချက်ပေးလျက် ရှိချေသည်။ ထိုမျှမက အားပေးခြင်း၊ ထောက်ပံ့ခြင်းကို လည်း ပြုလျက်ရှိကြသည်။

အဆိုပါ တိုးတက်သော အတွေးအမြင်သစ်များ ရရှိလာကြသည့် ဗရင်ဂျီဘာ သာရေး ခေါင်းဆောင်တို့သည် ပညာရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုရေးရာများတွင် သာ ကြိုးပမ်းချက်များ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲချက်များ ပြုလုပ်နေကြသည်မဟုတ်။ ဗရင်ဂျီ ဘာသာဝင်တို့၏ နိုင်ငံရေး ဦးတည်ချက်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက် လျက် ရှိကြသည်။

ယင်းအချက်သည် များစွာမှ အရေးကြီးလှပေ၏။ မျိုးချစ်ဘာသာဝင် အမြောက် အမြားရှိကြောင်း၊ ၎င်းတို့သည် သမ္မတ ငိုဒင်ဇင်အစိုးရကဲ့သို့သော ဖိနှိပ်သူများနှင့် မည်သည့်နိုင်ငံခြား အင်အားစုများကိုမဆို မိမိတို့ဘာသာ လွတ်လပ်ရေးနှင့် အမျိုးသား ရေးအတွက် တိုက်ခိုက်ရန် ဆန္ဒပြင်းပြနေကြကြောင်း ဖော်ထုတ်သက်သေထူကြလေ သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ယင်းအချက်သည် များစွာအဖိုးရှိလှသော ဆန္ဒပင်ဖြစ်၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဗီယက်နမ် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များသည် နိုင်ငံခြား နိုင်ငံရေး ဩဇာများအောက်မှာပင် ရပ်တည်နေကြကြောင်း၊ ဗီယက်နမ်ပြည်သူများဘက်က

mg y o e . c o m

ရပ်တည်သူများမဟုတ်ကြကြောင်း ပြည်သူများက သတ်မှတ်ထားခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ ပြည်သူတို့၏ သတ်မှတ်ချက်ကို ၎င်းတို့၏အတွေးအမြင်သစ်ဖြင့် ပြောင်းလဲပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အဆိုပါ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရှိသည့် တိုးတက်သော ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် မဟုတ်သော ပြည်သူများက အရေးပေးလေ့လာသင့်ပေသည်။ နားလည်မှုများကိုလည်း ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် ရယူသင့်ကြပေသည်။ တိုးတက်သည့်အမြင်များ၊ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်များ ရင့်ကျက်လာစေရန် အဆိုပါ တိုးတက်သော မျိုးချစ်ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များသည် ၎င်းတို့ဘာသာရေး အသိုင်းအဝိုင်းတွင် အရေးပါအရာရောက်သည့်နေရာများကို ကိုင်တွယ်မိကြရန် အရေးကြီး၏။ ရယူနိုင်ကြရန် အရေးကြီး၏။ သို့မှသာလျှင် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်များ၊ တိုင်းချစ်ပြည်ချစ်စိတ်ဓာတ်များကို သွတ်သွင်းပေးနိုင်ကြမည် ဖြစ်လေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကြား၌ တိုးတက်သည့်အင်အားစုများကို စုစည်းရန် အရေးကြီးသကဲ့သို့ပင် ယင်းအချက်ကိုလည်း အရေးပေးဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးလေသည်။

ယနေ့ဖြစ်ပွားနေသည့် ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များ၏ သဘောထားသည် များစွာအရေးကြီး၏။ ၎င်းတို့၏ အနာဂတ်ဂုဏ်သိက္ခာအတွက် အရေးတကြီး အဆုံးအဖြတ်ပေးမည့် သဘောထားပင် ဖြစ်သည်။ ဦးတည်ချက်ပင် ဖြစ်သည်။ သမ္မတဒီဒင်ဇင် အစိုးရကို ဆန့်ကျင်ကြသည့် ထင်ရှားသော တော်လှန်ရေးအတွင်းက ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များအနေဖြင့် ဆန့်ကျင်မှုများရှိခဲ့လေသည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ သာသနာပိုင် ဂိုဏ်းချုပ်ဆရာတော်ကြီး ဒီဒင်သပ်က သမ္မတဒီဒင်ဇင်ဘက်မှ အခိုင်အမာရပ်တည်ကာ အပြင်းအထန်ခုခံခဲ့သည်။

ထိုအချိန်မှာပင် ဆိုင်းဂုံမြို့ ဂိုဏ်းချုပ်ဆရာတော်ကြီး ငုယင်ဗန်ဘင်းကမူ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များသည် ကိုယ့်စည်းကိုယ့်ကမ်း၊ ကိုယ့်သတ်မှတ်ချက်ဖြင့် နေရမည် ဖြစ်ကြောင်း။ ထို့ကြောင့် တိုင်းပြည်အနေဖြင့်လည်း စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်ရှိရမည် ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် မိန့်ကြားခဲ့သည်။ ဆရာတော်ကြီး ငုယင်ဗန်ဘင်း၏ အနေအထားသည် ဒီဒင်ဇင်အစိုးရကို ခုခံတော်လှန်သည့် အင်အားစုများ ဖွဲ့စည်းလောက်အောင် တန်ခိုးအာဏာကြီးမားလှသည် မဟုတ်ချေ။ သို့သော်လည်း ဒီဒင်ဇင်အစိုးရကို ထောက်ခံနေသည့် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များအား ဆန့်ကျင်မှုများရှိကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြသခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ယနေ့ ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲသည်ကား ကြေကွဲဖွယ်သော၊ မိုက်မဲသော၊ အကြောင်း မဲ့သော စစ်ပွဲတစ်ပွဲအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနေချေပြီ။ ဘာသာရေးစိတ်ဓာတ်အရလည်း ဤစစ်ပွဲကို ဆန့်ကျင်ပြောဆိုနိုင်သည့် အခွင့်အရေးမျိုး မရှိတော့ချေ။ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းက တရားဝင်စစ်ပွဲကို ဆန့်ကျင်ခြင်းမပြုလင့်ကစား တိုးတက်သော ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် လူငယ်များအနေဖြင့်မူ ရဲဝံ့သော ပြောင်မြောက်သော ကြေညာချက်များကို ထုတ်ကာ ဗီယက်နမ် လူသတ်စစ်ပွဲကို ဆန့်ကျင်လျက် ရှိကြလေသည်။

၁၉၆၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတစ်ရက်နေ့က ငြိမ်းချမ်းရေး ပန်ကြားလွှာတစ်စောင် ကို ဗရင်ဂျီဘုန်းကြီး ၁၁ ပါးက လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ထုတ်ပြန်လိုက်သည်။ ယင်း ငြိမ်းချမ်းရေး ပန်ကြားလွှာသည် တစ်တိုင်းတစ်ပြည်လုံးရှိ ပြည်သူအများကို ဆွဲကိုင် လှုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ ကျေးရွာများတွင် ရှိနေကြသည့် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များကလည်း ထောက်ခံကြလေသည်။ လူသတ်စစ်ပွဲကြီး၏ အစတေးခံသားကောင်များ ဖြစ်နေကြရ သည့်၊ စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်ကို တိုက်ရိုက်ခံစားနေကြရသည့် အဆိုပါ တောင်သူလယ် သမားများသာမက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကလည်း အဆိုပါ ငြိမ်းချမ်းရေး ပန်ကြားလွှာကို အုလှိုက်သည်းလှိုက် သောင်းသောင်းဖြဖြ ကြိုဆိုထောက်ခံကြလေသည်။ အဆိုပါ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ထိုရက်မတိုင်မီ ၁၉ ရက်က ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်သော ပြင်းထန်သည့် ကြေညာချက်တစ်စောင်ကို ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သေးသည်။

ယင်းငြိမ်းချမ်းရေး ပန်ကြားလွှာကို ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးက အကြွင်းမဲ့ ထောက်ခံ ကြသည်ကို တွေ့မြင်ရသောအခါ သတင်းစာများတွင် သတင်းရေးသားထည့်ခြင်းကို အစိုးရက ပိတ်ပင်တားမြစ်လိုက်၏။ အလားတူပင် အခြားဗရင်ဂျီဘာသာဝင် တချို့ ကလည်း ပန်ကြားလွှာထုတ်ပြန်သည့် ဘုန်းကြီး ၁၁ ပါးကို ဆန့်ကျင်ကြပြီး ကွန်မြူနစ် များ ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန် အထောက်အကူပြုသူများအဖြစ်နှင့် စွပ်စွဲရှုတ်ချကြ လေသည်။

အမှန်ဆိုလျှင် ဗီယက်နမ်ပြည်သူတို့သည် အကြောင်းမဲ့ လူသတ်စစ်ပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ များစွာစိတ်ကုန်ခန်းနေကြချေသည်။ များစွာ ကြေကွဲဝမ်းနည်းနေကြချေ သည်။ အကယ်၍ ရှေ့တန်းစစ်မျက်နှာများတွင် ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့ တိုက်ခိုက်နေသူများ ရှိသေးသည်ဆိုလျှင်လည်း ၎င်းတို့သည် မည်သည့် အင်အားကြီးနိုင်ငံများ၏ အယူဝါဒ များအတွက်မျှ တိုက်ခိုက်ပေးနေခြင်း မဟုတ်ချေ။ မိမိတို့ တိုင်းပြည်လွတ်လပ်ရေး တစ်ခုတည်းအတွက်သာလျှင် ဦးတည်ရည်စူးပြီး တိုက်ခိုက်နေကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။

mgyoe.com

တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူသည် စစ်တိုးချဲ့ရေးအတွက် တောင်းဆိုသည် ဆိုငြားအံ့၊ စစ်တိုးချဲ့ရေးဘက်က ရပ်တည်သည်ဆိုငြားအံ့။ ထိုသူကို ဗီယက်နမ် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှ လူသားတစ်ယောက်အဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်မည်မဟုတ်ချေ။ ဗီယက်နမ်ပြည်သူတို့ ခံစားနေရသည့် ဘေးဒုက္ခအပေါင်းတို့ကို ခွဲဝေခံစားနေရသူများ အဖြစ်နှင့် လည်းကောင်း၊ ယင်းဘေးဒုက္ခ ကြီးမားဆိုးယုတ်ပုံကို နားလည်သူအဖြစ်နှင့် လည်းကောင်း သတ်မှတ်နိုင်မည် မဟုတ်ချေ။

ယင်းအချက်ကို ဗရင်ဂျီသာသနာ့ကောင်စီနှင့် ဆိုင်းဂုံရှိ ဂိုဏ်းချုပ်ဂိုဏ်းအုပ် ဆရာတော်များက ကောင်းစွာ နားလည်သဘောပေါက်ထားကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် လည်း ၁၉၆၆ ခုနှစ် မေလ ၁၂ ရက်နေ့ ဆိုင်းဂုံမြို့တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ဆန္ဒပြပွဲ တစ်ခုကို ၎င်းတို့အားလုံး ဝိုင်းဝန်းတားဆီးခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆန္ဒပြပွဲ မဖြစ်ပွား အောင် ဟန့်တားကြခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် သူတို့၏ တားဆီးမှုမှာ မအောင်မြင်ခဲ့ ပါချေ။ ဆိုင်းဂုံမြို့ရှိ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင် လူနည်းစုကလေးက ကြီးမှူးဆော်သြပြီး စစ်ကို ထောက်ခံသည့် ဆန္ဒပြပွဲတစ်ရပ်ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းဆန္ဒပြသူများက စစ်တပ်များ စေလွှတ်ကူညီနေသောကြောင့် အမေရိကန် နှင့် မဟာမိတ်နိုင်ငံများကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း၊ ကွန်မြူနစ်ဝါဒအပေါ်တွင် အပြီးသတ် အောင်ပွဲခံနိုင်ရေးအတွက် တောင်းဆိုကြောင်း၊ မည်သို့သော အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး ကြိုးပမ်းချက်ကိုမဆို ဆန့်ကျင်ကြောင်း စသည်ဖြင့် စစ်လိုလားသည့် ပိုစတာများကို ကိုင်ဆောင်လာကြသည်။ ယင်းဆန္ဒပြပွဲနှင့်ပတ်သက်ပြီး ၁၉၆၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လထုတ် နိုင်ငံတကာ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များ သတင်းမဂ္ဂဇင်းက အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားခဲ့ လေသည်။

“အဆိုပါ ဆန္ဒပြပွဲကို ဗီယက်နမ်အစိုးရက ခွင့်ပြုလက်ခံသည်။ သို့သော် လည်း ဗရင်ဂျီသာသနာပိုင်များကမူ လက်ခံခြင်းမရှိချေ။ ဂိုဏ်းအုပ်ဆရာ တော်ကြီးကိုယ်တိုင် ယင်းဆန္ဒပြပွဲကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ကြောင်း တစ်ကြိမ် ထက်မနည်း ထုတ်ဖော်မိန့်ကြားခဲ့လေသည်။”

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံရှိ တိုးတက်သော ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များက ဘာသာရေး စိတ် ဓာတ်အရ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုနေကြသည်။ တစ်ပြိုင်တည်းမှာပင် ရဟန်းမင်းကြီး ဆဋ္ဌမ မြောက် ပေါလ်သည် ဗီယက်နမ်၏ အခြေအနေများကို နားမလည်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ၎င်း၏ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းချက်များကို လက်မခံသင့်ကြောင်းဖြင့် အရေးဆို

နေကြသူများလည်း ရှိနေကြသေး၏။

၁၉၆၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လအတွင်းက ရဟန်းမင်းကြီးပေါလ်နှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ကို ကျွန်ုပ်ရရှိခဲ့သည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ လက်ရှိ ပကတိအခြေအနေကို ကျွန်ုပ်ရှင်းပြ သည်။ အခြားသော ဘာသာဝင်များက ငြိမ်းချမ်းရေးရရာကြောင်းကို ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက် ရှာဖွေနေကြသကဲ့သို့ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံရှိ ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များကိုလည်း ငြိမ်းချမ်းရေးအင်အားစုများအတွင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်လာရန် ရဟန်းမင်းကြီးအနေဖြင့် တိုက်တွန်းပေးစေလိုကြောင်း၊ အလားတူပင် တိုးတက်သည့် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များက ငြိမ်းချမ်းရေးရရန် ကြိုးပမ်းနေကြရာ ၎င်းတို့သည် တရားဝင် သာသနာပြုလုပ်ငန်း များမှ ထုတ်ပယ်ခြင်းခံနေရကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ယင်းတိုးတက်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို အထောက်အကူ ပြုစေလိုပါကြောင်းဖြင့် ကျွန်ုပ်က ရဟန်းမင်းကြီး ဆဋ္ဌမမြောက် ပေါလ်အား အသနားခံလျှောက်ထားခဲ့လေသည်။

ဗီယက်နမ် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်များသည် အခြားသော ဘာသာဝင် ဗီယက်နမ် ပြည်သူများ၊ ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းပြီး ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ကြမည်ဆို လျှင် ဗရင်ဂျီဘာသာဝင်တို့အတွက်သာလျှင် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမည်မဟုတ်ဘဲ ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင်များအတွက်ပါ အကျိုးကျေးဇူးများ ဖြစ်ထွန်းလာချေမည်။ ပို၍အင်အား ကောင်း ထိရောက်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး ကြိုးပမ်းချက်များကို ဆောင်ရွက်နိုင်ကြမည် ဖြစ်လေသည်။

(၃)

အရှေ့တောင်အာရှရှိ ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် အမျိုးသားရေးဝါဒ

အရှေ့တောင်အာရှ နိုင်ငံများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်ရေးနှင့် ယင်းဘာသာပြန့်ပွားရေးကို ကြိုးစားခဲ့ကြလေသည်။ တစ်ပြိုင်တည်းမှာပင် အရှေ့တောင်အာရှ နိုင်ငံငယ်များသည် အနောက်အင်အားကြီး နယ်ချဲ့နိုင်ငံများ၏ လက်အောက် ကျွန်သပေါက်ဘဝမှ လွတ်မြောက်ရေး ရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှုများကိုလည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာရေးဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုများနှင့် အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများမှာ တစ်နေရာတည်း၊ တစ်ချိန်တည်းတွင် တိုက်ဆိုင်နေကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက ကွန်မြူနစ်ဝါဒကို ဆန့်ကျင်ခဲ့သည်မှာ လွန်ခဲ့သော ဆယ်နှစ်၊ ဆယ့်ငါးနှစ်ကတည်းက စတင်ပေါ်ပေါက်သည်။ သို့သော်လည်း အနောက်တိုင်း နယ်ချဲ့နိုင်ငံများ၏ သိမ်းပိုက်အုပ်စိုးမှုကို ဆန့်ကျင်တော်လှန် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်မှာကား လွန်ခဲ့သော ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက ဖြစ်လေသည်။

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံအတွင်း၌ ပြင်သစ်ကို တော်လှန်တိုက်ခိုက်ကြသည့် အမျိုးသားတိုင်းချစ်ပြည်ချစ် အင်အားစုများနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် မဟာမိတ်ပြုခဲ့ကြ၏။ ညီညွတ်ရေးများ ရရှိခဲ့ကြ၏။ အရှေ့တောင်အာရှ၏ အခြားမလွတ်လပ်သေးသော

နိုင်ငံများကလည်း နယ်ချဲ့ကို တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ကြရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်နှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုများ ပြုခဲ့ကြရလေသည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ပေါ်ပေါက်သည့် အဖြစ် အပျက်များနှင့် အခြားနိုင်ငံများ၌ ပေါ်ပေါက်သည့် အဖြစ်အပျက်များသည် တစ်ပုံစံ တည်းပင် ဖြစ်၏။

အာရှနှင့် အာဖရိကနိုင်ငံငယ်များ၏ အမျိုးသားရေးဝါဒဟူသည်မှာ အလွန် တရာအရေးကြီးလှသော အချက်ကြီးတစ်ချက် ဖြစ်လေသည်။ သို့သော်လည်း ယင်း အမျိုးသားရေးဝါဒကို ကောင်းစွာ သဘောပေါက်နားလည်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အာရှ နှင့် အာဖရိကနိုင်ငံငယ်တို့သည် နယ်ချဲ့အုပ်စိုးမှု လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်လို ကြခြင်းသာဖြစ်၏။ မိမိတို့နိုင်ငံအား မတရားသိမ်းယူ အုပ်စိုးနေသည့်၊ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ် နေသည့်၊ သယံဇာတပစ္စည်းများကို ခေါင်းပုံဖြတ်နေသည့် နယ်ချဲ့ကို တော်လှန်တိုက် ခိုက်ကြခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ဆန့်ကျင်မောင်းထုတ်ကြခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ မိမိတို့ တိုင်းပြည် လွတ်မြောက်ရေး၊ အမျိုးသားဘဝ ထူထောင်ရေး၊ ကိုယ့်ကြမ္မာကိုယ် ဖန်တီး ရေးအတွက် အမျိုးသားဝါဒကို စွဲကိုင်ကာ တော်လှန်တိုက်ခိုက်ကြခြင်းသာဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် အာရှ၊ အာဖရိကပြည်သူတို့၏ အမျိုးသားရေးဝါဒဟူသည်ကား လူမျိုးအချင်းချင်း မုန်းတီးရေးဝါဒ မဟုတ်ချေ။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ အမျိုးသားရေး ပြဿနာသည် အခြားအခြားသော အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများ၏ အမျိုးသားရေး ပြဿနာနှင့် တစ်သဘောတည်း၊ တစ်ပုံစံတည်းသာ ဖြစ်ချေသည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြဿနာများသည် အခြားအခြားသော အရှေ့တောင်အာရှ နိုင်ငံများ၏ ဗုဒ္ဓဘာသာပြဿနာများနှင့် ထပ်တူထပ်မျှသာ ဖြစ်လေသည်။ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံ များ၏ ဗုဒ္ဓဘာသာအခြေအနေများကို လေ့လာသဘောပေါက်မိလျှင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာ အခြေအနေများကို ယေဘုယျအားဖြင့် နားလည်နိုင် ကြမည်သာ ဖြစ်၏။ သဘောပေါက် လက်ခံနိုင်ကြမည်သာ ဖြစ်၏။

စောစောပိုင်း ခေတ်ကာလများတုန်းက အနောက်နိုင်ငံ ပညာရှင်များက ဗုဒ္ဓ ဘာသာကို လေ့လာခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို အယူဝါဒတစ်ရပ်အနေ ဖြင့်သာ လေ့လာကြခြင်းဖြစ်ပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အဆီအနှစ်များ၊ အဘိဓမ္မာများကိုမူ လျစ်လျူရှုထားကြလေသည်။ အထူးသဖြင့် လူ့လောကအပေါ် ဗုဒ္ဓဘာသာတရားက ချုပ်ကိုင်ထားနိုင်မှုကို လျစ်လျူရှုခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို လေ့လာကြသော အခါတွင် ကန့်သတ်ထားသည့် စာအုပ်စာတမ်းများကိုသာ လေ့လာကြရ၏။ ဤအယူ

mgyoe.com

ဝါဒအကြောင်းကို သိနားလည်ရုံမျှသာ ကြိုးစားကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ထိုဘာသာကို ကိုးကွယ်နေကြသည့် ပြည်သူများ၏ ဆက်သွယ်မှုကို သူတို့နားမလည် သဘောမပေါက် ဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသည်မှာ ရုပ်တုတော်ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သည့် ဘာသာ တစ်ရပ်အဖြစ်နှင့်လည်းကောင်း၊ လူဝင်စားကိုယုံကြည်သည့် ဘာသာတစ်ရပ်အဖြစ်နှင့် လည်းကောင်း အနောက်နိုင်ငံသား အများအပြားတို့က လက်ခံကြလေတော့သည်။

နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် လေ့လာကြသည့် လူအနည်းငယ်တို့သာလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ၏ အဆီအနှစ်များကို သိနားလည်ကြသည်။ အနောက်နိုင်ငံသားများက လေးစားရ သည့် ဘာသာတစ်ရပ်ဖြစ်လာအောင် ထိုသိနားလည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကသာလျှင် စတင်စွမ်းဆောင်နိုင်ကြသည်။ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ အပါအဝင် အဆိုပါအနောက် တိုင်းပညာရှင်တချို့တို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အကြောင်းရင်းမှန်ကို သိရှိသဘောပေါက် သွားကြပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာတို့၏ ကြား ဆက်သွယ်မှုကောင်းမွန်စေ ရေးကို ကြိုးစားခဲ့ကြလေသည်။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်များအနက် တချို့ဆိုလျှင် မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ဂုဏ်တော်များကို ကောင်းစွာ သဘောပေါက်နားလည်ကြ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ စစ်မှန်သော သစ္စာတရား များကို ကောင်းစွာ သဘောပေါက်နားလည်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ ကူးပြောင်းကိုးကွယ်ခဲ့သူများ ရှိလေသည်။ သို့ကလို့ အနောက်နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို လေ့လာရင်း ထိုဘာသာ၏ မှန်ကန်နက်နဲမှုများကို မြင်တွေ့လာကြ သောအခါ မူရင်းဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကလည်း မိမိဘာသာကို မိမိပြန်ပြီး နှိုက်နှိုက် ချွတ်ချွတ် လေ့လာကြရတော့သည်။ ထိုမှစပြီး ယုံကြည်မှုသစ်တစ်ရပ်ကို သူတို့မြင် တွေ့လာရ၏။ ယင်းသည်ကား ဗုဒ္ဓအနုပညာ၊ ဗုဒ္ဓဓလေ့ထုံးစံ စသည်များကို ထိန်းသိမ်း သွားရေးပင် ဖြစ်လေသည်။

ထိုနည်းအားဖြင့် အနောက်နိုင်ငံပညာရှင်များသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကိုယ် တိုင် မိမိတို့၏ဘာသာကို ပိုမိုတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ကူညီလမ်းပြပေး ခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

သီဟိုဠ်နိုင်ငံ

သီဟိုဠ်၊ အိန္ဒိယ အစရှိသော နိုင်ငံများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ကြီးမားသော အရှိန်အဟုန်နှင့် အင်အားကို ယူဆောင်သည်ဟုဆိုကြားအံ့။ ထိုသို့သော အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိလာရခြင်းမှာ ဆာအီဒွင်အာနီးနှင့် ဟန်နရီစတီးအောလ်ကော့တ်တို့ ကဲ့သို့သော ပညာရှင်များ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

အောလ်ကော့တ် ၁၈၃၂-၁၉၀၂ သည် အမေရိကန်လူမျိုး ဖြစ်၏။ ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင် သီဟိုဠ်လူမျိုး ဒေးဗစ်ဟေဝါဗီတာရိန်းကို မိရိုးဖလာ ကိုးကွယ်မှုဘာသာ ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ ပြန်ပြောင်းကိုးကွယ်စေရန် တိုက်တွန်းစွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဖြစ်လေသည်။

ထို့နောက် ဒေးဗစ်ဟေဝါဗီတာရိန်းသည် အရှင်ဓမ္မပါလဟူသော ဘွဲ့ဖြင့် ဗုဒ္ဓ ဘာသာဘုန်းကြီး ဖြစ်လာတော့သည်။ ဘွဲ့အမည်သည် တရားကို စောင့်ရှောက်ထိန်း သိမ်းသူဟူသည့် အဓိပ္ပာယ်ဆောင်သည့်အတိုင်း အိန္ဒိယနှင့် သီဟိုဠ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ကို စောင့်ထိန်းသူ၊ ပြန့်ပွားအောင် ပြုလုပ်သူ ဖြစ်လာလေသည်။

၁၈၈၅ ခုနှစ်က လန်ဒန်မြို့တွင်ထုတ်ဝေသည့် ဒေးလီးတယ်လီဂရပ် သတင်း စာ၌ ကဗျာဆရာကြီး ဆာအီဒွင်အာနီး၏ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို အရှင်ဓမ္မပါလက ဖတ်ရှုခဲ့ ရ၏။ မြတ်စွာဘုရားသခင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရရှိသည့် ဗုဒ္ဓဂါယာရှိ ဘာသာ ရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများ၊ အထိမ်းအမှတ်များကို လျစ်လျူရှုထားခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး အဆိုပါ အီဒွင်အာနီး၏ ကဗျာက ရှုတ်ချပြစ်တင်ထားလေသည်။ ထိုအခါမှစပြီး အိန္ဒိယနှင့် သီဟိုဠ်နိုင်ငံတို့တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြန့်ပွားတိုးတက်လာစေရန် အရှင်ဓမ္မပါလ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လေတော့သည်။ သူ၏ ဘဝတစ်လျှောက်လုံးပင် ဗုဒ္ဓဘာသာအတွက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်သွား၏။ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အဆောက် အအုံများ၊ အထွတ်အမြတ်များကို တည်ဆောက်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းပေးခြင်း၊ ပြုပြင်ပေးခြင်း များကို ပြုလုပ်သွားလေသည်။

အိန္ဒိယပြည်ရှိ ဘာသာရေးအထိမ်းအမှတ်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည် သာမက ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဓမ္မာရုံများ၊ မဂ္ဂဇင်းများ၊ မဟာဗောဓိ အသင်းကဲ့သို့သော ဘာသာရေး အသင်းအဖွဲ့များကိုပါ တည်ထောင်လေသည်။ အိန္ဒိယပြည်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ အင်အားကြီးမား ပြန့်ပွားလာအောင် ဆောင်ရွက်ရုံမျှမက စာပေအနုပညာ၊ လူမှုရေး ပြန်လည်တည်ဆောက်မှုများ၊ ထိန်းသိမ်းမှုများကိုပါ ခေါင်းဆောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်